

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GİRİŞİMCİLİK BECERİSİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Çisem AKYÜREK

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN

ÇANAKKALE-2013

TAAHHÜTNAME

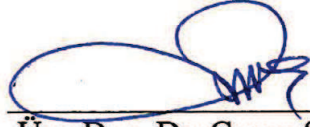
Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
28./06/2013

Çisem AKYÜREK

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne

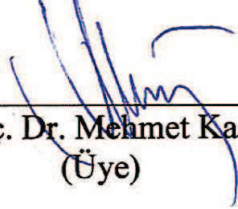
Çisem AKY¼REK'e ait İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi adlı çalışma, j¼rimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Üye Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN
(Danışman)

Üye Doç. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU
(Üye)

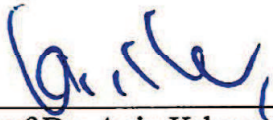

Üye Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaan DEMİR
(Üye)

Tez No : 10009129

Tez Savunma Tarihi : 01.07.2013

ONAY

Prof. Dr. Aziz Kılınç
Enstitü Müdürü
22../07/2013

ÖZET

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GİRİŞİMCİLİK BECERİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Günümüzde ekonomik gelişmelerin ve değişimlerin bir sonucu olarak girişimciliğin önemi artmıştır. Bu nedenle küresel ve bölgesel kalkınmanın sağlanması için girişimcilere ihtiyaç duyulmaktadır. Girişimci, ekonomideki boşluğu kolaylıkla fark ederek yaratıcı fikirlerini hayata geçirerek bu boşluğu dolduran kişidir. Girişimcilik, işsizlik sorununa önemli bir çözüm olanağı sunduğu gibi ayrıca ekonomik büyümenin önemli bir bileşenidir. Girişimci, ekonomik kaynakların düşük üretkenlik alanlarından yüksek alanlara aktarılma sürecinde çok önemli bir yerdedir. Bu nedenler göz önünde bulundurulduğunda tüm dünyada ve ülkemizde girişimciliğin önemi fark edilmiş, eğitim sistemleri yeni baştan düzenlenmiş, girişimcilik ders programları içerisinde yer almıştır.

Bu çalışmanın amacı İlköğretim programında yer alan ortak temel becerilerden girişimcilik becerisine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. 2012-2013 eğitim öğretim yılında, İstanbul ili Kartal ilçesinde görev yapan ilkokul öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Yapılan anket verilerinin sonuçları ise istatistiksel verilere göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiş, istatistikî çözümleme için SPSS programından yararlanılmıştır. Sonuçları değerlendirmede, cinsiyet, mezun olunan okul ve hizmet yılı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı, istatistiksel testler ile sınanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablolar halinde ayrıntılı olarak verilmiştir.

Araştırma da elde edilen bulguların analizi sonucunda İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine yönelik görüşleri, Cinsiyet, kıdem, mezuniyet durumu, sınıf mevcudu, hizmet içi eğitim alma durumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür. Girişimcilik becerisinin kazandırılması noktasında öğretmenlerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Becerisi, İlköğretim Programı, Temel Beceriler

ABSTRACT

Today, as a result of economic developments and changes have increased the importance of entrepreneurship. For this reason, there is a need for entrepreneurs to provide global and regional development. Entrepreneur is the person who easily recognizes the economic gap and fills this gap by implementing creative ideas. Entrepreneurship is an important solution to the problem of unemployment and an important component of economic growth. Entrepreneur, is a very important process of transferring of low productivity areas of economic resources to high productivity areas. Considering these reasons, all over the world and in our country the importance of entrepreneurship has been noticed, education and training systems designed from scratch and entrepreneurship is included in the curriculum.

The aim of this study the common basic skills in the curriculum of primary education on the ability to entrepreneurship determine the ideas of teachers. 2012-2013 academic year, primary school teachers working in the Kartal district of Istanbul were surveyed. The results of the survey data were analyzed according to the statistical data. The data obtained from this study evaluated the computer environment, the SPSS program was used for statistical analysis. The results of the evaluation, gender, school graduated, years of service to the variables of, and whether there is a significant difference, tested by statistical tests. The results obtained were indicated in the tables.

As a result of analysis of the findings of the study primary teachers, students gain the skills intended for the views of entrepreneurship, gender, retirement, graduation status, class size, according to the in-service training has been varied in many ways. We concluded that teachers are insufficient teaching the entrepreneurship skills.

Key Words: Entrepreneurship Skills, Primary Curriculum, Basic Skills

ÖNSÖZ

“İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışmada; ilköğretim programında yer alan ve ortak temel becerilerden biri olan girişimcilik becerisine ilişkin öğretmen görüşleri irdelenmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde öğrencilerin Girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi noktasında önemli bir konuma sahip olan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda bu temel becerinin değerlendirilmesi ve programın bu beceriyi kazandırması noktasındaki etkililiğini belirleme amacıyla 2012- 2013 eğitim – öğretim yılında İstanbul ili Kartal ilçesinde görev yapan İlkokul öğretmenlerinin görüşleri anket formu ile toplanacağı belirtilmiş, girişimcilik becerisi ile ilgili olarak yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalar belirtilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, literatür taraması ardından girişimcilik becerisine ilişkin kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Çalışmanın üçüncü bölümünde, 2012-2013 eğitim öğretim yılı İstanbul il ve ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenleri evreninden, evreni temsil edebilecek şekilde betimleyebilmesi amacıyla küme örnekleme tekniğiyle örneklem belirlenmiş, ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde literatür taraması ardından alan uzmanlarının görüşleri alınarak anket maddeleri belirlenmiş, verilerin çözümlenmesinde SPSS veri analizinden yararlanılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde, İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine yönelik görüşleri anket formu ile toplanmasının ardından elde edilen bulgular sıralanmış ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yapılmıştır. Çalışmanın beşinci bölümünde ise İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerine yönelik sonuçlar verilmiş ve bu sonuçlara yönelik öneriler sunulmuştur. İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisi konusunda bilinçlendirilmesi konusunda hizmet- içi eğitimin yanı sıra, üniversitelerle iş birliğine gidilip, seminer dönemlerinde öğretmenlere eğitim verilebilir.

Bu araştırmanın gerçekleşmesinde emeği ve desteği olan birçok kişi bulunmaktadır. Öncelikle bana her zaman destek olan, bilgi birikimi ve hoşgörüsü ile yol gösteren, iyi bir akademisyen olma yolunda elinden gelen her türlü desteği gösteren, yetiştiren değerli hocam danışmanım Doç. Dr. Çavuş ŞAHİN’e teşekkürü bir borç bilirim. Araştırmam süresince, bana akademik anlamda her türlü desteği gösteren Arş. Gör. Dr. Osman Yılmaz KARTAL’a çok teşekkür ederim. Hayatımın her aşamasında bana destek olan, güvenen, inanan, hiçbir yardımı benden esirgemeyen, umutsuz olduğum anlarda sadece varlığı ile beni hayata yeniden bağlayan canım annem ve aileme çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.	Problem	1
1.2.	Araştırmanın Amacı.....	2
1.3.	Araştırmanın Önemi.....	3
1.4.	Varsayımlar.....	4
1.5.	Kapsam ve Sınırlılıklar	4
1.6.	Tanımlar.....	4
1.7.	İlgili Araştırmalar.....	5
1.7.1.	Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	6
1.7.2.	Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	11

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.	Yapılandırmacı Yaklaşım	13
2.1.1.	Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Öğrenme ve Öğretim.....	17
2.1.2.	Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Öğretmen ve Öğrenci.....	20
2.1.3.	Yapılandırmacı Yaklaşımın Çeşitleri.....	23
2.1.3.1.	Bilişsel Yapılandırmacılık	23
2.1.3.2.	Sosyal Yapılandırmacılık.....	24
2.1.3.3.	Radikal Yapılandırmacılık	26

2.1.4.	2005 İlköğretim Programları ve Yapılandırmacı Yaklaşım.....	26
2.2.	2005 İlköğretim Programları.....	28
2.2.1.	2005 İlköğretim Programlarının Gerekçesi	29
2.2.2.	2005 İlköğretim Programlarının Referans Noktaları	30
2.2.3.	2005 İlköğretim Programlarının Yapısı	31
2.2.4.	2005 İlköğretim Programlarının Getirdiği Yenilikler	34
2.2.5.	2005 İlköğretim Programlarında Temel Beceri Anlayışı.....	36
2.2.6.	2005 İlköğretim Programlarında Yer Alan Ortak Temel Beceriler ...	38
2.2.6.1.	Eleştirel Düşünme Becerisi.....	38
2.2.6.2.	Yaratıcı Düşünme Becerisi	39
2.2.6.3.	İletişim Becerisi	39
2.2.6.4.	Araştırma-Sorgulama Becerisi.....	40
2.2.6.5.	Problem Çözme Becerisi.....	40
2.2.6.6.	Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi.....	41
2.2.6.7.	Türkçe'yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi	41
2.2.6.8.	Girişimcilik Becerisi	41
2.3.	Girişimcilik	42
2.3.1.	Girişimci Bireylerin Temel Özellikleri	46
2.3.2.	Öğretim Programları ve Girişimcilik.....	53
2.3.2.1.	Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi	58
2.3.2.2.	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi.....	61
2.3.2.3.	Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi	63
2.3.2.4.	Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi ..	66
2.3.2.5.	Matematik Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi	66

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.	Araştırmanın Modeli.....	68
3.2.	Evren ve Örneklem	68
3.3.	Verilerin Toplanması	70
3.3.1.	Veri Toplama Aracı	70
3.4.	Verilerin Çözümlemesi	73

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri	74
4.1.1.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Risk Alma Faktörüne Yönelik Görüşleri	74
4.1.2.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yaratıcılık Faktörüne Yönelik Görüşleri	76
4.1.3.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yenilikçilik Faktörüne Yönelik Görüşleri	77
4.1.4.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Karar Verme Faktörüne Yönelik Görüşleri	78
4.1.5.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Planlı Çalışma Faktörüne Yönelik Görüşleri	80
4.1.6.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Sabırlı Olma Faktörüne Yönelik Görüşleri	81
4.1.7.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Özgüven Faktörüne Yönelik Görüşleri.....	82
4.1.8.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Farklı Fikirlere Saygı Gösterme Faktörüne Yönelik Görüşleri.....	83
4.1.9.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ders Programı Faktörüne Yönelik Görüşleri	84
4.1.10.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Çevre Faktörüne Yönelik Görüşleri.....	85
4.1.11.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Mesleki Yeterlilik Faktörüne Yönelik Görüşleri	86
4.1.12.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Faktörüne Yönelik Görüşleri.....	87
4.1.13.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ölçme ve Değerlendirme Faktörüne Yönelik Görüşleri	88
4.2.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	89

4.2.1.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi.....	90
4.2.2.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi	91
4.2.3.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Mezuniyet Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi.....	94
4.2.4.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okutulan Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi.....	97
4.2.5.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İncelenmesi	99
4.2.6.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkenine Göre İncelenmesi	102
4.2.7.	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Hizmet- içi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi...	104
4.3.	İlkokul Öğretmenlerine Göre Girişimcilik Becerisinin Yeterli Düzeyde Kazandırılmamasının Nedenleri.....	105

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.	Sonuç Ve Tartışma.....	106
5.2.	Öneriler	111
KAYNAKÇA.....		114
EKLER		121
EK 1:	Araştırma İzni	
EK 2:	Anket Formu	

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birlesik Devletleri
Anova-F	: Tek Yönlü Varyans Analizi
Doç. Dr.	: Doçent Doktor
EARGED	: Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
f	: Frekans
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KR-20	: Kuder-Richardson Güvenirlilik Katsayısı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
n	: Sayı
p	: Possibility- olasılık Değeri Sembolü
PIRLS	: Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
r	: Kolerasyon Katsayısı
Sd	: Serbestlik Derecesi
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
Ss	: Standart Sapma
t	: Ti-Test
TDK	: Türk Dil Kurumu
TIMSS-R	: Üçüncü Uluslararası Matematik ve Fen Bilgisi Çalışması
Yard. Doç. Dr.	: Yardımcı Doçent Doktor
$\bar{X}$	: Aritmetik Ortalama
%	: Yüzde

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1	Başarılı Girişimcilerin Ortak Özellikleri	48
Tablo 2.2	Girişimcilik Eğitim Araştırmaları	57
Tablo 2.3	Hayat Bilgisi Ders Kazanımları, Girişimcilik Ara Disiplin Kazanımları	58
Tablo 2.4	Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Girişimcilik Kazanımları	62
Tablo 2.5	Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Girişimcilik Kazanımları	63
Tablo 2.6	Türkçe ve Sosyal Bilgiler Kitaplarında Girişimcilik Kavramlarının Yer Alma Durumu	63
Tablo 2.7	Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programında Yer Alan Girişimcilik Kazanımları	65
Tablo 2.8	Matematik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Girişimcilik Kazanımları	66
Tablo 3.1	Örnekleme Grubuna İlişkin Faktörler	68
Tablo 3.2	Girişimcilik Becerisini Ölçme Aracının Faktör ve Örnek Modelleri	70
Tablo 3.3	Güvenirlilik Analizi	71
Tablo 4.1	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Risk Alma Faktörüne Yönelik Görüşleri	74
Tablo 4.2	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yaratıcılık Faktörüne Yönelik Görüşleri	76
Tablo 4.3	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yenilikçilik Faktörüne Yönelik Görüşleri	77
Tablo 4.4	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Karar Verme Faktörüne Yönelik Görüşleri	78
Tablo 4.5	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Planlı Çalışma Faktörüne Yönelik Görüşleri	80
Tablo 4.6	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Sabırlı Olma Faktörüne Yönelik Görüşleri	81

Tablo 4.7	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Özgüven Faktörüne Yönelik Görüşleri	82
Tablo 4.8	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Farklı Fikirlerle Saygı Gösterme Faktörüne Yönelik Görüşleri	83
Tablo 4.9	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ders Programı Faktörüne Yönelik Görüşleri	84
Tablo 4.10	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Çevre Faktörüne Yönelik Görüşleri	85
Tablo 4.11	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Mesleki Yeterlilik Faktörüne Yönelik Görüşleri	86
Tablo 4.12	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Faktörüne Yönelik Görüşleri	87
Tablo 4.13	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ölçme ve Değerlendirme Faktörüne Yönelik Görüşleri	88
Tablo 4.14	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması (Independent Sample t Test)	90
Tablo 4.15	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri– Kıdem Değişkenine İlişkin İstatistikler-Ranks	91
Tablo 4.16	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri ile Kıdem Değişkeni Arasındaki Farklılığın İncelenmesi - Kruskal-Wallis H Test Statistics(a,b)	93

Tablo 4.17	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri– Mezuniyet Durumu Değişkenine İlişkin İstatistikler-Ranks	94
Tablo 4.18	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri ile Mezuniyet Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılığın İncelenmesi - Kruskal- Wallis H Test Statistics(a,b)	96
Tablo 4.19	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşması (Varyans Analizi)	97
Tablo 4.20	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri– Sınıf Mevcudu Değişkenine İlişkin İstatistikler-Ranks	99
Tablo 4.21	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri ile Sınıf Mevcudu Değişkeni Arasındaki Farklılığın İncelenmesi - Kruskal-Wallis H Test Statistics(a,b)	101
Tablo 4.22	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Farklılaşması (Independent Sample t Test)	102
Tablo 4.23	İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Hizmet-içi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması (Independent Sample t Test)	104
Tablo 4.24	İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Girişimcilik Becerisinin Yeterli Düzeyde Kazandırılmamasının Nedenleri	105

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1	Yapılandırmacı Ortam.....	22
Şekil 2.2	Vygotsky'nin Olası Gelişim Alanı.....	25
Şekil 2.3	Girişimci Bireylerin Temel Özellikleri.....	53

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Günümüz eğitim anlayışı, sadece akademik alanda başarılı bireyler yetiştirmek değil, her alanda tam donanıma sahip bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Toplumların oluşumu ve gelişiminde de yenilikçi fikir ve anlayışların etkili olması, eğitim sistemlerini de etkilemiş, eğitilmiş, nitelikli insan gücüne gereksinim artmış, ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi fiziki güçten öte beyin gücüne bağlı olduğu anlaşılmıştır. Günümüz bilgi toplumunda eğitim faaliyetleri ile kazanılan becerilerin hem bireyin ihtiyaçlarına hem de toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerektiği ortaya çıkmış, bu durum eğitimin önemini daha da artırmıştır.

Yenilenen ilköğretim programları ile yaparak yaşayarak öğrenme yaklaşımlarını içeren etkinlikler hazırlanmıştır. Öğrenme sürecini içselleştirmeye, bilgiye ulaşmada aktif olarak rol almaya, gerçek hayatta yaşanabilecek problemler ile karşılaşarak, bunlara uygun çözüm yolları üretebilen nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşabilmek için ilköğretim programlarına ortak temel beceriler eklenmiştir. Bu beceriler arasında yer alan girişimcilik becerisi ile öğrencilerin etrafındaki fırsatları fark edebilme, fırsatlara yönelik plan ve proje yapabilme, projeleri günlük hayata taşıma ve hayatı daha yaşanabilir hale getirebilmesi sağlanarak, iş hayatının ve toplumun ihtiyaçlarına göre eğitilmeleri, eğitildikleri mesleklerde istihdam edilmeleri ve kendi mesleki alanlarında girişimci bir ruha sahip olmaları, bu ruh ve yeterliliklerle kendi iş alanlarını yaratmaları, böylelikle ülke ekonomisine katkı sağlamaları amaçlanmaktadır. Şahin (2008)'e göre, Bireyin eğitiminde, en önemli basamaklardan birisi ilköğretimdir. İlköğretim, temel beceri ve alışkanlıkların kazandırıldığı bir eğitim sürecidir. Öğrenciye bu basamakta kazandırılan bilgi, beceri ve alışkanlıklar, sonraki eğitim basamaklarında başarılı olmalarını sağlayacaktır.

İlköğretim programlarında yer alan ortak ve temel becerilerden biri de girişimcilik becerisidir. Girişimcilik becerisi, bireylerin sahip olduğu bilgiyi kullanmalarında ve yeni durumlara uyarlamalarında anahtar rol üstlenen etmenlerden biridir. Böylelikle birey bulunduğu toplumda kendine bir yer edinerek daha çabuk kendini gerçekleştirebilir. Bununla birlikte bireyin yaşadığı çevre, bu çevrenin sahip olduğu değerler ve kabul gören genel normlar göz ardı edilmemelidir. Çünkü bireylerin tutum ve davranışları şekillenirken

içinde yer aldığı toplumun yapısal koşulları, değer ve norm sistemlerinden doğrudan etkilenmektedir (Aytaç, 2006).

Girişimcilik kavramı ile ilgili literatür tarandığında daha çok endüstriyel ya da sosyal bilimler alanlarında ele alındığı görülmektedir (Akyüz ve diğ., 2006; Aytaç, 2006; Gömleksiz ve Kan, 2007; Yener ve Akyol; 2009; Yılmaz ve Sünbül, 2009; Çarıkcı ve Koyuncu, 2010; Semerci ve Yanpar-Yelken, 2010; Eraslan, 2011). Aytaç (2006), Çarıkcı ve Koyuncu (2010) girişimcilik ve kültür arasındaki ilişkiyi ele almışlar, Yener ve Akyol (2009) ise bireyin sahip olduğu girişimcilik değerleri ile örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişkinin varlığı üzerine çalışma yapmışlardır.

Literatürde yer alan diğer çalışmalarda el alınan konular incelendiğinde ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik becerisi (Akyüz ve diğ; 2006; Yılmaz ve Sünbül, 2009), öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada Sosyal Bilgiler (Gömleksiz ve Kan, 2007) ve Hayat Bilgisi (Eraslan, 2011) derslerinin etkisi ve ilköğretim programlarındaki ortak temel becerilere ilişkin öğretmen görüşlerinin alındığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi noktasında önemli bir konuma sahip olan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda bu temel becerinin değerlendirilmesi ve programın bu beceriyi kazandırması noktasındaki etkililiğini belirleme amacıyla, bu düşüncelerden hareketle araştırmanın problemi İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, İlköğretim programında yer alan ortak temel becerilerden girişimcilik becerisine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1. İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine yönelik görüşleri nelerdir?
2. İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine yönelik görüşleri,
  - a. Cinsiyet,
  - b. Kıdem,

- c. Mezuniyet durumu,
- d. Okutulan sınıf,
- e. Sınıf mevcudu,
- f. Okulun bulunduğu yerleşim birimi,
- g. Hizmet-içi eğitim alıp almama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

3. İlkokul öğretmenlerine göre girişimcilik becerisinin yeterli düzeyde kazandırılmamasının nedenleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bir toplumun kalkınmışlık düzeyi ile o toplumun eğitim sistemi arasında oldukça sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Bir toplumun eğitim sisteminde ilkokullar ilk sırada yer alır ve diğer eğitim basamakları ilkokul eğitimini temel alırlar.

İlköğretim kurumları eğitim sisteminin temeli konumunda olmasının yanı sıra öğrencilerin hem bireysel hem de toplumsal yaşamında başarılı olmalarını sağlayacak özelliklerin kazandırılmasında anahtar rol oynar. Özellikle yeni ilköğretim programında yer alan ortak becerilerden biri olan girişimcilik oldukça etkilidir.

Günümüz modern toplumlarında kendi kendine yetebilen, araştıran, sorgulayan, karşılaştığı problemleri çözme becerisine sahip, yaratıcı ve yenilikçi bireyler ön plana çıkmıştır. Modern eğitim sistemleri, bireylerde bu özelliklerin oluşmasını sağlayacak ve ortaya çıkarabilecek anlayışlarla yeniden düzenlenmiştir.

Sanayi toplumu yapısından bilgi toplumu anlayışına geçilen bu çağda, işgücünden öte bilgiye dayalı güç, pratik ve mantıklı zekaya sahip insan profili önem kazanmış, bu profile sahip bireylerin yetiştirilmesi için eğitim sistemleri düzenlenmiş, bireylerin var olan girişimcilik potansiyellerinin açığa çıkarılması ve geliştirilmesi hedeflenmiştir. Böylelikle ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin artırılması sağlanarak, ülke ekonomisine katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Ülke ekonomisine değer katacak, büyümesine katkı sağlayacak, dünyada hızla değişen koşullara uyum sağlayabilecek potansiyele sahip girişimciler yaratılmasında en önemli görülen faktörlerden biri eğitimidir.

Sonuç olarak, girişimcilik geçmişten günümüze, dünyada ve ülkemizde önemini koruyan ve artıran bir kavramdır. Yeni ilköğretim programında da ortak temel becerilerden biri olarak girişimcilik karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma, Öğrencilerin Girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi noktasında önemli bir konuma sahip olan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda bu temel becerinin değerlendirilmesi ve yeni programın bu beceriyi kazandırması noktasındaki etkililiğini belirleme açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın dayandığı varsayımlar şunlardır;

1. Araştırmada kullanılacak veri toplama aracı araştırma amaçlarına uygun verilerin toplanmasında, aranan şartları taşımaktadır.

2. Araştırmada görüşlerine başvurulmuş ilköğretim öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.

3. Anketle ilgili elde edilen verilerin güvenilirliği konusunda başvurulmuş uzman görüşleri geçerli ve güvenilirlerdir.

4. Örneklem evreni temsil edebilecek niteliktedir.

5. Hazırlanan kişisel bilgi formuyla toplanan verilerin, ilköğretim öğretmenlerinin girişimcilik becerilerine ilişkin görüşlerini yansıtabilecek niteliktedir.

1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın kapsamı 2012-2013 eğitim öğretim yılında, İstanbul il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.

2. Bu araştırma, veri toplama araçları açısından; problemin ortaya konması, anket sorularının hazırlanmasında ilgili literatür taraması ile öğretmen görüşlerinin alınmasında kullanılan anket formu ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Beceri: Öğrencilerde, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler(Hezen, 2009).

Girişimcilik Becerisi: Girişimcilik, sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dnyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve uygun zamanda ortaya koymak veya talep görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek ya da pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan becerilerdir (Hezen, 2009).

Girişimci: İşletmeyi kuran, yönlendiren, geleceğe ilişkin planları yapan ve yürüten kişidir (Akdemir, 2009).

Girişimcilik: Girişimcilik, etrafımızdaki fırsatları fark etme, fırsatlara yönelik plan ve proje yaparak, projeleri günlük hayata taşıma ve hayatı daha yaşanabilir hale getirme uğraşı olarak kabul edilebilir.

Yaratıcılık: Yaratıcılık yeni, özgün ürünler ortaya koyma, yeni çözüm yolları bulma ve bir senteze ulaşma olarak tanımlanabilir(Demirel,2006).

Problem zme: Karşılaşılan engel durumların üstesinden gelmek amacıyla gerekli bilgi, deneyim, beceri ve düşünme süreçlerini eşgüdümlü bir şekilde ise koşarak organizmayı belirsizliklerden kurtarma süreci (Hotaman, 2008).

Lider: Bir organizasyonda girişimci kültürün tesis edilmesi ve geliştirilmesinde birinci derecede sorumlu olan kişidir. (İraz, 2005:193)

Risk: Risk, bir karar özelliğidir ve kararların uygulanmasının sonucunda elde edilecek çıktılara ilişkin belirsizliği anlatır; bu belirsizlik, kararların sonuçlarının hayal kırıklığı yaratabileceği anlamındadır (Sitkin ve Paolo, 1992; Aktaran, Baysal ve zkul,2009).

1.7. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan bazı çalışmalara yer verilecektir. Böylelikle, araştırmanın, diğer çalışmalarla birlikte bir bütünlük içinde görülebilmesi sağlanmış olacaktır. Yapılan literatür taraması sonucunda, konuyla ilgili doğrudan yapılmış çalışmalar gözlenebildiği gibi araştırmaya dolaylı olarak yol gösterebilecek çalışmalar da bulunmaktadır. Bu nedenle, bu bölümde, konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış, araştırmaya katkıda bulunabilecek araştırmalar zet halinde verilmiştir.

1.7.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Arslan (2002), “Üniversiteli Gençlerde Mesleki Tercihler ve Girişimcilik Eğilimleri” adlı araştırmasında Haliç Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin oluşmasında ve mesleki tercihlerinde fiziksel, sosyal ve ekonomik çevrenin rolünü incelemeye çalışmış ve bu amaçla kapsamlı bir anket yapılarak durum değerlendirilmiştir. Çalışmada, uygulamalı araştırmalarda kullanılan yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda girişimcilik konusunda cinsiyet ayırımının önemini giderek yitireceğinin ve kadınların girişimciliğe elverişli çeşitli özelliklerinden dolayı önümüzdeki dönemde iş hayatında daha önemli roller alacakları öngörülmüştür. Öğrencilerin ailelerinin gelir seviyesi ve ailedeki çocuk sayısının az oluşu ile girişimcilik arasındaki ilişkinin doğru orantılı olduğu görülmüştür. Girişimci adaylarının eğitime daha çok önem verdiklerini, başarı ya da başarısızlıklarını kader, şans vb. değil de kendi içsel donanım ve eylemlerine bağlı olduğunu kavradıkları sonucuna varılmıştır.

Akyüz, Gedik, Akyüz ve Yıldırım (2006), “Rize İlindeki Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yeteneklerinin İncelenmesi” adlı araştırmalarında Rize ili merkezinde, farklı iki eğitim seviyesinde (lise ve üniversite) eğitim ve öğretimlerini sürdüren son sınıf öğrenci kitlesinin girişimcilik yetenekleri incelenmiş ve girişimcilik kapasitesinin bölge gelişiminde nasıl bir etkiye sahip olabileceği belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma, Rize merkezde bulunan 2 özel, 17 devlet okulu olmak üzere toplam 19 lise ve 4 fakültede okuyan son sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmış ve öğrencilerin girişimcilik portföyleri oluşturulan anket formu yardımıyla yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak doldurulmuştur. Araştırmanın sonucunda bu dönemde girişimde bulunabilmek için para ve sermaye yerine öğrenciler büyük çoğunlukla cesaret ve risk alabilmenin önemli olduğunu vurgularken şans faktörünü çok büyük oranda önemsememektedirler. Sonuç olarak Rize ilindeki gençler üzerinde yapılan ankette, gençlerin girişimcilik yeteneklerine ve özelliklerine sahip olduğu görülmüştür.

Gözek (2006), “Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler” adlı tezinde girişimci adaylarının sahip olması gereken özellikleri, destek alabileceği yerleri ve mevcut durumlarını saptamayı amaçlamıştır. Çalışma, Şanlıurfa, Diyarbakır ve İzmir illerinde Özelleştirme Sosyal Destek Projesi (ÖSDP) kapsamında yapılan Küçük Ölçekli İş Kurma Danışmanlık Desteği (KÖİDD) programlarına katılan girişimci adaylarıyla yapılan anketler oluşturmuştur. Araştırma

sonucunda anketi cevaplayan girişimci adaylarının çoğunluğunun erkek, genel yaş ortalamasının 34 olduğu görülmüş, ankete katılanların eğitim durumlarına bakıldığında büyük çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu görülmüş, bu bağlamda girişimciliğin eğitimle doğru orantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Girişimci adaylarının, kendi işlerini kurabilmek için gerekli özellikleri taşıdıkları ve risk almanın girişimciliğin temeli olduğunu düşündükleri sonucuna varılmış, ayrıca ailenin girişimcilik kültürünün oluşmasında etkili olduğu, iş kurma ile ilgili girişimcilerin sermaye ve kredi temini konusunda teminat problemi yaşadıkları, iş kurma sürecinde bürokrasinin engel teşkil ettiği, yeteri kadar destek alamamaları ve nereden destek alabilecekleri konusunda bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Aslan (2007), “ Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim I. Basamaktaki Öğrencilerin Temel Bilgi, Beceri ve Değerleri Kazanma Düzeyleri” adlı tezinde öğretmen görüşlerine göre ilköğretimin birinci basamağında öğrencilere kazandırılması gereken temel bilgi, beceri ve değerlerin hangi düzeyde kazandırılabilirdiğinin ve öğretimin niteliğinin artırılabilmesi için neler yapılması gerektiğinin belirlenmesini amaçlamıştır. Öğretmenler, ilköğretim birinci basamaktaki öğrencilerin kazanmaları gereken temel becerilerin yeterli düzeyde kazanıldığı düşüncesindedirler.

Kuvan (2008), “Örgün ve Yaygın Eğitimin Girişimciler Üzerindeki Etkileri (Malatyalı Girişimciler Üzerine Bir Uygulama)” adlı tezinde, ülkemizde uygulanmakta olan örgün ve yaygın eğitimin girişimcilik özelliklerinin kazandırılmasındaki etkileri Malatya’da faaliyet gösteren girişimciler üzerinde test edilerek sonuçları ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda, girişimcilik özelliklerinin oluşumunda büyük ölçüde eğitimin etkisinin olduğunu, örgün ve yaygın eğitim ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkiler araştırıldığında, girişimci özelliklerin oluşumunu öncelikli olarak yaygın eğitim sağlamakta, örgün eğitim ve demografik özellikler ise pekiştirmektedir. Toplumsal olarak girişimcilik kültürünün oluşumunda yaygın eğitimin daha etkili olduğu anlaşılmış, bu nedenle eğitim programlarının toplumsal ihtiyaçlara cevap vererek girişimcilik özelliklerinin gelişimini sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Gömlüksiz ve Kan (2009), “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme ve Girişimcilik Becerilerini Kazandırmadaki Etkililiğinin Belirlenmesi” adlı makalelerinde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programının eleştirel

düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini kazandırmadaki etkisine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu nedenle Diyarbakır ilinde yeni programın uygulandığı beş pilot ilköğretim okulunda öğrenim gören 600 öğrencinin görüşü üçlü likert tipi bir ölçekle alınmıştır. Bu çalışmada girişimcilik becerisine ilişkin elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin karşılıklarına çıkan fırsatları değerlendirme konusunda etkili oldukları, bir işi yapabilmeye ilişkin kendine güven duyma konusunda etkili oldukları, aldığı sorumluluğu yerine getirmede, yaratıcı fikirler geliştirip, gerçekleştirmek istediklerinin hayalini kurmada, öğrencilerin kendilerini yönlendirmede, kısa sürede en iyi kararı verebilmede, aldığı kararları uygulamada, başladığı işi bitirmede, engelleri aşmada sabırlı davranışlar sergilemede, başarıya ulaşmak için risk almada, yapacaklarını anlatmada, karşılaşılabileceği zorlukları önceden fark edebilme de etkili oldukları görülmüştür. Buradan hareketle, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programının girişimcilik becerisini geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymuşlardır.

Baysal ve Özkul (2009), “Türkiye’de Girişimcilik Eğitiminde İlköğretimin Rolü Ders Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi” adlı çalışmasında, daha girişimci bir toplum yaratma stratejileri doğrultusunda çocuklara eğitim kurumlarında okutulan basılı materyallerde doğrudan “girişimcilik- girişimci” veya girişimciliğin tanımında yer alan risk alma, yenilik yaratma gibi kavramlara ne kadar ve nasıl yer verildiği incelenerek, girişimcilik kültürünü yaratma yönündeki rolleri analiz edilmiştir. 2008-2009 yılında ilköğretimin ilk beş yılında okutulan 5 adet “Sosyal Bilgiler” ve 5 adet “Türkçe” ders kitabı olmak üzere toplam 10 kitap incelenmiştir. Araştırma sonucunda, girişimcilik ve girişimcilikle ilgili kavramların en çok ilköğretim 4. Sınıf kitaplarında yer aldığı görülmüş, bunu 5. Sınıf kitapları izlemiştir. Ayrıca okuma parçalarında doğrudan söylem olmasa da kapalı söylem yoluyla çocukları yaratıcı düşünmeye teşvik eden öğelerin yer almadı tespit edilmiştir.

Berk (2009), “Girişimcilik Dersinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında okutulan Girişimcilik dersinin genel bir değerlendirmesini yaparak mezunların kendi işlerini kurmalarında dersin içeriğinin ne derecede yeterli olduğunun belirlenmesini amaçlamıştır. Mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında okutulan girişimcilik dersi ile ilgili bu araştırmada, örneklem olarak alınan yönetici – öğretmen ve mezunlara uygulanan anketler sonucuna göre, Girişimcilik dersinin mevcut program yapısını mezunların kendi işlerini kurmalarında

yeterli bulmuşlardır. Girişimcilik dersi konuları, başarılı ve uygulanabilir bir iş fikrinin özelliklerini açıklamada, öğrencilere sorumluluk ve risk alabilme yeteneği kazandırmada yeterli olduğu sonucuna varmışlardır.

Karabulut (2009), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” adlı çalışmasında İstanbul’da bir vakıf üniversitesinde işletme alanında lisans eğitimi alan üniversite öğrencilerinin, yaratıcılık, strese tahammül ve girişimcilik motivasyonu özelliklerinin bulunma düzeyini belirlemeyi ve bu özelliklerin ilgili öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada Hmieleski ve Corbett (2006) tarafından geliştirilen araştırma formu kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin çoğunun girişimcilik eğitimi almalarına rağmen yeni kurulmuş bir işte çalışmadığı ve kendi işini kurmadığı, mezun olunca kendi işini kurup, girişimci olmak istemediği gözlenmiştir.

Semerci ve Yelken (2010), “İlköğretim programlarındaki ortak temel becerilere ilişkin öğretmen görüşleri”ni belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmenleri girişimcilik becerisinin Türkçe ve Sosyal Bilgiler dersinde kazandırılabilceğini dile getirmişlerdir. Ayrıca, Semerci ve Yelken girişimcilik becerisi konusunda öğretmenlere hem bilgi düzeyinde hem de beceriyi geliştirmeye yönelik hizmet içi eğitim kursu verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Yelkikalan ve diğer. (2010), “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz” adlı çalışmalarında, girişimci, girişimcilik kavramları üzerinde durularak Dünya’daki ilk 100 üniversite ve Türkiye’deki devlet, vakıf üniversitelerindeki girişimcilik eğitimi; üniversitelerin internet siteleri üzerinden; girişimcilik dersi ve ders içeriği, girişimcilik merkezi ve girişimcilik topluluğu/kulübü olup olmadığı başlıkları altında içerik analiziyle incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda, girişimcilik eğitiminin hem Türkiye hem de dünya üniversitelerinde önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye üniversitelerine bakıldığında ön lisansta girişimcilik derslerinin, lisans ve lisansüstü eğitim programlarına göre daha ağırlıklı olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmacılar elde ettikleri bu sonuçlardan yola çıkarak, girişimcilik dersinin tüm eğitim programlarına yetiştirilmesi, okul öncesi dönemden yükseköğrenime kadar bireylerin girişimcilik bağlamında uyarılması, girişimcilik algılarının geliştirilmesi

ve yaratıcılık temelli girişimciliğe motive edilmesi sağlanmalıdır, önerisinde bulunmuşlardır.

Gömlüksiz ve Kan (2010), “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Girişimcilik Becerisini Kazandırmadaki Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı makalesinde Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının girişimcilik becerisini kazandırmadaki etkililiğini kazanım, içerik, eğitim durumu ve ölçme değerlendirme açısından ele almışlardır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan bu çalışmada 2009- 2010 eğitim öğretim yılında Elazığ il merkezinde beş eğitim bölgesinden beşi erkek beşi de kadın 10 sosyal bilgiler öğretmeni seçilmiş, veriler yarı yapılandırılmış sorularla toplanmıştır. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların bu beceriyi kazandırma açısından yeterli olduğunu, ancak programdaki içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutları açısından bazı yetersizliklerin ve bazı eksikliklerin olduğunu vurgulamışlardır.

Eraslan (2011), “İlköğretim Programlarında Girişimcilik Öğretimi (Hayat Bilgisi Dersi Örneği)” adlı çalışmasında ilköğretimin ilk üç sınıfında okutulan ve 2005 yılında yeniden yapılandırılan Hayat Bilgisi dersi öğretim programındaki girişimcilik öğretimi, kazanımlar ve etkinlikler bağlamında incelemiştir. Çalışma sonucunda girişimcilikle ilgili becerilerin sadece doğuştan ve yaşanan çevrenin etkisiyle gelişmeyeceği, eğitimin de bu becerileri geliştirmede etkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda programlardaki kazanımların öğrenci düzeyine uygun olarak planlandığı, öğretmenler tarafından girişimciliği destekleyici etkili öğrenme – öğretme ortamının sağlanması gerektiği vurgulanmış bunun yanı sıra okul-aile iş birliğinin önemli olduğu, girişimci bireyler yetiştirmede bu sürece ailenin de dahil edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Bacanak, Ülküdür ve Öner (2012), “Fen ve Teknoloji Dersi Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisi ve Etkisi İle İlgili Görüşleri: Nitel Bir Araştırma” adlı çalışmaların da kişisel ve mesleki girişimcilik özelliklerin öğrencilerin girişimcilik becerisi kazanmalarına etkisi hakkında ilköğretim ikinci kademe fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmada, olgu bilim (fenomenografik araştırma) yöntemi seçilmiş, veriler yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile toplanmıştır. Araştırmada verilerin analizi NVIVO 9 programı ile kodlamalar oluşturularak yapılmıştır. Çalışmada ilk olarak öğretmenlerin kişisel, daha sonra da mesleki girişimcilik becerileri hakkındaki düşünceleri tespit edilerek, bunun öğrencilerde arzulanan girişimcilik becerisinin kazandırılmasına etkisi hakkındaki görüşleri ortaya konmuştur. Çalışmada elde edilen

bulgulara göre öğretmenlerin genel olarak bireysel ve mesleki girişimcilik özelliklerinin öğrencilerinin girişimcilik becerilerini pozitif yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

1.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Brown (2000), “Girişimcilik Eğitimi Öğretim Kılavuzu” adlı makalesinde, girişimciliğin tanımı, Öz değerlendirme, Bir fikir yaratma, İş planı geliştirme, Bir işi yürütme ve Çevresel, politik ve uluslararası konuların Girişimcilik eğitimi programına dahil edilmesi gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Ayrıca Girişimcilik eğitimi programının yeni fikirler geliştirmeyi öğrenme, risk alarak bir iş kurma ve kurduğu işi devam ettirebilme hedeflerine sahip olması gerektiğini belirtmiştir.

Antonites ve Wordswordth (2009), “ Risk Toleransı: Girişimcilik Eğitimi Üzerine Bir Perspektif” adlı çalışmasında Güney Afrika’da Girişimcilerin diğer çalışanlara oranla daha yüksek risk toleransına sahip olup olmadıklarını ve risk toleransının girişimcilik programında yer alıp almaması gerektiği araştırılmaktadır. Bu çalışma için bir anket tasarlanmıştır. Anket soruları da Van de Venter (2006), Grable, Lytton ve O’ Neill (2004)’a ait çalışmalar ile Lindamood, Hanna ve Bi (2007)’ye ait Tüketici Finansı Araştırması verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu anket, yöneticiler ile tam zamanlı çalışan bireylere uygulanmıştır. Veri analizi 1054 anketten elde edilen veriler sonucu yapılmıştır. Araştırma sonucunda, bu çalışmanın birincil hedefi olan, girişimcilerin diğer tam zamanlı çalışanlara oranla daha yüksek risk almaya elverişli olduğu kanıtlanmıştır. İkincil hedefe yönelik olarak, risk toleransının girişimcilik programında yer almasının gerekliliği de bu çalışma sonucunda ortaya konmuştur.

Akhtar, Keith ve Riaz (2009), “Aday Öğretmenlerin Girişimcilik Eğilimleri” adlı makalelerinde, Pakistan’da aday öğretmenlerin girişimcilik eğilimlerini araştırmayı amaçlamışlardır. Bu amaçla Pakistan devlet üniversitelerinden (7), rastgele 700 master öğrencisi (aday öğretmen) seçilmiştir. Örneklerden bilgi toplamak için anket metodu kullanılmıştır. Anketten toplanan 516 cevap değerlendirilmiş, faktör analizi sonucu, 3 faktör ortaya çıkmıştır. Bunlar: girişimci amacı ve kabul edilebilirliği, girişimci çabası ve girişimci motivasyonudur. Araştırma sonuçlarına göre, aday öğretmenlerin çoğunluğunun girişimciliğe karşı olumlu olduğu bulunmuştur. Bazı demografik etkilerin var olduğu görülmüştür: üniversite, kurs, anne- babanın eğitim seviyesi ve cinsiyet gibi. Ayrıca

üniversitelerin çoğunda bayanların, daha çok çalışma ve girişimcilik motivasyonu açısından, yüksek girişimcilik profili sergilediği görülmüştür.

Bagheri ve Pihie (2010), “Girişimci Liderlik Öğrenme: Kayıp Noktaların Bağlantısı” adlı çalışmasının ana amacı, Malezya’da üniversite öğrencilerinin girişimci liderlik öğrenme ve gelişimlerine katkıda bulunan, girişimcilik öğrenme sürecini tanımlamaktır. Bu çalışma için, katılımcı olarak 14 lisans öğrencisi seçilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veri analizi sonuçlarına göre, öğrenciler arasındaki girişimci liderlik öğrenme farkları ortaya konmuştur. Öğrencilerin bir kısmı girişimci liderliği yaparak yaşayarak öğrenirken, bir kısmı da Sosyal etkileşim, gözlem ve yansıtma yoluyla girişimci liderlik kapasitelerini artırdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Borasi ve Finnigan (2010), “Eğitimde Başarılı Değişim Unsurları Hazırlamaya Yardımcı Olabilecek Girişimsel Tutum ve Davranışlar” adlı makalelerinde, eğitimi iyileştirmeye odaklanmış eğitimcilerin yetiştirilmesinde, fikirleri; ekonomik, entelektüel veya sosyal değerler üreten girişimlere dönüştürme olarak tanımlanabilecek olan girişimcilikten nasıl yararlanılabileceğini açıklamayı amaçlamaktadır. Bu makale çeşitli alanlarda ve pozisyonlarda başarılı olmuş, birçok dönüşümsel yeniliklere açık olan ve uzmanlık alanları farklı 6 eğitimcinin örnek olay çalışması üzerine odaklanmıştır. Makale, yeni eğitimcilerin ortaya çıkarılmasının değeri ile aynı zamanda alanda görev yapmakta olan eğitimcilerin girişimci uygulamalara ve yeniliklere yönelmesinin önemi üzerinde durmaktadır. Çalışmanın sonunda en azından bazı eğitimcilerin kurumlarını dönüştürmek ve öğrencilerine daha iyi hizmet edebilmek için girişimcilik tutum ve davranışlarını etkili bir biçimde kullanabildikleri görülmüştür.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Yapılandırmacı Yaklaşım

Yapılandırmacılık ülkemizde, İngilizce “constructivism” sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmaktadır. Yapılandırmacılık “oluşturmacılık, kurmacılık, bütünleştiricilik, yapılandırıcı öğrenme, yapısalcı öğrenme, oluşumcu yaklaşım” gibi kelime ve kavramlarla da ifade edilmektedir. Felsefe olarak başlayıp sosyoloji, antropoloji, daha sonra da psikoloji ve eğitimde uygulanan yapılandırmacılık yeni bir kavram değildir (Koç, 2002).

Bilginin ne olduğu, nasıl yapılandırıldığını, bilginin doğasını açıklamaya çalışan yapılandırmacı yaklaşımın kökleri “bilgi algıdır” diyen Sokrates’e kadar gider. Bilindiği üzere Sokrates sormuş olduğu sorularla öğrencilere rehberlik yapmıştır. Sokrates öğretmez, düşünmeyi, çelişkileri, örtüleri açıp gerçek kavramları ortaya çıkarır (Aytaç, 1992). Ayrıca yapılandırmacılığın kökleri Plato ve Aristoteles’e (M.Ö. 470-320) kadar dayandırılmaktadır (Crowther, 1997; Akt, Kurtdede Fidan, 2010). Yine yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı Kant felsefesine ve on sekizinci yüzyıl düşünürlerinden Giambattista Vico görüşlerine kadar gitmektedir (Tynjälä, 1999: 363; Yager 1991: 52; Akt, Kurtdede Fidan, 2010).

İlk kez M. Ö. 5. ve 6. yüzyıllarda şüpheciler tarafından ortaya atılan yapılandırmacı yaklaşım düşünceleri 20. yüzyılın başlarından itibaren geliştirilmeye başlanmıştır. Locke, Kant, Jung ve Herbart’ın yapılandırmacı yaklaşım ilişkili düşüncelerini dile getirmişlerdir. Ancak bunlar birkaç kuram içerisinde tek tek dile getirilmiş düşüncelerden öteye gidememiş, kalıcı bir kuram haline getirilememiştir. 20. yüzyılın başlarında ise John Dewey ve William James kendi yapılandırmacı kuramlarını oluşturmuşlardır (Açıkgöz, 2004).

20. yüzyılın başlarında gelişmeye başlayan yapılandırmacı anlayış, asıl bu yüzyılın ikinci yarısında ve sonlarında Piaget, Vygotsky, Asubel, Bruner ve Von Glaserfeld’in çalışmalarıyla daha etkili bir şekilde dile getirilmiştir. Bu sayede yalnızca öğrenme süreci içerisinde öğrencilerin ön kavramları ile değil; öğretmenlerin de inançları, öğrenme ve öğretme süreçleri, düşünceleri, stratejileri ile ilgili araştırmalar yapılmaya başlanmıştır (Açıkgöz, 2004).

Yapılandırmacı yaklaşım ile ilgili yapılan tanımlara bakarsak;

- Yapılandırmacı anlayış, bir bilgi ve öğrenme yaklaşımı olarak kabul edilmektedir. (Şahin-Yanpar, 2001).

- Yapılandırmacı yaklaşım bir öğretim yöntemi değildir. Öğrenmenin oluşumuna ilişkin bir yaklaşımdır. Bir başka ifadeyle ‘insan nasıl öğrenir’ sorusunu cevaplandıran bir yaklaşımdır. Bu görüşü ortaya atan bilim adamlarına göre bir bilgi felsefesidir. (Taşpınar, 2005).

- Yapılandırmacılık, bir bireyin nasıl anladığını ve öğrendiğini açıklayan felsefi bir yaklaşımdır. (Saban, 2000).

- Yapılandırmacılık, öğretimle ilgili bir kuram değil, bilgi ve öğrenme ile ilgili bir kuramdır. Bu kuram bilgiyi temelden kurmaya dayanır. (Demirel, 2000).

Yapılandırmacılık bilginin doğasına ilişkin felsefi bir bilgi kuramıdır ve bilginin zihinde yapılandırılmasını esas alır. Yapılandırmacılık, bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını ifade eder (Özden, 2003).

Yapılandırmacılık, eğitimle ilgili bir kuram değil; bilgi ve öğrenme ile ilgili bir kuramdır ve bu kuram, bilgiyi temelden kurmaya dayanır. Başlangıçta öğrencilerin bilgiyi nasıl öğrendiklerine ilişkin bir kuram olarak gelişmiş ve zaman içinde öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarına ilişkin bir yaklaşım haline dönüşmüştür (Demirel, 2006:157; Akt, İlgen, 2010).

Yapılandırmacılara göre bilgi bireyden bağımsız olarak görülmez, duruma özgüdür ve bireyseldir. Bireye ait olan bu anlamlar başka bir bireye doğrudan aktarılamaz (Phillips, 2000; Akt, Koç ve Demirel,2008). Yapılandırmacılığa göre öğrenen bireyler bilgiyi bireysel olarak yaratır ve yeniden organize eder. Öğrenme, bilgiyi pasif biçimde almak değil, kendine mal etmektir (Steffe, 1991; Duffy ve Jonassen, 1992; Olssen, 1996; Akt, Koç ve Demirel, 2008). Bilgi, kendi yaşantısını anlamlı kılmaya çalışan birey tarafından yapılandırılmaktadır. Bireyler doldurulmayı bekleyen boş variller değildir, tersine anlamları araştıran etkin organizmalardır (Jonassen, 1991; Cooper, 1993; Driscoll, 2000; Akt, Koç ve Demirel,2008).

Yapılandırmacı yaklaşımda bilgi ve bilginin dolayısıyla ilgili olarak ortaya atılan görüşler, kendisinden önceki nesnelci görüşten oldukça farklı bir çizgi izlemektedir. Yani yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının bilgiye bakışı ise, nesnelci görüşten radikal bir şekilde ayrılmaktadır (Özden, 2005). Yapılandırmacı yaklaşım, nesnelcilerden (davranışçı ve bilişselci) farklı olarak evrensel olarak bilginin bilenden bağımsız olmadığını savunur. Çevresiyle etkileşime giren birey, dış dünyadan gerekli bilgiyi alarak kendine göre anlamlandırır. Dolayısı ile elde edilen bilgiye verilen anlam, birey tarafından var olan inançları ve deneyimleri yoluyla yüklenir (Tezci ve Gürol, 2003).

Yapılandırmacılık bir öğretim tanımı değil, öğrenme kuramıdır ve genel ilkelerini şu şekilde maddeleştirmek mümkündür (Fosnot 1996; Jonassen, Peck ve Wilson 1999; Akt, Arkün ve Aşkar, 2010):

1. Bilgi nakledilmez, yapılandırılır.

2. Öğrenme gelişmenin sonucu değil, gelişmenin kendisidir. Öğrenen organize eden olmalı, kendi öğrenme ortamlarını geliştirmede aktif rol almalıdır. Öğretmen öğrencilerin sorularını yönleltmelerine, kendi hipotezlerini oluşturmalarına, kendilerini denemelerine izin vermelidir.

3. Öğrenme için hatalar olmalıdır, hatalar küçümsenmemeli ve onlardan kaçınılmamalıdır. Öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak açık uçlu, gerçekçi araştırmalar, anlamlı içerikler verilmelidir.

4. Yansıma öğrenmeyi hızlandırır. Öğrenciler öğrendiklerini topladıklarında, deneyimlerini bir araya getirip yazdıklarında veya tartıştıklarında öğrenme kolaylaşır.

5. İletişim, sosyal etkileşim düşünmeyi ilerletir, bilgi yapılandırmasında önemli bir faktördür. Sınıf; öğrenenlerin ilgi alanlarına hitap edecek etkinliklerinin yapıldığı, konuşmaların olduğu, yansımaların paylaşıldığı yer olarak görülmelidir. Birlikte yaratılan fikirler daha çabuk kabul görecektir ve kalıcılığı artacaktır.

6. Öğrenme; yapıların gelişimiyle ilerler, öğrenenlerin anlamlandırma çalışmalarıyla oluşur, deneyimlerin tekrar genellenmesi, önceki yapıların yeniden organize edilmesiyle gerçekleşir.

Yapılandırmacılık dört noktada özetlenebilir:

- Bilgi öğrenen tarafından yapılandırılır.
- Öğrenenin sahip olduğu genel bir içeriğe bağlı olarak öğrenmeler gerçekleşir.
- Bilgi birey tarafından oluşturulur ve kültürden etkilenir.
- Yeni oluşum etkin bir süreç içinde gerçekleşir, içeriğin programdan kopya edilmesi ve edilgin biçimde bilginin alınması söz konusu değildir. Öğrencinin konu hakkındaki bilgi ile kendi bilgileri arasındaki farkı görmesi üzerine etkin süreç başlar (Zorillo, 2000: 29-32; Akt, Savaş, 2006).

Yapılandırmacı yaklaşıma göre bilgi zihinde oluşturulurken önceki bilgilerle bağlantı kurulur. Kurulan bu bağlantıya göre kişinin yeni bilgileri zihinde yapılandırılır. Bu yapılandırma zihindeki bazı esaslara göre yapılır. Eğer anlamlı hale gelmeyen bir bilgi olursa bu bilgi anlamlı hale getirilmek üzere değiştirilir (Brooks ve Brooks,1993; Akt, Aydın, 2009). Bu nedenle öğrencilerin ön bilgileri ve varsa yanlış kavramaları ciddi bir şekilde ortaya çıkarılmalı ve öğretim, bunların dikkate alınmasıyla planlanmalıdır. Çünkü bu tür ön bilgiler genellikle kabul edilen bilimsel teorilerden daha az mantıklı, daha az kesin ve daha az yaygındır ve öğrenci yeni kazandığı bilgileri bu ön bilgiler üzerine inşa etmektedir. Bu nedenle ön bilgiler hatalı ise onlar üzerine inşa edilen bilgiler de hatalı olabilir (Hewson ve Hewson, 1984; Akt, Aydın,2009).

Yapılandırmacılık, katı öğretim programlarının yerine; öğrencilerin gereksinimlerine yönelik ve öğrencilerin bilgilerine uyarlanmış öğretim programlarını destekler. Yapılandırmacı öğrenme ortamı, geleneksel öğretim anlayışına dayanan bir sınıf ortamından oldukça farklıdır. Geleneksel öğretim uygulanan sınıflarda ders içeriği önceden belirlenmiş ve dersler kitaplarına dayalı olarak öğretmenler tarafından yürütülürken; yapılandırmacı yaklaşımda içerik, genel hatlarıyla belirgin ancak sınırları kesin değildir ve öğretim öğrencinin bilmesi gereken sabit bir bilgi olduğu fikrine dayanmamaktadır. Yapılandırmacı öğretim yaklaşımında öğrenciler kendi kavramlarını oluşturur ve problemlerde kendi çözüm yollarını geliştirirler. Öğrencilere değerlendirme ve öğrendiklerini yasama uyarlama konusunda daha fazla esneklik tanınır (Kaya ve Tüfekçi, 2008).

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının daha çok bilişsel öğrenme kuramları ile ilişkili olduğu söylenebilir. Öğrenme konusunda, geleneksel yaklaşım ile yapılandırmacı yaklaşımın ayrıldığı temel noktalar şöyle karşılaştırılabilir (Özden, 2003):

GELENEKSEL YAKLAŞIM	YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM
Bilgi bireylerin dışındadır, nesneldir. Öğretmenlerden, öğrencilere transfer edilebilir.	Bilgi, kişisel anlama sahiptir, öznelidir. Öğrencilerin kendileri tarafından oluşturulur.
Öğrenciler duydukları ve okuduklarını öğrenirler. Öğrenme daha çok öğretmenin iyi anlatmasına bağlıdır.	Öğrenciler kendi bilgilerini oluştururlar. Duyduklarını ve okuduklarını önceki öğrenmelerine ve alışkanlıklarına dayalı olarak yorumlarlar.
Öğrenme, öğrencilerin öğretilenleri tekrar etmelerine bağlıdır.	Öğrenme, öğrencilerin kavramsal anlamayı gösterebilmelerine bağlıdır.

2.1.1. Yapılandırmacı Yaklaşımın Göre Öğrenme ve Öğretim

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenme, bireyin zihninde oluşan bir iç süreçtir. Birey dış uyarıların pasif bir alıcısı olmayıp, onların özümleyicisi ve davranışların aktif oluşturucusudur (Fidan, 1996). Yapılandırmacıya göre öğrenme, insan zihnindeki bir yapılandırma sonucu meydana gelir; yani öğrenme, bireyin zihninde oluşan bir iç süreçtir (Saban, 2005). Öğrenme, anlamlandırma ya da anlam yapılandırma sürecidir (Özden, 2005).

Yapılandırmacı Öğrenmenin temel özellikleri şöyle özetlenebilir (Brooks, 1993; Akt: Sünbül, 2007; Glathorn, 1994; Akt, Saban, 2000):

- Öğrenme öznelidir. Keşfetme ve tecrübeye dayalı bir modeldir.
- Öğrenme, kavramsal bir değişimi içerdiği gibi çevresel şartlara göre şekillenir.
- Öğrenme sosyal, duygusal ve süreklidir.
- Ön planda olan öğrenmedir, öğretme değil.
- Öğrencinin özerkliği ve girişimciliği cesaretlendirilir.
- Öğrenciler arası iletişim teşvik edilir, öğretmen rehber konumundadır.

- Öğrenmede tahmin etme, yaratma ve analiz önemli yer tutar.
- Öğrencinin ne öğrendiği ile değil nasıl öğrendiğiyle de ilgilenilir.
- Derslerde öğrenme görevleri ile gerçek yaşam durumları arasında ilişki sağlanmalıdır.
- Dersin içeriği önceden oluşturulmaz. Bu oluşum öğrencilerin bilgilerine göre ortaya çıkar. Bu bilgiler programa ve uzmanlık alanlarına uyarlanmalıdır.
- Öğrenme pasif bir süreç değil, öğrencinin öğrenme sürecine katılımını gerektiren etkin, sürekli ve gelişimsel bir süreçtir. Bu yüzden, öğretim süreci öğrenci merkezli olmalıdır.
- Öğretimde çok yönlü ortam ve materyallerin yanı sıra birincil bilgi kaynakları kullanılmalı ve yaşantılar sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin bilgileri ilişkilendirmesi, karşılaştırması ve irdelemesi sağlanmalıdır.
- Öğrenci başarısı ve öğrenmesi çok yönlü ve öğrenme bağlamına göre değerlendirilmelidir.

Yapılandırmacılığa göre öğretim, öğrencilere önceden belirlenmiş içeriğin doğrudan aktarılması olarak değil, öğrenmenin kolaylaştırılması, öğrenme içinde öğrenciye dış dünyaya ilişkin kendi bireysel bilgi, anlam ya da yorumlarını yapılandırması için rehberlik edilmesi sürecidir (Biggs, 1989, Merrill, Li, ve Jones, 1990; Jonassen, 1991a Akt, Deryakulu, 2001).

Yapısalcı öğretime göre temel öge öğrenendir. Bu yüzden etkinlikler tüm öğrencilerin düzeylerine uygun olarak hazırlanmalıdır. Derslerde uygulanan bu etkinliklerin amacı, öğrencilerin süreç içinde içerik ile etkileşimde bulunabilmesi ve onu anlamlandırabilmelerini sağlamaktır (Kalender, 2006).

Yapılandırmacı anlayışa uygun düzenlenen öğrenme ortamları, bireyin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarını gerektirir; çünkü öğrenilecek öğelerle ilgili zihinsel yapılandırmalar, bireyin bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle yapılandırmacı öğrenme ortamları bireyin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde

düzenlenir. Bu tür öğretim ortamları sayesinde bireyler, zihinlerinde daha önce yapılandıkları bilgilerin doğruluğunu sınıma, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler (Yaşar, 1998).

Yapılandırıcı öğrenme ortamında, öğretmen; kendisinin etkin öğrencilerin edilgen olduğu konumdan, öğrencilerinin etkin biçimde kendi öğrenmelerini yönetmelerine rehber olan kişi konumuna geçmiştir. Bu değişimin altındaki temel sayılı, öğrenmenin doğal olarak organizmanın keşfetme ve bilme isteğinden dolayı kişiyi etkin kılacağı düşüncesidir. Öğretim süreci bu nedenle öğrencilerin bilgiyi edilgen olarak alan kişiler yerine etkin biçimde bilgiyi işleyerek yapılandırmaları anlayışına göre düzenlenmektedir (Savaş, 2006).

Cunningham, Duffy, ve Knuth (1993) ile Knuth ve Cunningham'ın (1993) çalışmalarında yapılandırıcı öğrenme ortamı hazırlamanın ilkeleri şu şekilde maddeleştirilmiştir: (Wilson 1996 ve Boyle 1997; Akt, Arkün ve Aşkar, 2010):

1. Bilgiyi yapılandırma süreciyle deneyim sağlamak: Yapılandırıcılıkta önemli olan, bilgiyi edinmekten ziyade bilginin yapılandırılma süreci; diğer bir deyişle öğrenmeyi öğrenmektir. Öğrencilerin bilgiyi yapılandırılması sağlandığında, kendileri için uygun öğrenme yöntemleri, problem çözme stratejileri geliştirirler.

2. Farklı bakış açılarından değerlendirme konusunda deneyim sağlamak: Gerçek hayatta problemlerin genelde tek bir çözümü yoktur. Öğrenciler farklı bakış açılarından bakma, değişik yollardan çözüme ulaşmak konusunda cesaretlendirilmelidirler.

3. Gerçek ve ilişkili içeriklerde öğrenme sağlamak: Öğrenciler genel olarak okulda öğrendiklerini günlük hayatta kullanamamaktadırlar. Yapılması gereken içeriklerin gerçek hayata aktarılabilir bir şekilde düzenlenmesi ve aktarılması için de en uygun şekilde verilmesidir. Öğrenenler edindikleri bilgilerin gerçek hayattaki yerinin ayırtına varmalı, kullanılacağı ortamı görmelidir.

4. Öğrenme sürecinde öğrencinin aktifliğini ve sahiplenmesini sağlamak: Öğrenme süreci öğrenci merkezli olmalı, öğretmenden ziyade öğrenciler aktif rol üstlenmeli, öğretmen yalnızca rehberlik etmelidir. Öğrenci üstünde çalışacağı problemi seçmede serbest bırakılmalıdır; öğretmen görev yöneticiliği yerine öğrencinin ilgisini çekecek problemi bulmasına yardım edecek kişi pozisyonundadır.

5. Sosyal deneyimlerle öğrenmeyi sağlamak: Sosyal etkinliklerin entelektüel gelişimde rolü büyüktür; öğrenmenin, öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci arasındaki işbirliğinin bir yansıması olduğunu söylemek mümkündür.

6. Öğrenciyi kendini farklı yollarla ifade etme konusunda cesaretlendirmek: Konuşma ve yazma en temel iki ifade yolu olsa da, sadece bu yolların kullanılması, öğrencilerin dünyaya bakışını da sınırlandırmaktadır. Video, bilgisayar, fotoğraf, ses gibi diğer iletişim yollarıyla daha zengin ortamlar oluşturulmalıdır.

7. Bilgiyi yapılandırma sürecindeki kişisel farkındalığı arttırmak: Yapılandırmacılığın getirdiği en büyük katkılardan biri öğrencilerin yaptıkları şeyi nasıl yaptıklarını bilmelerini sağlamak, çözdükleri problemi niye o yolla çözdüklerini bilme kabiliyeti kazandırmaktır. Öğrenenden beklenen, bir problem çözme sürecinde kendi düşüncesini en yüksek oranda yansımasıdır. Böylece farklı çözüm yolları geliştirebilir ve bambaşka düşünce sistemleri kazanabilir.

Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı öğrenme ortamının en önemli amacı, öğrencilerin derin ve anlamlı öğrenmelerini sağlamaktır (Rikers, Gog ve Paas, 2008; Akt, Yelken, Tanrıseven, Üredi ve Koç, 2010). Araştırmacılar, yapılandırmacı öğrenme ortamını, kavramsal değişimi arttırmak için öğrencilerin gerçek yaşam deneyimlerine aktif katılımının sağlandığı ve problem temelli durumların oluşturulduğu bir ortam olarak tanımlamaktadırlar (Solomonidou ve Kolokotronis, 2008; Loyens, Rikers ve Schmidt, 2007; Glickman, Gordon, ve Ross- Gordon 2004; Akt, Yelken, Tanrıseven, Üredi ve Koç, 2010). Bu ortamda bilginin oluşturulması sürecinde geçmiş deneyimlerin kullanılması, sosyal etkileşime dayanan, tümevarımcı ve işbirlikçi bir yol izlenmesi önemlidir (Özkal, Tekkaya, Çakiroğlu ve Sungur, 2009; Akt, Yelken, Tanrıseven, Üredi ve Koç, 2010).

2.1.2. Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Öğretmen ve Öğrenci

Eğitim ve öğretimin bütün boyutlarıyla dinamik bir yapıya sahip olması, bu süreçte önemli bir rol üstlenen öğretmenin görevinin ve bu görevin gerektirdiği niteliklerin sürekli sorgulanmasını ve geliştirilmesini gerekli kılar. Eğitimde temel sorumluluk öğretmene aittir. Öğretmen, okuldaki öğrenme faaliyetlerini düzenleyen, öğrencileri belli bir düzen içinde tutan; verimli ve etkileşim durumu yaratan, öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden biridir (Ergün, 1987).

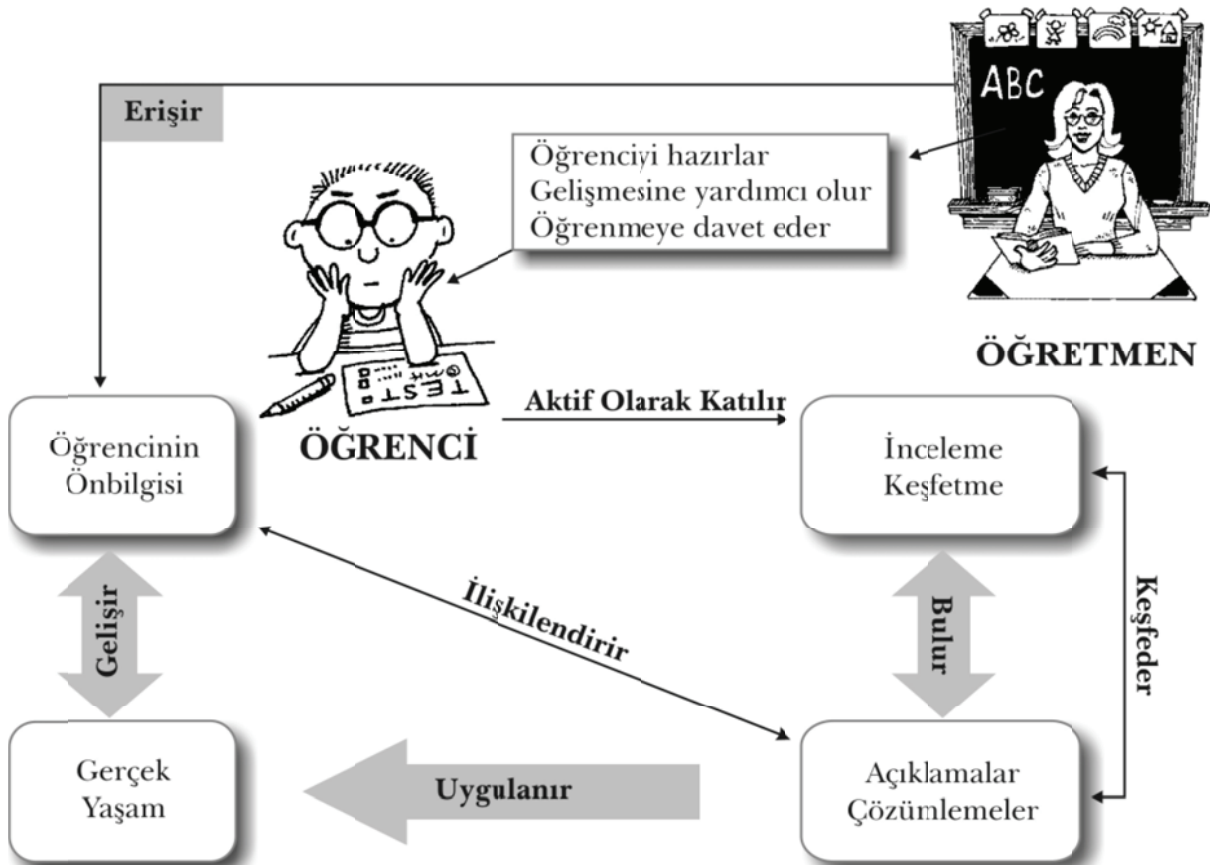
Yapılandırmacı öğretmen açık fikirli, çağdaş, kendini yenileyebilen, bireysel farklılıkları dikkate alan ve alana da çok iyi olmanın yanında, bilgiyi aktaran değil uygun öğrenme yaşantılarını sağlayan ve öğrenenlerle birlikte öğrenen olmalıdır (Şaşan, 2002).

Öğretmen öğrencilerin bilgileri yapılandırmalarında yol göstermekte, onlara günlük hayattan örnekler vererek yeni karşılaştıkları bilgileri önceki bilgileriyle ilişkilendirmelerini sağlamaktadır. Kısaca yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin rolü, bilginin yapılandırılmasında öğrencilere uygun olanaklar sağlayacak bir yönlendirici olmaktır (Taber, 2000; Akt, Evrekli, İnel, Balım ve Kesercioğlu, 2009). Bu nedenle öğretmenin motivasyonu, öğrencinin öğrenmesinde sorumlu olduğu görevleri gerçekleştirmesine yardımcı olmaktadır (Horstman ve White, 2002; Akt, Evrekli, İnel, Balım ve Kesercioğlu, 2009).

Öğrenmenin değerlendirilmesinde sonuçtan çok, sürece önem verir, ölçme değerlendirme ölçütlerini öğrencilerle birlikte tespit eder (Sünbül, 2007):

- Öğrencilerin gelişim özelliklerini ve bireysel farklılıklarını dikkate alır ve onları çalışma yapmaya teşvik eder.
- Öğrencilerin görüşlerine önem verir, öğrenci görüşleri doğrultusunda yöntem ve tekniklerini, dersin içeriğini değiştirebilir.
- Öğrencinin sahip olduğu mevcut bilgi, beceri, çeşitli yönleriyle kapasite ve özelliklerini iyi tanır, tanıma çalışmalarında bilimsel yöntem ve teknikleri kullanır.
- Öğrencilerin eğitim ortamında olabildiğince rahat olmalarını sağlar, onların bağımsız iş yapabilme güçlerini geliştirmelerine yardımcı olur, sınıf içinde öğrenme etkinliklerinin gerektirdiği hareket ve yer değiştirmelere izin verir.
- Açık uçlu sorularla öğrencilerin düşünmelerini, sorgulama ve soru sorma becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerine öğrenmeyi ve düşünmeyi öğretir. Öğrencilerinin ilk elden bilgi edinmelerine yardımcı olur.
- Eğitim ortamında öğrenci yerleşimini; iletişimin yönü, “öğretmenden öğrenciye, öğrenciden öğretmene ve öğrenciden öğrenciye” olacak şekilde düzenler.

- Grupla çalışma yöntem ve tekniklerine önem verir.
- Öğrencilerin hem kendileri ile hem de diğer öğrenciler ile diyalog içinde olmalarını destekler, teşvik eder.
- Öğrenmeyi öğrencinin ilgi ve ihtiyaçları etrafında yoğunlaştırır.
- Öğrencilerin geniş bir bakış açısı kazanmaları için, devamlı farklı ve alternatif görüşler sunar.
- Öğrencilerin moral, motivasyon ve meraklarını devamlı canlı tutar.
- Öğrencilerin özgün, yaratıcı yönlerinin ürünü olan çalışmalarını tespit ve takdirde çok titiz davranır.
- Öğrencilerin kendi yanlışlarını, görüşlerindeki çelişkileri yine kendilerinin görmesine, bulmasına fırsat verecek etkinlikler düzenler. Öğrenci hatalarını, yanlışlarını öğrenmede bir fırsat olarak bilir ve kullanır.
- Ders planına tamamen bağlı değildir.

Kaynak: Kabaca, T. (2002). Bir Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımı: Yapılandırmacılık.

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında vurgunun, öğreticiden daha çok öğrenen üzerinde olması öğrenme sürecinde öğretmen ve öğrenci arasındaki rolleri de değiştirmiş ve öğrencinin öğrenme sürecinde daha aktif rol oynamasını gerektirmiştir (Kumar, 2006: 259; Özden, 2005: 54; Spigner-Littles ve Anderson, 1999: 205; Akt, Kurtdede Fidan, 2010).

Yapılandırmacı öğrenme süreci öğrenenin kendi yetenekleri, güduları, inançları, tutumu ve tecrübelerinden etkilenen bir karar verme sürecidir. Birey öğrenme sürecinde seçici, yapıcı ve etkindir. Yapılandırmacı öğrenenler öğrenme ortamında etkin yer alırlar ve daha fazla sorumluluk üstlenirler. Kendi kararlarını kendi alırlar. Öğrenme ve öğretimde önemli olan bireysel özgürlüktür (İlgen, 2010).

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencilerin geleneksel anlayışın aksine bir takım görevleri vardır. Bunlar (Sünbül, 2007):

- Pasif bir alıcı konumundan çıkıp süreçte aktif rol alır.
- Kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu gibi kendi çalışmalarını ve performansını da değerlendirir, öz değerlendirme yapar.
- Bilgiye ulaşmada teknolojik imkanları kullanmalıdır.
- Öğrendiklerini yeni durumlarda ve gerçek yaşamında uygular.
- Grupla işbirliği içinde çalışır, kendini ifade eder, tartışmalara katılır, soru sorar.

2.1.3. Yapılandırmacı Yaklaşımın Çeşitleri

Yapılandırmacı yaklaşım, Piaget'nin öncülüğünü yaptığı bilişsel yapılandırmacılık; Vygotsky'nin öncülüğünü yaptığı sosyal yapılandırmacılık ve Von Glaserfeld'in öncülüğünü yaptığı radikal yapılandırmacılık olmak üzere üç ana grupta toplanabilir.

2.1.3.1. Bilişsel Yapılandırmacılık

Çağdaş yapılandırmacılığın Jean Piaget'le başladığı kabul edilir. Piaget bilginin oluşturulmasını bireylerin zihinsel yapılarıyla açıklar. Bilişsel süreçler ile ilgilenmesinin ötesinde bilginin oluşturulmasını bireye atfetmesi, onun birçok bilişsel kuramcıdan farklılığına sebeptir. Piaget'in, yapılandırmacılık kuramına katkıları daha çok teorik

boyutta olmuştur. Kendinden sonra gelen ve onun fikirlerini benimseyen eğitimciler onun ilkelerini eğitime uygulamışlardır (Çiftçioglu, 1999; Akt, Okurkan, 2010).

Bilgi öğrenen tarafından var olan bilişsel yapıların üzerine etkin biçimde işlenerek yapılandırılır. Birey çevreden bilgiyi edilgen biçimde almaz. Öğretmen ödül ve ceza veren, bilgi aktaran değil öğrenciyi yeni kaynaklar sunan, bilginin keşif sürecini kolaylaştıran rehber kişidir. Yeni oluşan yapıların birey tarafından denenerek kullanımının sağlanması önemlidir. Öğretim sürecinde içsel güdülenme önemlidir (Savaş, 2006).

Bilişsel yapılandırmacı yaklaşımda, referans noktası, kişinin o ana kadar sahip olduğu bilgiler ve bu bilgilerin oluşturduğu bilişsel yapıdır. Bu bilişsel yapı dengededir. Kişi, yeni bilgiyi bu bilişsel yapısını kullanarak anlamlandırır. Eğer kişi yeni bilgiyi önceki bilgileriyle çelişmeden ilişkilendirebiliyorsa, mevcut bilişsel yapısının içine özümlemeler. Bu durum o kişi için yeni bir denge durumudur (İlgen, 2010).

Bilişsel gelişim denge sonucunda oluşur. Piaget'nin araştırmasında bilgi şemaları, dünya ile giderek daha karmaşık etkileşimler kurma sonucunda gelişmektedir. Eski şemalar yeni şemaları etkileyerek eski bilginin yerini yeni bilgiler almaktadır. Piaget'ye göre bilginin örgütlenmesi, bilinçli bir zekaya sahip olan organizma ile çevre arasındaki etkileşim sonucunda gerçekleşir (Von Glaserfeld, 1995a, 7-8; Akt, Koç ve Demirel, 2004).

2.1.3.2. Sosyal Yapılandırmacılık

Sosyal yapılandırmacılar, öğrenmeyi açıklamada, öğrenmede kültürün ve dilin önemli bir etkisi olduğunu ve bilginin sosyal etkileşimlerle oluşturulduğunu savunan Lev Semenovich Vygotsky'nin görüşlerini kullanırlar. Vygotsky, Piaget'ye alternatif güçlü bir kuram geliştirmiştir. Vygotsky, sosyal yapının bilgi üzerindeki etkisine büyük önem verir ve Piaget'nin teorisinin bireysel yönünü reddeder (Airasian ve Walsh, 1997: 445; Akt, Kurtde Fidan, 2010). Vygotsky'e göre çocuğun etkinliği eğitimin merkezini oluşturur ve öğretmen, öğretme-öğrenme sürecinde bu etkinliği desteklemelidir (Koç ve Demirel, 2004).

Vygotsky'e göre bir bireyin dünyasındaki öğrenme, en iyi başkalarının yardımlarıyla anlaşılabilir. Birey ve diğerleri arasında devam eden karşılıklı etkileşim Vygotsky tarafından Yakın Gelişim Alanı (Zone of Proximal Development) olarak tanımlanmaktadır (Vygotsky, 1987; Akt, Arslan, 2007). Yakın gelişim alanını da bireyin bilgili bir yetişkin

veya daha büyük bir çocuktan yardım aldığında ulaştığı zihinsel potansiyel olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal yapılandırmacılara göre, bilme sürecinin temeli karşılıklı sosyal etkileşimlere dayanmaktadır (Von Glaserfeld, 1992; Akt, Arslan, 2007). Yani, bir bireyin dünyayla ilgili bilgileri, kişisel deneyimlerine bağlıdır ve başkalarıyla karşılıklı etkileşim (dil) sayesinde şekillendirilir (Von Glaserfeld, 1989; Akt, Arslan, 2007). Böylece sosyal yapılandırmacılara göre öğrenme, başkalarını içeren aktif bir süreçtir.

Vygotsky'nin teorilerine dayanarak, sosyal yapılandırmacıların savunduğu görüşler (Özden, 2003).

- Öğrenme ve gelişim, sosyal bir etkinliktir.
- Öğretmen, Öğrencinin öğrenme sürecinde kolaylaştırıcı.
- Öğrencilerin birbirleriyle çalışmaları ve etkileşimleri sağlanmalıdır. Öğrenciler, edindikleri yeni bilgileri arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle paylaşarak, tartışarak benimserler.

Şekil 2.2: Vygotsky'nin Olası Gelişim Alanı (Kurtdede Fidan,2010).

2.1.3.3. Radikal Yapılandırıcılık

Radikal yapılandırıcılık Von Glaserfeld tarafından ortaya atılan, diğer yapılandırıcı yaklaşımlar ile benzer ve farklı yönleri bulunan bir öğrenme kuramıdır.

Radikal yapılandırıcılık eğitim ve öğretim ile ilgili olarak süregelen geleneksel anlayışları sorgulayan ve bilgiye, gerçekliğe, bilginin ne şekilde ve nasıl elde edildiğine dair felsefi görüşler ortaya koyan yaklaşımdır. Adından da anlaşılacağı gibi mevcut geleneksel anlayışlara köklü eleştiriler getirdiği için “radikal” olarak tanımlanmaktadır (Sağiroğlu, 2002).

Bilme, yaşantıya ait yorumların uygulanabilir uyarlamalarını içeren dinamik bir süreçtir. Öğrenenin gerçek dünya bilgisini kurması zorunlu değildir. Geçmiş yaşantılar yeni yaşantıların oluşmasına yardım eder. İçsel veya dışsal zorlanmadan dolayı bir işte başarısızlık yaşandığında problem durumu ortaya çıkar, bu durumda birey de yeni bir yaşantı deneyerek yapılarını değiştirmeyi dener. Bilgi onu bilenden ya da toplumsal ve bilişsel süreçlerden bağımsız, bireyin dışında bir şey değildir. Bilgi, bireyin nesnelere olan ilişkisinden ve yine bireyin kendisince etkin biçimde oluşturulmaktadır. Birinin söylediklerini kavramsal bir yapı içinde geliştirerek anlamak verilen mesajların beklentilerimize aykırı olmaması sonucunda mümkün olur. Sosyalleşme aracı olan dili kullanarak içsel değişimi yansıttığımızda öğrenmelerimizi ortaya koyarız (Savaş, 2006).

Von Glaserfeld (1995 ve 1996) 'e göre; bilgi, nasıl tanımlanırsa tanımlansın aslında kişilerin kafalarında ve kişinin kendi deneyimlerine bağlı olarak bildiği şeylerin üzerinde şekillenir (Suchting, 1998; Von Glaserfeld, 1998; Akt, Okurkan, 2010).

2.1.4. 2005 İlköğretim Programı ve Yapılandırıcı Yaklaşım

Eğitimle yetiştirilecek insan profilinin değişmiş olması geleneksel öğretim uygulamalarının yetersiz kaldığının göstergesi kabul edilerek, eğitim programlarının yenilenmesi ihtiyacı doğmuştur. Süregelen öğretim yapılanmasının eksikliği anlaşıldığında; gelişmiş devletler, yanı sıra birçok ülke, eğitim uygulamalarına temel olacak yeni bir yaklaşım arayışına girmişlerdir. Böyle bir dönemde yapılandırıcı yaklaşım kurtarıcı olarak görülmüştür. “Son yıllarda Pisa'nın yaptığı eğitim karşılaştırmaları araştırmaları, Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya gibi gelişmiş ülke öğrencilerinin de özellikle okuduğunu anlama, matematik ve fen bilimleri başarılarının

gelişmekte olan birçok ülke öğrencilerinin gerisinde kaldıklarını ortaya koymaktadır”(Pisa-Schock, 2002; Akt, Arslan, 2007).

Yapılandırmacılık, başta Amerika olmak üzere, İsrail, Kanada, İsviçre, Avustralya, Yeni Zelanda, Almanya, Tayvan ve Singapur gibi ülkelerde öğrenme-öğretme uygulamalarına temel olarak tercih edilmiştir. Ülkemizde ise 2005–2006 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlayan yeni ilköğretim programı, yapılandırmacı yaklaşım modeline göre hazırlanmıştır (Okurkan, 2010).

Son yıllarda ülkemizin de katıldığı TIMSS-R, PIRLS ve PISA gibi uluslararası eğitim karşılaştırmalarında, öğrencilerimizin başarısız olması, PISA çalışmasının sonucunda, programlarda bazı kavramların yer almaması (değişim, disiplinler arası ilişkiler gibi) yeniden yapılanmayı gerektiren başlıca sebepler olmuştur. “Ayrıca problem çözme becerisi de müfredatlarımızda gereken şekilde yer bulamamaktadır” (<http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/pisa/pisaraporu.htm>).

Bütün bunlar, küresel bir dünya içinde sürdürülebilir bir kalkınma ve rekabet gücü oluşturmanın da bir önkoşulu olarak, öğretim programlarının içerik ve eğitim – öğretim yaklaşımı bakımından Çağın gereklerine uygun biçimde yeniden tasarlanması gerektiğini göstermektedir. Sürdürülebilir bir kalkınma ve uluslararası alanda rekabet gücünün oluşturulması, çağın gerisinde kalan bir içerik ve anlayışla kazandırılmaz (İlgen, 2010).

Bütün bunlar doğrultusunda hazırlanan yeni ilköğretim programında, daha önce kullanılan programlardan farklı bir takım özellikler bulunmaktadır. Programın içeriği, benimsediği yaklaşım, programın amacı, programda yer alan temel beceriler, öğrenci değerlendirilmesinde önem kazanan süreç kavramı bu farklı özelliklerden bir kaçıdır.

Programın içeriği, yapılandırmacı anlayış doğrultusunda, programın genel amaçları, temel beceriler, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler ve açıklamalardan oluşmaktadır.

Yenilenen ilköğretim programının vizyonu (MEB, 2005): Atatürk ilkeleri ve inkılâplarını benimsemiş, temel demokratik değerlerle donanmış, bireysel farklılıkları ne olursa olsun, araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri gelişmiş; yaşam boyu öğrenen ve insan haklarına saygılı, mutlu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmektir.

Yeni ilköğretim programı “öğrenmeyi öğrenme” kavramını ön plana alıp, çocukları soru sormaya, araştırmaya, incelemeye, düşünmeye yönelten, haklarını ve sorumluluklarını bilen, demokrasi bilincine sahip bireyler olmaya teşvik eden, toplumsal sorunlara duyarlı ve merak eden bireyler yetiştirmeyi hedefler. Programın vizyonu da bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Bu hedefi gerçekleştirmeye yönelik hazırlanan yeni programda yapılandırmacı yaklaşımı benimsemiştir.

2.2. 2005 İLKÖĞRETİM PROGRAMLARI

Dünyada yer alan bütün eğitim sistemlerinin görevi, bilimsel, teknolojik, ekonomik ve sosyo- kültürel hayatın değişim ve gelişimine ayak uydurabilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesidir. Eğitim sistemlerinin bu görevi yerine getirebilmesi için, eğitim programlarının, eğitim kurumlarının işlev ve işleyişlerinin de çağın gereksinimlerini karşılayabilecek düzeyde olmasına bağlıdır. Eğitim sistemi toplumsal gelişmeyi sağlayacak bireyler yetiştirirken, bu değişimlerden etkilenerek gerek toplumun gerekse çağın ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir (Türkoğlu, 2004: 29). Dünyada yaşanan değişimi lehine çevirmek isteyen ülkeler eğitim sistemlerini de bu doğrultuda yenilemek ve bu yenileşmeyi eğitim faaliyetlerine yansıtma yükümlüdürler.

Ülkemizde Cumhuriyetten günümüze ilköğretim alanında program geliştirme çalışmalarının tarihsel gelişim sürecine bakarsak, 1924, 1926, 1936, 1948, 1968 ve 1997 yıllarında ilköğretim programında değişiklikler yapıldığını görmekteyiz. Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli birimlerince gerçekleştirilen araştırmalar, üniversitelerce yürütülen lisansüstü eğitim araştırmaları, tezler ve diğer çalışmalar, eğitim ile ilgili tüm taraflardan ve toplumsal kesimlerden gelen dönütler, öğretim programlarında değişim ve dönüşümün gerekliliğine işaret etmiş, 2004 - 2005 eğitim öğretim yılında pilot uygulamayla başlatılan ve 2005 - 2006 eğitim öğretim yılında ise yeni ilköğretim programları, ülke genelinde uygulanmaya başlamıştır.

Yapılandırmacı anlayışla hazırlanan yeni ilköğretim programında bilgi ezberlemeye dayalı değil, bilgi üretmeye dayalı bir yaklaşım kabul edilmiştir. Böylece öğrencilerin girişimci, karşılaştığı sorunları çözebilen, bilimsel düşünen, anlayan, araştıran, inceleyen, sorgulayan, haklarını ve sorumluluklarını bilen, öğrenmekten zevk alan, bilgi teknolojilerini kullanabilen, üreten ve geleceğe yön veren bireyler olacağı hedeflenmiş, bu özelliklere sahip bireylerden oluşan bir toplum, bu programlar tarafından öngörülmüştür.

2.2.1. 2005 İlköğretim Programlarının Gerekçesi

Milli Eğitim Bakanlığı resmî sitesinde de ilköğretimde program değişikliğinin gerekliliğini 14 maddede ortaya koymuştur(Okurkan, 2010):

1. Değişik bilim alanlarındaki araştırma bulgularının ve eğitim bilimlerinde öğretme öğrenme anlayışındaki gelişmelerin yöntem ve içerik olarak öğretim programlarına yansıtılması,

2. Eğitimde kaliteyi artırmak ve eşitliği sağlamak,

3. Ekonomiye ve demokrasiye duyarlı bir eğitim ihtiyacı,

4. Bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerleri de dikkate alarak geliştirilmesi ihtiyacı,

5. Mevcut öğretim programları uygulamaları kapsamında öğrencilerin çoğunluğunda okula, öğrenmeye, okumaya tepki düzeyinde bir isteksizlik olması,

6. Mevcut öğretim programlarında konuların çok kapsamlı ve ezbere dayalı bilgi yoğunluklu olması nedeniyle, konuların zamanında bitirilememesi ve çoğu zaman sıkıştırılıp öğrenilmeden bitirilmesinin tercih edilmesi,

7. Programda yer alan konuların birçoğunun çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmaktan, onların merak ve ilgilerini karşılamaktan uzak olması,

8. Okulda kazandırılmaya çalışılan yaşantı biçimleri ile gerçek dünyanın çoğu kez uyum içinde olmaması,

9. Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulaması ile ilkokul ve ortaokul programları üst üste eklendiği için, temel eğitimde program bütünlüğünün olmaması,

10. Dikey ekseninde, temel eğitimde birinci sınıftan-sekizinci sınıfa her bir dersin kendi içinde kavram bütünlüğünün olmaması,

11. Yatay ekseninde, dersler arasında yeterli paralelliğin sağlanmamış olması,

12. Ekonomik ve toplumsal gelişmelerin bir sonucu olarak, bireylerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, işbirliği yeterliklerini kazanmalarının daha bir önem kazanmış olması,

13. Kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen, girişimcilik ruhuna sahip vatandaşlar yetiştirme gerekliliğinin daha baskın konuma gelmesi,

14. Çocuklarımızın, ülke çapında ya da uluslararası değerlendirmelerde beklenen düzeyde başarı gösterememesi.

2.2.2. 2005 İlköğretim Programlarının Referans Noktaları

Yenilenen ilköğretim programları (İlgen, 2010);

1. Ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini ve kalıtımını motivasyon kaynağı olarak görür ve Atatürk' ün kurduğu “Türkiye Cumhuriyeti” nin gelişerek devamlılığı ilkesini birinci referans noktası olarak ele alır.

2. Dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri ikinci referans noktası olarak alır. Son yıllarda Uzak Doğu, Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği ülkelerinde peş peşe gerçekleştirilen program yenileme çalışmaları bu anlamda önem taşır. Bu çalışmaların çıkış noktası, sanayi toplumu için uygun olan eğitim modellerinin bilgi toplumunun rekabeti yapısını kaldıramaması olarak değerlendirilir.

3. Türkiye, Avrupa Birliğine üye olmayı hedefleyen, bunu bir devlet politikası olarak ele alan, bu konuda gerekli kanunları çıkaran ve adımları atan bir ülke olarak tüm çalışmalarını ve çabasını bu doğrultuda yönlendirmiştir. Bu nedenle üçüncü referans noktası olarak, Avrupa Birliği normlarını, hedeflerini ve eğitim anlayışını kabul eder.

4. Ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesini, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesini ve ortaya çıkan sonuçları dördüncü referans olarak kabul eder. PISA, TIMMS ve PIRLS gibi uluslararası başarı değerlendirme çalışmalarının ortaya koyduğu bulgular bu çerçevede ele alınır.

Bu referans noktaları dikkate alınarak yeni ilköğretim programının temel olarak yapılandırmacı yaklaşımı benimsediği söylenebilir. Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüzde, öğrencileri yaşama hazırlamada, çağın gereklerine uygun olarak yetişmelerini sağlamada, araştırarak, sorgulayarak, kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarını sağlamada yapılandırmacı yaklaşımın etkili olacaktır.

2.2.3. 2005 İlköğretim Programlarının Yapısı

Öğretim programlarının ve içeriğinin oluşturulmasında aşağıdaki ilkeler esas alınmıştır:

Türkçe'yi doğru ve etkin kullanma, kültürel değerlere ve sanata önem verme, okumaktan ve öğrenmekten zevk alma, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilme, ailenin eğitim-öğretime katılımını destekleme, en az bir yabancı dili etkin şekilde kullanma, bilişim teknolojilerini amacı doğrultusunda etkin ve verimli bir şekilde kullanma, birlikte çalışma ve iletişim kurma, çevresinde oluşan değişimlerin farkında olma ve her türlü değişime uyum gösterme, bireyin görev ve sorumluluklarını, bireyin kendisinin belirlemesi gerektiğinin bilincinde olma, yakın çevrede ve farklı ülkelerde fırsatlar bulmaya istekli olma ve bulunan fırsatları değerlendirmek için bilinçli çaba gösterme, çevreye farklı bir gözle ve mantıkla bakılırsa daha önce hiç fark edilmeyen fırsatlar çıkabileceğini benimseme, toplumsal yaşamda ortak yaşam alanlarında kurallara uymaya ve işleri yapmaya istekli olma ve uygulama kararlılığı gösterme, şartlandırmaya karşı duyarlı olma, şartlandırma ile hareket etme yerine, bilinçli bireysel tercihler yapma yeterliliğini geliştirme, hoşgörünün esnek bir zihin yapısının anahtarı olduğunu fark etme.

Bu ilkeler aşağıdaki gibi açıklanmıştır (MEB, 2005):

Türkçe'yi doğru ve etkin kullanma: Türkçe'nin kullanımı öğrencinin gelişiminde çok önemlidir. Öğrenci Türkçe'yi etkin bir biçimde kullanarak ve yaparak-yaşayarak öğrenir; öğrendiklerini içselleştirir. Yeni kavramların kazanılması, eskilerin daha iyi anlaşılması ancak dilin doğru kullanımı ile olanaklı olur. Bu nedenle, programlar, her fırsatta öğrencilerin birbirleriyle konuşmasını, tartışmasını teşvik eder. Bu sayede karmaşık kavramların ve duyguların keşfedilmesi, anlaşılması ve içselleşmesi kolaylaşır.

Kültürel değerlere ve sanata önem verme: Eğitimin en önemli işlevi, kültürel değerlerin korunup geliştirilmesidir. Tarihî gelişme süreci içinde üretilen maddi ve manevî değerlerin tümünü kapsayan kültürün pek çok boyutu vardır. Bilimsel bilgiler, doğa ve insan, iyilik, doğruluk, adil olma, bilgelik gibi evrensel değerler yanında, tarih, dil, din, gelenek ve folklorumuza dayalı, milletin tümüne mâl olmuş veya bölgesel nitelikteki töresel, ahlaki ve estetik değerler programların önemli bir boyutunu kapsar.

Okumaktan ve öğrenmekten zevk alma: Okumaktan ve öğrenmekten zevk almak, yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşmesi açısından çok önemlidir. Bu nedenle programlar, yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşmesini de sağlayacak olan okumaktan ve öğrenmekten zevk almanın önemli bir amaç olduğunu kabul eder.

Duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade etme: Duygu ve düşüncelerin rahatlıkla ifade edilip edilememesini pek çok etmen belirlemektedir. Programlar bu faktörleri belirleyerek, okul ve sınıf ortamında kullanılabilecek yol ve yöntemlere dönüştürür; bu şekilde hayata geçirilmesini sağlar.

Ailenin eğitim-öğretime katılımını destekleme: Programların etkili bir biçimde işleyebilmesi açısından ailelerin okulla işbirliği içinde olmaları son derece önemlidir. Anne-babaların okul yöneticileri ve öğretmenlerle etkileşim içinde olmaları, programların öğretimsel tasarımının ana öğelerinden biridir.

En az bir yabancı dili etkin bir şekilde kullanma: Küreselleşen dünyada yerel diller ve kültürler, beklenilenin aksine çok daha önemli hâle gelmektedir. Ancak, küreselleşme dünyayı küçültmekte, uzakları yakınlaştırmakta, iletişimi ise kolaylaştırmaktadır. Dünyada yaşanan güçlü iletişim bağları yabancı dilin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle programlar, en az bir yabancı dilin etkin bir biçimde kullanılmasını amaçlar.

Bilişim teknolojilerini amacı doğrultusunda etkin ve verimli bir şekilde kullanma:

Programların amacı, bilişim teknolojilerini kullanmak değil, bilişim teknolojilerini bir amaca ulaşmak için etkin ve verimli kullanmaktır. Programlar bunu gerçekleştirmek için, hangi derste bilgi teknolojilerinin nasıl yerleştirileceğine ilişkin sistematik düzenlemeler yapar.

Birlikte çalışma ve iletişim kurma: Birlikte çalışabilme ve iyi iletişim kurabilme, gelişen dünya koşullarında bireylerde aranılan özelliklerdendir. Programlar, bu becerilerin kazandırılması ve buna dönük alışkanlıkların gelişimi için düzenlemeler yapar.

Çevresinde oluşan değişimlerin farkında olma ve her türlü değişime uyum gösterme: Hızlı gelişim ve değişim, bireyleri bu değişime uyum sağlamak zorunda

bırakmaktadır. Programlar, bireylerin çevresindeki değişimlere karşı duyarlı olmasını ve bu değişim için gerekli uyumu göstermesini ister, gerekli düzenlemeleri yapar.

Bireyin görev ve sorumluluklarını, bireyin kendisinin belirlemesi gerektiğinin bilincinde olma: Görev ve sorumlulukların başkaları tarafından belirlenmesi, bireyin görev ve sorumluluk belirleme becerisi geliştirmesini yok etmekte ve bu işin birileri tarafından yapılması için kişiyi beklenti içerisine sokmaktadır. Oysa, bu işi bireyler yaparsa değişen koşullara göre kendilerini daha kolay ayarlayabilirler ve istenilen özellikleri kazanabilirler. Aksi takdirde değişime uyum sağlamada büyük aksaklıklar çıkar ve sorunlar büyür. Ayrıca, başkalarının belirlediği görev ve sorumluluklar, çoğunlukla içselleştirilmez ve yapılması için yeterli isteğin oluşmasını sağlamaz. Bu da uygulamada sorunlara neden olur. Programlar, öğrencilerin hem şimdi hem de yetişkinlikte görev ve sorumluluk üstlenmesini bekler.

Yakın çevrede ve farklı ülkelerde fırsatlar bulmaya istekli olma ve bulunan fırsatları değerlendirmek için bilinçli çaba gösterme: Bireyler küreselleşen dünyada yakın çevresinde ve/veya uzak ülkelerde fırsatlar olduğunu düşünmeli ve bu fırsatları yakalamak için çaba içerisinde olmalıdır. Programlar, bu özelliğın bireyin kendi ülkesine ve dünyanın gelişimine katkıda bulunmasını gerekli görür ve gerçekleşmesi için çaba harcar.

Çevreye farklı bir gözle ve mantıkla bakılırsa daha önce hiç fark edilmeyen fırsatlar çıkabileceğini benimseme: Alışıldık ve bilinen anlayışla sorunlara çözüm getirmeye çalışma, çoğunlukla yetersiz olmaktadır. Bu nedenle bireyler, çevresinde var olan olanaklara ya da yaşanan olaylara farklı gözle bakma bilinci geliştirmeli ve ancak bu biçimde değişik ve yeni olanı bulma şanslarının artacağını düşünmelidir. Bu nedenle, programlar, bu amacı benimser ve gerçekleşmesi için gerekli düzenlemeleri yapar.

Hayattaki kurallara uymaya, işleri yapmaya istekli olma ve uygulama kararlılığı gösterme: İnsanların, konulan kurallara (trafik kuralları gibi) uyması ve yapılması gereken işleri yapması için birilerinin zorlamasını beklememesi esas amaçtır. Programlar, bu amaca yönelik çabayı önemser.

Şartlandırmaya karşı olma: Programlar, şartlandırmanın her çeşidine karşıdır. İyi ve kötü şartlandırma diye bir anlayışın olamayacağını, iyi yönde koşullandırılan insanların, şartlanmaya açık ve yatkın hâle geldiğini, bu yüzden de kötü yönde şartlandırılma

tehlikesine karşı da açık ve savunmasız kaldığını kabul eder. Şartlandırmanın kaynağı ne olursa olsun bireylerin şartlandırıldığını hissetmesi ve buna karşı önlemler alması gerekir.

Programlar, sorgulamayı ön plâna çıkararak, bireylerin kendilerine yönlendirilen her türlü şartlandırmaya karşı yeterli donanım içerisinde olmalarını bekler ve bu amaç için çaba gösterir.

Hoşgörünün, esnek bir zihin yapısının anahtarı olduğunu fark etme: Programlar, Türk toplumunun hoşgörüyeye dayalı tarihsel ve kültürel birikimini farklı derslerdeki kavramlarla iç içe ele alarak, hoşgörüyeye dayalı bir zihin modeli oluşturulması için, gerekli kavramsal alt yapıyı oluşturur.

Öğrencileri topluma yararlı, görev ve sorumluluklarının bilincinde, toplumun güçlü birer üyesi olan; bilgi, kültür ve karakter özellikleri açısından tam donanımlı bireyler olarak yetiştirmenin amaçlandığı bu ilkeler doğrultusunda görülmektedir. Bu durum yeni ilköğretim programının benimsediği yeni anlayışı ortaya koymaktadır.

2.2.4. 2005 İlköğretim Programlarının Getirdiği Yenilikler

Yeni ilköğretim programında eski programlara göre değişen noktalar olduğu görülmektedir. Yeni ilköğretim programının getirdiği yenilikler, aşağıda belirtildiği biçimiyle açıklanmıştır (MEB, 2005):

- Öğrenmede davranışçı program yaklaşımından çok, bilişsel ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımları dikkate alınmıştır.
- Konuların farklı sınıflarda, daha üst düzey hedefler göz önüne alınarak öğretilmesi (sarmallık ilkesi) temel alınmıştır
- Yüzeysel davranış ifadesi yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumlar konulmuştur.
- Ölçme ve değerlendirmede yapılandırmacı öğrenme kuramına dayanan, alternatif değerlendirme yaklaşımları da dikkate alınmıştır.
- Derslerin, ezbercilikten uzak, eğlenceli, yaşamın içinde ve kullanılabilir olmasına; bilgi ve becerilere öncelik verilmiştir.

- Okulda zamanın büyük bir bölümü, öğrencilerin kendi girişimleriyle gerçekleştirecekleri ve öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine, yalnızca yol göstereceği etkinliklere ayrılmıştır.

- Öğrencilerin, Türkçe'yi severek ve istek duyarak okuma-yazma alışkanlığı edinmeleri öngörülmüştür.

- Genel olarak program yapısının, değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek olması öngörülmüştür.

- Okuma-yazma öğretiminde “ses temelli cümle yöntemi” getirilmiştir.

- Birinci sınıftan başlayarak, “bitişik eğik yazı” kullanma zorunluluğu getirilmiştir.

- Öğretim programları uluslararası kıyaslama yapılarak, bütünsel olarak ele alınmıştır.

- İlkokul ve ortaokul mantığına göre düzenlenmiş olan parçalı program anlayışı yerine, programlar sekiz yıllık kesintisiz ilköğretime uygun duruma getirilmiştir.

- Dünya ile entegrasyon ve AB standartları dikkate alınmıştır.

- Tüm dersler için sekiz ortak beceri saptanmıştır.

- Dersler sınıf düzeylerine göre kavram analizlerine tabi tutulduğu gibi, dersler arası karşılaştırmalar da yapılmış ve tüm dersler birbirleriyle ilişkilendirilmiştir.

- Spor kültürü ve olimpik eğitim, sağlık kültürü, rehberlik ve psikolojik danışma, kariyer bilincini geliştirme, girişimcilik, afet ve güvenli yaşam, özel eğitim ile insan hakları ve vatandaşlık ara disiplinleri programlara yerleştirilmiştir.

- Davranış ifadesi yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumları içerecek şekilde “kazanımlar” ifadesi kullanılmıştır.

- Baskın doğrusal (lineer) düşünce yerine, karşılıklı nedensellik ilkesi ve çoklu sebep-çoklu sonuç anlayışı öne çıkarılmıştır.

- Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek, daha çok öğrenci merkezli duruma getirilmiştir.

- Çeşitli sembollerden de yararlanılarak programa açıklamalar kısmı yerleştirilmiştir.
- Ölçme ve değerlendirmede sonuçla birlikte süreci de dikkate alan bir anlayış benimsenmiştir.
- Türkçe'ye duyarlılık, tüm derslerin ana becerisi hâline getirilmiştir.

Eski ilköğretim programlarının ezberci, günlük hayattan kopuk, öğretmen merkezli, değerlendirmede sonucu baz alan, çağın gerektirdiği yeniliklere cevap veremeyen yapısının, yeni ilköğretim programı sayesinde, yukarıda da dile getirilen maddeler doğrultusunda değiştirildiği görülmektedir. Böylece, bilginin hızla yenilenecek üretildiği çağımızda, yeni ilköğretim programıyla bu çağa ayak uydurabilecek niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi sağlanacaktır.

2.2.5. 2005 İlköğretim Programında Temel Beceri Anlayışı

Beceri, sözlükte “1. Elinden iş gelme durumu, ustalık, maharet. 2. Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneği, maharet. 3. Vücudun, yapılması güç alıştırmalara yatkın olması durumu.” Şeklinde tanımlanmıştır (<http://www.tdk.gov.tr>). Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunda (2005) beceri, “Uygun öğrenme ve öğretme ortamında bireyin hazır bulunuşluk düzeyine göre düşünsel ve davranışsal bir çabaya girmesi sonucu bir işi kolaylıkla ve ustalıkla sürekli yapılabilir hale gelmesi” olarak ifade edilmiştir.

Johnson (1997: 34-36) becerileri altı madde ile tanımlamaktadır(Karabağ ve İnal, 2009):

- Beceriler hiyerarşik olarak düzenlenmektedir.
- Beceriler bir hedefe yönlendirilmiş davranışlardır.
- Beceriler verilerin değerlendirilmesini içerir.
- Beceriler seçim içerir. Yani bir beceriye ulaşmak için gerekli alt beceriler repertuarından, o beceriyi doğru şekilde gerçekleştirmek için gerekli olanları seçmek gerekir.

- Beceriler “tümleşik beceriler” içerir. Yani her bir beceri, birden fazla becerinin aynı anda yapılmasını gerektirir.

- Beceriye özgü davranışlar basmakalıp değildir. Yani her bir becerinin alt davranışları kendine özgüdür.

Yeni ilköğretim programının benimsediği yapılandırmacı anlayış beraberinde öğrenme- öğretme ortamına da birçok yenilik getirmiştir. Artık, öğrenciye sunulan bilgi yetersiz kalmakta, öğrenilen bilginin analiz, sentez ve değerlendirilmesinin yapılması beklenmekte, öğrenilen bilginin ders yani sınıf ortamıyla sınırlı kalmaması beklenmekte, öğrencinin neyi bildiğinden çok, bildiklerini nasıl yorumladığı önem kazanmaktadır. Öğrenci, öğrenme sürecinde öğrendiklerini günlük hayatına ne ölçüde yansıtabiliyor, yaşamda karşılaştığı problemleri nasıl çözümlüyor, ön bilgilerini harekete geçirip, etkili iletişim kurup, araştırmacı ve yaratıcı olup, yaşam için gerekli olan kişisel ve sosyal değerleri nasıl sergiliyor gibi bir takım yaşam becerilerini kazanıyor. Hazırlanan program ile öğrencilerin ezbercilikten araştırma- sorgulama yapmaya yönlendirilmesi hedeflenmiştir. Bilgiyi ezberleme yerine bilgiyi zihninde yapılandıran, öğrenmekten zevk alan, bireysel farklılıkların göz önünde bulunduğu, öğrenciyi merkeze alan bir anlayış benimsenmiştir. Bu anlayış, eğitimle her bir öğrenci için ayrı bir önem taşıyan temel becerilerin kazandırılmasını hedefler.

Belirlenen bu becerilerle öğrencilerin, öğrenme alanlarındaki gelişimleriyle bağlantılı şekilde, yatay olarak bir yılın sonunda, dikey olarak da beşinci sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları kazanımlar elde etmeleri beklenmektedir (Özatalay, 2007).

Karabağ ve İnal’a (2009) göre, beceriler etkili öğrenmeyi sağlamak için gereklidir. Çünkü çocukların konuşmayı bilmesi ama dinlemeyi bilmemesi, bilgiyi bilmesi ama bunu sözlü ya da yazılı olarak ifade edememesi ya da trafik kurallarını ezbere sayması ama uygulayamaması, kaynakların ne olduğunu sıralaması ama bunları bilinçli kullanamaması, zamana ilişkin kavramları bilmesi ama zamanını iyi yönetememesi, yakın çevresini tanıması ama korumaması vb. bilginin yanında becerilerin kazandırılmamasından kaynaklanmaktadır.

Yeni ilköğretim programında yer alan temel beceriler ile içinde bulunduğumuz çağa yönelik Türkçe'yi doğru ve etkili kullanabilen, sorgulama yapabilen, eleştirel düşünebilen, analiz- sentez yapabilen, yaratıcı düşünebilen, gerektiğinde araştırma yapabilen, araştırma yaparken bilimsel yöntemleri bilip uygulayabilen, bilgi teknolojilerini amacına uygun kullanabilen, girişimci, problem çözebilen, gereken durumlarda doğru karar verebilen bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Böylece bireyin, hem kendi için, hem de ülkesi için yararlı olacağı açıktır.

Bu temel becerilerin kazandırılması noktasında ise, öğrencilerin aktif olarak etkinliklerin içinde yer alması, çeşitli yöntem ve tekniklerin kullanılması etkili olacaktır. Program bu becerileri kazandırmaya yönelik olarak ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ile öğretmen kılavuz kitaplarında uygulamaya ilişkin örnekler vermekte, bu becerileri kazanmaya ilişkin uygun etkinlikler yer almaktadır.

2.2.6. 2005 İlköğretim Programlarında Yer Alan Ortak Temel Beceriler

Türk Millî Eğitim sisteminde öğretim programlarının tümünde kazandırılması hedeflenen ortak beceriler bulunmaktadır. Bu beceriler, tüm derslerin omurgasında yer alır. Bu becerilerin bilgisinin verilmesiyle gelişmeyeceği, tüm eğitim ve öğretim etkinliklerinde kullanılmasıyla kazandırılabilen gerçeği tüm programlarda vurgulanmıştır. Bu beceriler eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerileri olarak sıralanmaktadır (MEB, 2005).

2.2.6.1. Eleştirel Düşünme Becerisi

Eleştirel düşünme; kuşku temelli sorgulayıcı bir yaklaşımla konulara bakma, yorum yapma ve karar verme becerisidir. Sebep-sonuç ilişkilerini bulma, ayrıntılarda benzerlik ve farklılıkları yakalama, çeşitli kriterleri kullanarak sıralama yapma, verilen bilgilerin kabul edilebilirliğini, geçerliliğini belirleme, analiz etme, değerlendirme, anlamlandırma, çıkarımda bulunma gibi alt becerileri içerir.

Özden (2003), eleştirel düşünmeyi, bireyin kendi düşüncelerinin farkında olarak, başkalarının düşüncelerini de göz önüne alması ve bireyin kendi kendisini, başkalarını ve çevresindeki olayları anlamlandırmaya çalışan aktif bir süreç olarak tanımlamıştır.

Eleştirel düşünme becerisi gelişen bireyler, kendilerine hazır olarak sunulan her şeyi hemen kabullenmez, tüm kişilik ve davranış özelliklerinin, toplumsal etkiler tarafından biçimlendirilmesine izin vermezler (Erden ve Akman, 1995).

2.2.6.2. Yaratıcı Düşünme Becerisi

Doğuştan getirilmiş olan yaratıcılık, her çocukta bulunabilir. Ancak yaratıcılığın sürekliliği, gelişimi, derecesi ve ortaya çıkışı kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Yaratıcılıkta en önemli özellik özgünlük ve yeniliktir. Buradan hareketle yaratıcılık, yeni, özgün ürünler ortaya koyma, yeni çözüm yolları bulma ve bir senteze ulaşma olarak tanımlanabilir (Demirel, 2006).

Yaratıcı düşünme becerisi; öğrencilerin bir temel fikri ve ürünü değiştirme, birleştirme, yeniden farklı ortamlarda kullanma ya da tamamen kendi düşüncelerinden yola çıkarak yeni ve farklı ürünler ve bilgiler üretme, olaylara farklı bakabilme, küçük çaplı da olsa bazı buluşlar yapabilmeyi kapsar. Ayrıntılı fikirler geliştirme ve zenginleştirme, sorunlara benzersiz ve kendine özel çözümler bulma, fikirler ve çözümler ortaya çıkarma; bir fikre, ürüne çok farklı açılardan bakma, bütünsel bakma gibi alt becerileri içerir.

2.2.6.3. İletişim Becerisi

Özer'e (2008) göre iletişim, insanların birbirlerini dinlemeye ve anlamaya değer görme ve farklılıkları arasından aynılıkları oluşturabilme becerisidir.

İletişim becerisi; konuşma, dinleme, okuma, yazma gibi sözel ve vücut dili, işaret dili gibi sözel olmayan iletişim becerilerini etkili ve bulunduğu ortama uygun olarak kullanmayı kapsar. Bulduğu ortama uygun olarak kullanması gereken konuşma üslûbunu belirleme, uygun şekilde hitap etme, vücut dilini gerektiği yerde gerektiği ölçüde kullanma, aktif olarak dinleme, söz hakkı verme, grup içerisinde etkin bir şekilde arkadaşlarıyla etkileşim içerisinde olma, okurken etkin ve hızlı bir şekilde okuma, okuduğunu anlama ve eleştirme, yazarken ve konuşurken hedef kitleye uygun üslûp kullanma, kendi ve başkalarının yazdıklarını eleştirme gibi alt becerileri içerir (MEB, 2005).

2.2.6.4. Araştırma-Sorgulama Becerisi

Kalıcı öğrenmenin, öğrencinin aktif katılımıyla oluştuğu düşünülürse, öğrenciyi aktif hale getirebilmenin bir yolu da, öğrencinin araştırmaya yönlendirilmesidir. Öğrencinin kalıcı öğrenmeyi sağlayabilmesi için aktif olarak sürece katılması ve bu süreçte elde ettiği bilgiyi kendi yorumuyla yapılandırması gerekmektedir. Ancak araştırma sürecine katılan öğrencinin araştırma yapılabilmesi için süreçte kullanacağı imkânların yeterli olması gerekmektedir.

Ülkemizde ilköğretim programlarının değişmesiyle birlikte, ilköğretim öğrencileri için araştırma daha da önemli bir hale gelmiştir (Ocak ve diğerleri, 2007).

Araştırma becerisi, yeni ilköğretim programında ise şöyle belirtilmiştir(MEB, 2005):

“Araştırma becerisi; doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme ve kavrama, problemi çözmek amacıyla neyi ve nasıl yapması ile ilgili araştırma plânlaması yapma, sonuçları tahmin etme, çıkabilecek sorunları kestirebilme, sonucu test etme ve fikirleri geliştirmeyi kapsar. Anlamlı tahminde bulunma, uygun araştırma ortamına karar verme, araştırmada ne tip ve ne kadar delil toplaması gerektiğine karar verme, bilimsel yaklaşımı kullanarak araştırmayı plânlama, nasıl gözlem ve kıyas yapacağını belirleme, araç gereç kullanma, doğru ve hassas ölçümler yapabilme, sonuçları sunma yollarını belirleme, sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar verme, bulunanlarla asıl fikrin bağlantısını kurma, bulunanları uygun bir dille ifade etme, verileri ortaya koyma, sonucu destekleyici verilerin yeterliliğine karar verme, bulunanların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar verme gibi alt becerileri içerir.”

2.2.6.5. Problem Çözme Becerisi

Düşünme problemle başlar; dolayısıyla problem çözme, düşünme becerilerini geliştiren önemli bir süreçtir(Köken, 2003).

Problem çözme becerisi; öğrencinin yaşamında karşısına çıkacak problemleri çözmek için gerekli olan becerileri kapsar. Alt becerileri ise şöyle sıralanabilir; problemin anlaşılması, gerekirse alt basamakların ya da problemin köklerinin bulunması, problemi uygun şekilde çözmek için plânlama yapma, işlemler sırasında çalışmaların gözlenmesi, gerektiğinde stratejilerin ve plânların değiştirilmesi, yöntemlerin sınanması, çözüm aşamasında elde edilen veri ve bilgilerin değerlendirilmesi, çözüme ulaşıncaya kadar çözümün

anlamlılığının ve işe yararlılığının değerlendirilmesini ve yeni problemleri fark etmesini içerir (MEB, 2005).

2.2.6.6. Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi

Bilgi teknolojileri; “Bir bilginin toplanması, işlenmesi, saklanması, gerektiğinde herhangi bir yere iletilmesini ya da herhangi bir yerden bu bilgiye erişilmesini bugün için elektronik, optik vb. tekniklerle otomatik olarak sağlayan teknolojiler bütünüdür.” (Ceyhun, 1997;Akt, Hezen, 2009).

Bilgi Teknolojilerini kullanma becerisi; bilginin araştırılması, bulunması, işlenmesi, sunulması ve değerlendirilmesinde teknolojiyi kullanabilme becerilerini kapsar. Bilgi teknolojilerini yerinde kullanma konusunda doğru karar verme, bilgi teknolojilerini kullanırken plânlama yapma, bu teknolojilerin kullanılması için gerekli becerilere sahip olma, bu kaynaklardan bilgiye ulaşma, taranan bilgilerin işe yararlılığını sezme ve ayırma, ayrılan bilgileri analiz etme, işe yarayanları seçme, seçilen bilgileri değerlendirme, sonuca varma, sonucu uygun formda sunma ve yeni alanlarda kullanma alt becerilerini içerir (MEB, 2005).

2.2.6.7. Türkçe’yi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma Becerisi

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, genel ilkelerinin (b) bendinde: "İlköğretim okullarının bütün sınıflarında her derste ve her durumda, Türkçenin doğru ve güzel öğretilmesi, yazılması ve konuşulması temel hedeftir." denir.

Türkçe’yi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi; okuduğunu, dinlediğini, gördüğünü, doğru, tam ve hızlı olarak anlayabilme; duygu, düşünce, hayal ve isteklerini açık ve anlaşılır bir şekilde eksiksiz ifade edebilme, Türkçe’nin kurallarına uygun cümleler kurma, zengin bir söz varlığına sahip olma ve estetik bir bakış açısı kazanma gibi alt becerileri içerir (MEB, 2005).

2.2.6.8. Girişimcilik Becerisi

Yeni ilköğretim programlarının hepsinde yer alan ve kazandırılması hedeflenen becerilerden biri olan girişimcilik şöyle ifade edilmektedir (MEB, 2005):

Girişimcilik; sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dünyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve uygun zamanda ortaya koymak veya talep

görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek ya da pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan becerilerdir. Girişimcilik; empati kurma, insan ilişkilerinde uyumlu davranışları gösterebilme, plan yapma, planlarını uygulayabilme, risk alma; herhangi bir alanda ihtiyaç duyulabilecek bir ürünün gerekliliğini sezme, ürünü planlama, üretme, Pazar araştırması yapma, pazarlayabilme gibi alt becerileri içerir.

Yeni ilköğretim programında ortak temel beceriler arasında yer bulan girişimcilik becerisini daha ayrıntılı olarak ele alalım.

2.3. Girişimcilik

Uygarlık ve medeniyetlerin oluşumu ve gelişiminde yenilikçi fikirler ve düşünceler önemli hareket kaynakları oluşturmuş ve bu hareketlilik Dünyanın bugünkü duruma gelmesinde önemli rol oynamıştır. 21. yüzyıla adım atılan bu dönemde fiziki güç yerini beyin gücüne bırakmakta ve insanoğlunun ekonomik değerler oluşturma kaynağını meydana getirmektedir (Erkan, 1993).

Günümüz dünyası “bilgi çağı”, “iletişim ve teknoloji çağı”, “bilgisayar çağı” gibi çeşitli şekillerde nitelendirilmektedir. Bilginin üretilmesi ve sürekli olarak yenilenmesinin yanı sıra, farklı iş alanlarının ortaya çıkması, farklı bakış açılarının önem kazanması, hızlı ve doğru karar alma becerisinin gerektirdiği ortamların doğması, fırsatları değerlendiren girişimci insan tiplerinin ağırlık kazandığı bir iş dünyasının oluşmasına sebep olmuştur.

Girişimcilik konusu sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçerken daha büyük bir önem kazanmıştır. Zira bilgi toplumuna girerken insanın fiziki gücünün ekonomik değeri hızla azalırken, fikri emeğin ekonomik değeri daha büyük bir hızla artmaya başlamıştır. Girişimcilik ise yönetim ve araştırma geliştirme faaliyetleri ile birlikte fikri emeğin en önemli boyutunu oluşturmaktadır (Balaban ve Özdemir, 2008).

Bu yeni dönemde bilim ve teknolojide yaşanan hızlı gelişmeler, toplumların yapısını da hızla değiştirirken, bunun bir parçası olarak girişimcinin ve girişimciliğin ekonomik değerini ve toplumdaki önemini de artırmıştır. Bunun bir yansıması olarak bireye ve bireysel yeteneğe dayalı girişimcilik ön plana çıkmış ve insanın entelektüel üretkenlik kabiliyeti önem kazanmıştır. Bu kabiliyetin ürünleri olan sanat, bilim ve ekonomik uygulamalar açısından büyük önem arz eden girişimciliğin, bilgi toplumunda altın çağını yaşaması beklenmektedir (Aslan, 2002).

Ülkemizin kalkınması açısından bireylerin, iş hayatının ve toplumun ihtiyaçlarına göre eğitilmeleri, eğitildikleri mesleklerde istihdam edilmeleri ve kendi mesleki alanlarında girişimci bir ruha sahip olmaları, bu ruh ve yeterliliklerle kendi iş alanlarını yaratmaları ve müteşebbis olmaları ülke ekonomisi açısından önem taşımaktadır(Berk, 2009).

Girişimcilik, etrafımızdaki fırsatları fark etme, fırsatlara yönelik plan ve proje yaparak, projeleri günlük hayata taşıma ve hayatı daha yaşanabilir hale getirme uğraşı olarak kabul edilebilir (Bozkurt, 2000).

Girişimcilik her şeyden önce ve en önemlisi bir zihniyettir. Bir kişinin, bağımsız olarak ya da bir organizasyon içinde, bir fırsatı saptama ve yeni bir değer yaratmak ya da ekonomik başarı elde etmek için bu fırsatın üzerine gitme motivasyonunu ve kapasitesini tanımlar. Girişimci kişi mevcut bir pazara girmek ve rekabet etmek, söz konusu pazarı değiştirmek, hatta yeni bir pazar yaratmak için yaratıcılıktan ya da yeniliklerden yararlanır. İş dünyasında yeni bir fikri başarıya götürmek, yaratıcılık ya da yenilikleri sağlam bir yönetim sistemiyle bütünleştirme ve bir işletmenin gelişimini yaşam çevriminin tüm evrelerinde optimize ederek koşullara uydurma becerisi gerektirir. Bu günlük yönetim faaliyetlerinin ötesinde, işletme için hedefler koymayı ve bir strateji saptamayı gerektirir. Girişimcilik, insanda yaratıcılık ve riske girme gibi niteliklerin bilhassa önem kazandığı üretkenlik kabiliyetidir(Döm, 2006).

Girişimciliğin günümüze kadar tanımsal olarak gelişimi aşağıdaki gibi anlatılmaktadır (Hisrich, 1992:145-170;Akt, Kuvan, 2008):

- Girişimcilik, büyük ölçekli üretimlerin gerçekleştirilmesidir (Ortaçağ).
- Girişimcilik, kamu yönetimiyle sözleşme imzalayarak kar zarar riskinin alınmasıdır (17 yy).
- Girişimcilik, riskleri üstlenerek kapital sağlama sürecidir (Richard Cantillon, 1725).
- Girişimcilik, riskleri üstlenme, planlama, yönetme ve organize etme sürecidir (Beaudeau, 1797).
- Girişimcilik, kazançların kapital kazançlardan ayrılmasıdır (Jean Baptiste Say, 1803).

- Kapital sağlayan ve faiz alan kişiyle, yönetsel yeteneklerini kullanarak kar sağlayan kişi arasında ayırım yapılmasıdır (Francis Walker, 1876).

- Girişimcilik, yenilikçiliktir. Girişimcilik, endüstriyi tekrar organize ederek, yeni ürünler ve yeni enerji kaynakları açarak, bir icadı kullanarak ya da daha genel olarak yeni ve hiç denenmemiş teknolojik olasılıkları kullanarak ve eskiyi yeni şekilde kullanarak ürün modelinde bir devrim yapmaktır (Joseph Schumpeter, 1934/1950).

- Girişimcilik, enerjik ve risk dolu ortam içerisinde hareket etme sürecidir. (David McClelland, 1961)

- Girişimcilik, fırsatları maksimize edilmesidir (Peter Drucker, 1964).

- Girişimcilik, inisiyatif alınarak, bazı sosyo ekonomik mekanizmaların organize edilerek başarısızlık riskini kabullenilmesidir (Albert Shapero, 1975).

- Girişimcilik; ekonomistleri, psikologları, işadamlarını ve politikacıları içeren bir olgudur (Karl Vesper, 1980).

- Girişimcilik, yeni bir organizasyon kurmadır (Gifford Pinchot, 1983).

- Girişimcilik; parasal ve kişisel tatmin karşılığında finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenerek, gerekli zaman ve çabayı harcıyıp farklı değerinde mal ve hizmet yaratma sürecidir (Robert Hisrich, 1985).

Coulter' e göre girişimcilik, "gerekli zaman ve çabayı harcıyarak, finansal, sosyal ve psikolojik riskleri bir araya getirerek, parasal ve kişisel tatmin ödülü olarak farklı olan bir şeyi yaratma sürecidir" (Naktiyok, 2004).

Girişimcilik; "bir fırsat algılama ve o fırsatı ele geçirmek için bir organizasyon yaratma faaliyetidir."(Mueller and Thomas, 2000;Akt, Yılmaz ve Sünbül, 2009).

Girişimcilik; birey ve toplum için değer yaratan, ekonomik fırsatlara cevap veren veya ekonomik fırsatlar yaratan bireyler tarafından ortaya konulan, getirdiği yeniliklerle ekonomik sistemde değişikliklere neden olan bir süreçtir.(Muzyka, Koning and Churchill, 1994;Akt, Yılmaz ve Sünbül, 2009).

Günümüzde ise girişimcilik, yüksek düzeyde yaratıcılık kullanılarak ortaya çıkarılabilecek daha üstün durumlara varmak için bir yöntem olarak algılanmaktadır (Titiz, 1999).

Girişimcilik hakkında yapılan tanımlar gözden geçirildiğinde pek çok tanımla karşılaşmaktayız. Tek bir tanımın olmaması aslında bu kavramın sadece iş dünyası ile sınırlı olmadığını göstergesi olabilir.

Girişimciliğin günümüz kavramlarıyla tanımlanması ise; gelişen dünya şartları içerisinde insanların ihtiyaçlarını karşılayarak gerekli hizmet ve mal üretimini sistem yaklaşımı içerisinde gerçekleştiren örgütsel yapılanmadır. Bu yapılar, toplum içerisinde yaşamlarını sürdürebilmek için çevreleriyle kurmuş oldukları ilişkilere özen göstermek ve sürekli gelişim içerisinde olmak zorundadırlar (Arnold, 1986: 123-135; Akt, Kuvan, 2008).

Girişimcilik terimi, Fransızca bir kelime olan ve kökeni kuruluş (enterprise) kelimesine dayanan girişimci (entrepreneur) kelimesinden gelmektedir. Günlük hayatta, girişim (enterprise); bir işi yapmak için harekete geçme, başlama, kalkışma durumunu ifade etmekte, girişimci (entrepreneur) ise; böyle bir durum içinde yer alan girişken kişi anlamında kullanılmaktadır. TDK sözlüğünde ise girişimcilik, Emek, sermaye ve doğayı bir araya getirerek üretim sürecinin bir üretim faktörü olarak tasarlanması, örgütlenmesi ve onun tüm riskinin üstlenilmesi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2010).

Girişimci; yenilik içeren bir iş fikri veya mevcut bir iş fikri ile fırsatları sezerek, kaynakları bir araya getirerek ve risk alarak mal veya hizmet üretimi yapan kişilerdir. Girişimci adayı ise yine fırsatları sezerek yenilik içeren bir iş fikri veya mevcut bir iş fikrinin potansiyelini değerlendirerek girişimi ile ilgili olarak gerekli araştırmaları yapan (yapılabilirlik çalışması, iş ve pazarlama planları, vs.) ve gerekli finansal kaynaklara nasıl ulaşılabileceğini araştıran halı hazırda işini kurmamış kurma sürecinde olan kimselerdir. Girişimci adayı gerekli tüm çalışmalarını tamamlayıp işini kurduğu takdirde bir girişimci olarak nitelendirilmelidir (Gözek, 2006).

Yeni dünya düzeninde, girişimcilik konusunun öneminin arttığı bir gerçektir. Küreselleşme eğilimi ile kalkan sınırlar ve genişleyen pazar boyutu, ekonomik aktörleri değişime sürüklemiştir. Bu değişim, girişimcilik konusunun, önemini arttırmıştır. Girişimcilik potansiyelini geliştirmemiz, dünya üzerindeki söz konusu değişimin yakalanması açısından önemlidir. Gerekli girişimcilik vasıflarının yeterli düzeyde

kazanmasında, eğitimin gerekliliği ortadadır. Eğitim sisteminde gerçekleştirilecek değişimle, bugünün öğrencilerinin, yarının başarılı girişimcileri haline gelmesi hususunda, önemli mesafe alınabilir(Avşar, 2007).

2.3.1. Girişimci Bireylerin Temel Özellikleri

Girişimci kişi, daimi surette etrafını izleyerek ihtiyaçları belirleyen, yeni ihtiyaçları düşünen, ihtiyaç açıklarını kapatmak için tesis kuran ve üretim yapan, bu işleri yaşam nedeni sayacak şekilde benimseyen, yaratıcı yetenekli ve risk almayı seven kişidir (Müftüoğlu, 2000).

Girişimcilik becerisinin gelişimi, E. Erikson'un "Psikososyal Gelişim Kuramına" göre, çocukluk döneminin 3-6 yaş döneminde başlar. Bu evre okulöncesi dönem olup "girişimciliğe karşı suçluluk" evresi olarak bilinir. Bu dönemde çocuk, çevresiyle iyi ilişkiler kurar. Merak ve araştırma duygularını tatmin etmeye çalışırlar. Bu nedenle çocuklar bu dönemde cesaretlendirilmeli, başarıyla yaptıkları çalışmalar desteklenmeli ve hata yapan çocuğa anlayış gösterilmelidir. Çocuğun kendini ve çevresini keşfetmek için gerekli yaşantılar hazırlanmalıdır. Böylece çocuk, bağımsız bir şekilde hareket eder, isteklerini söyler. Bu durum onun ileri yaşlardaki girişimcilik becerilerini destekler. Bu çağda çocuk, merak ettiği her şeyi sorar, sorgular ve girişimlerde bulunur. Yaptıkları işler yetişkinlerce eleştirilerek engellenirse, suçluluk hissederler. Sorumluluk almak isterler, bu yönde girişimlerde bulunurlar. Eğer bu dönemde yaptıklarının yanlış olduğuna inanırlar veya inandırılırsalar, suçluluk duyarlar. Girişimciliği desteklemek için, çocukların kendileri için bir şeyler yapmaları cesaretlendirilmelidir ve başarılı olmaları için uygun ortamlar oluşturulmalıdır. Çocuklara yapma, etme, dokunma gibi yasaklar konulmamalı, yanlış gösterilmeli, yaptıklarının değer bulması sağlanmalıdır (Şahin, 2007).

Holland (1985), mesleki ilgilerin altı grupta toplamıştır ve mesleki ilgilerine dayanarak insanları gerçekçi, araştırmacı, sanatçı, sosyal, gelenekçi ve girişimci tipler olarak sınıflandırmıştır (Kluger, Stephan & Ganzach, 2002: Akt, Kuzgun, 2004). Girişimci tipler hedeflerine ulaşmak için insanları etkilemeye ve kullanmaya yönelik etkinlikleri tercih etmektedirler. Liderlik, kişiler arası iletişim ve ikna yeteneği becerilerine sahip olmak ve bu becerilerini geliştirmeye önem vermek de girişimci tiplerin özelliklerindedir (Gömleksiz ve Kan, 2009).

Girişimcilik becerileri; kendine güven duymak, sorumluluk almaya istekli olmak, problemlerle başa çıkmak için yenilikçi ve yaratıcı fikirler üretmek, belirsizliklerin üzerine gitmek ve risk almaktan oluşmaktadır; bu beceri ve tutumlar bireyin iş hayatındaki başarısı kadar sosyal hayatındaki başarısına da etki etmektedir (Ofsted-Better Education ve Care, 2005).

Başarılı girişimcilerin kişisel özellikleri de şu şekilde ifade edilebilir;

- a. Yaratıcı düşünme becerisi
- b. Yüksek düzeyde çalışma arzusu
- c. Cesaret, tutku ve kararlık
- d. İnsanlarla üst düzeyde ilişki kurabilme becerisi,
- e. Kendisini yazılı ve sözlü ifade edebilme becerisi,
- f. İşini sevmesi ve iş motivasyonu,
- g. Zengin bir bilinç altı ve hayal kurma gücü,
- h. Ekip ve takım çalışmasına yatkınlık,
- i. Kişisel vizyonu ve misyonunun olması,
- j. Değişime, dönüşüme açık ve istekli olması,
- k. Esnek toleranslı davranabilme gücü,
- l. Samimi, güvenilir, sempatik ve esprili kişilik,
- m. İnsanları inandırma ve ikna kabiliyetinin yüksek olması,
- n. Yönetim becerisi ve liderlik yeteneği,
- o. İş bitirme azmi ve heyecanı,
- p. İleri görüşlülük ve fırsatları yakalama alışkanlığı (Hisrich ve Peters, 1973; Akt, Yılmaz ve Sünbül, 2009).

Girişimci çok yönlü, farklı bakış açılarıyla düşünebilen , yaratıcı, sorunları hızlı bir şekilde çözebilen, üretken, kendi kaynaklarını oluşturabilen kişidir. Bunlar göz önünde bulundurulduğunda girişimcilerin sahip olduğu özellikler, diğer insanların sahip olduğu özelliklere oranla daha farklıdır.

Tablo 2.1. Başarılı girişimcilerin başlıca ortak özellikleri şu şekilde tablolaştırılabilir:

DUYGUSAL YÖNELİM

- Yaratıcı ve yapıcı, çok yönlü olan
- Başarılı olmak isteyen, kendine özgü bir şeyler gerçekleştirmek ve bu gerçekleştirdiğiyle anılmak arzusunda olan ,
- Kişisel çıkarlarını, imajını ön planda tutan
- Kendi yeteneklerini geliştirmeye önem veren
- Şirketine sadık
- Belirli oranlarda ve durumlarda risk üstlenmeye hazır,
- Kendi sezgilerine güvenen, karşılaşıcağı tüm sorunların üstesinden geleceğine inanarak çalışan

ANALİTİK YÖNELİM

- Uzun vadeli düşünen
- Modelleri bir bütün olarak görme yeteneği olan

KİŞİSEL YÖNELİM

- Kişisel, politik, insanlara yakın davranan
- Merkeziyetçi, kendisini sorgulayan
- Aile bağlarına önem veren
- Duygusal, sabırsız
- İşlerin zamanında ve doğru yapılmasını isteyen programlı

YAPISAL VE KONUMSAL NİTELİKLER

- İşletme sahibi olmanın önceliklerini ve risklerini taşıyan
- Şirketin sahibi olduğu için konumundan emin olan
- Konumu nedeniyle dikkat çeken
- Aile çıkarları ile şirket çıkarları arasında bir seçim yapmak zorunda olan
- Yöneten

(Kaynak: John Kao, 1989, s.168; Mümeyyizoğlu I, 1995)

Titiz (1994), “Girişimcinin başkalarının göremediği fırsatları görüp bunları birer iş fikrine dönüştürebilmesi ve risk alma yatkınlığıdır.” Diyerek girişimci kişilerin özelliklerini vurgulamıştır. Girişimci kişilerin başarı arzularının yüksek olduğu, yeni

fikirler yaratmayı sevdikleri, devamlı çalışma ve üretmekten zevk aldıkları görülür. En belirgin özelliklerinin ise risk alma olduğu söylenebilir.

Girişimcilik literatüründe önemle üzerinde durulan bir girişimci özelliği risk almadır. Girişimcinin risk alması, bilinmeyen bir doğrultuda yol alması gibi düşünülebilir. Risk alma davranışı, girişimcileri diğer sosyal gruplardan ayırmada temel faktör olarak ileri sürülmüştür.

Kar elde etmede belirli kontrol ve yeteneğe sahip oldukları durumlarda, girişimciler, orta derecede riskleri almayı tercih etmektedirler. Çünkü girişimcinin diğer özelliği olan başarıya ihtiyacı faktörü, daha yüksek düzeyde risk almasını engellemektedir (Keskin ve diğerleri,2002).

Iredale ve Motsa (2002: 1) girişimcilik becerilerini; problem çözme, yaratıcılık, ikna etme, plan yapma, doğru karar verme, kendine güven duyma, özerk olma, kendine yetebilme, başarıya yönelme, çok yönlü olma, becerikli ve dinamik olma şeklinde sıralarken girişimci davranışların şunları kapsadığını belirtmektedir (Han, 2006):

- Kendi inisiyatifinde bağımsız hareket etme,
- Amaca ulaşmak için aktif olmak,
- İtirazlara karşılık verebilme esnekliği,
- Belirsizliklerle uğraşmak ve bu durumdan keyif almak,
- Risk almak,
- Problemlere yaratıcı çözümler sunmak,
- Zıtlıkları aramak/belirlemek,
- Yapabileceklerini vaat etmek,
- Başkalarını ikna etmek.

Girişimcilerin ortak özelliklerine yönelik pek çok çalışma mevcuttur. Yıldız'a (2007) göre de, iyi girişimcilerde görülen ortak özellikler şu şekilde sıralanabilir:

• **Gözlem:** İnsanların ihtiyaçlarını görmeli, hissetmeli, empati kurabilmeli. Gözlerini dört açıp aramalı, “ben olsaydım bunu almak isterdim” demeli, yapmalı, satmalı.

• **İş ve Görevlere Bağlanma:** Büyük başarıların kolayca ve çabuk elde edilemeyeceğini bilen girişimciler, işi şansa bırakmadan projelerini başarılı bir şekilde tamamlayıncaya kadar o yönde büyük gayretler gösterirler.

• **Liderlik:** Ekibini ve çevresindekileri çalışmaya teşvik etmeli, motive etmeli, organize etmeli, önderlik etmeli.

• **Belirsizlikle Yaşama Becerisi ve Orta Düzeyde Risk Alma:** Yaygın olarak düşünülenin aksine başarılı girişimciler büyük risklere girmezler, işletmenin geleceğini tehdit altına sokacak büyük risklere girmekten ve bu yönde kararlar almaktan kaçınırlar.

• **Objektif Olma:** Girişimciler işlerini yürütürken ve organize ederken duygusal olmaktan ziyade kararlarını objektif olarak almalılar. Arkadaşlar ya da akrabalarla çalışmak yerine uzman kadrolar oluşturmayı ilke edinmelidir.

• **Pratik Zekâ:** Esnek düşünmeli, çabuk çözüm üretmeli, detaylara ve kurallara takılmamalı.

• **İyimserlik:** Girişimciler devamlı risk ve belirsizlik altında çalıştıkları için, en kötü durumlarda bile iyimser olabilme özelliği onların mücadeleci gücüne katkıda bulunur. Girişimcinin yüksek motivasyon gücüne sahip olmasında bu iyimserlik de katkıda bulunmaktadır.

• **İkna:** Fikrini yatırımcılarına, işini çalışanlarına, malını müşterisine satmalı. Fikirlerine inanmalı, başkalarını ikna etmeyi becerebilmeli.

• **Uzlaşma:** İsteklerinde ısrarcı ve dirayetli olmalı ama inatçı olmamalı. Uzlaşmak gerektiğinde ara çözümler bulmalı. İnsanlarla iyi ilişkiler kurabilmeli.

• **Proaktif Yönetim:** Başarılı girişimcilerin geleneksel yöneticilerden en büyük farkı proaktif yönetim anlayışı ile çalışmasıdır. Proaktif yöneticiler günlük operasyonel çalışmaların işleyişine kafa yorarken, aynı zamanda geleceğe yönelik atacağı adımlarının planını da şimdiden yapar. Proaktif çalışan girişimciler sorunlar ortaya çıktığı zaman ya da bir sonraki atacağı adımı şimdiden bilir.

- **Azim:** Zorluklardan ve başarısızlıktan yılmamalı. Riskten korkmamalı, stres altında çalışabilmeli.

- **Bilgi:** İşi hakkında detaya dalmamalı ama, esasını bilmeli. Hukukta kendini kurtaracak hükümleri, üretimde kârı zararı oluşturan unsurları ayırt etmeli, işin özünü öğrenmeli, aklına yazmalı.

- **Çevre:** İşi getiren, kaynak yaratan, bağlantı kuran, sorun çözen çevresi olmalı.

- **Hesap:** İşin getirisini, maliyetini, nakit akışını, zaman planını, risklerini hesaplayabilmeli. İş planını yapabilmeli.

Kinay (2006) girişimci kişiliği oluşturan faktörler içerisinde en ayırt edici olanları şu şekilde belirtmiştir:

- **Öğrenmeye elverişlilik:** geçmiş deneyimlerini yeni iş fikirlerini oluşturmada kullanabilmeli ve bunu sürekli bir davranış durumuna dönüştürebilmelidir.

- **Kendilik değeri ve başarı güdüsü:** kendilik değeri, kişinin kendisi hakkında olumlu düşünme gereksinimidir. Kendilik değeri gereksinimi başarı yoluyla doyurabilir, başarı ise kendilik değerini geliştirme yolu olarak kullanılabilir. Başarı güdüsü yüksek olan bireyler ise girişimci kişiliğe sahiptir.

- **Çalışkan ve güvenilir kişilik:** girişimciler fikirlerini hayata geçirebilmek için çok çalışmasının yanı sıra, ihtiyaç duyduğu kaynaklara ulaşma noktasında, verdiği sözü tutan ya da buna çaba harcayan bir kişiliğe sahip olmalıdırlar.

- **Fırsatları ve tehditleri algılama:** başkalarının göremediği fırsatları görme ve olası tehditleri önceden sezinleyebilmektir.

- **İyimserlik ve sorunlarla başa çıkma:** en olumsuz koşullar altında dahi iyimser olabilmek ve sorunlarla başa çıkma gücüne sahip olma gücüdür.

- **Hedefe odaklanma:** girişimciler, öngördükleri hedeflere ulaşabilmek için yürüttükleri faaliyetlere odaklanır ve çok dikkatli olurlar.

Kinay (2006), girişimci kişilerin özelliklerini bu şekilde özetlemiş, girişimcilerin sahip olması gereken bir takım yetenekleri olduğu konusuna dikkat çekmiştir. Yenilikçi ve yaratıcı olan, risk alabilen, liderlik yeteneği olan, vizyon sahibi, stratejik planlama yapabilen, karşılaştığı problemleri çözebilen ve proaktif (koşulların sınırlandıramadığı, fırsatları kollayan, inisiyatif sahibi, hareketli ve değişimi yakalamaya yönelik kişilik) bir kişiliğe sahip olduklarını dile getirmiştir.

Avşar (2007), girişimci kişilerin özelliklerini sıralarken, girişimcileri, bireysel risk alma davranışı sergileyebilen, içsel kontrol mekanizması gelişmiş, başarıya ihtiyacı yüksek, yaratıcı, yenilikçi, belirsizliğe karşı tolerans sergileyen, bağımsızlık ihtiyacı yüksek, insanlarla iyi ilişkiler kurabilen kişiler olduklarını dile getirmiştir.

Bu özellikler içerisinde dikkat çeken önemli iki maddeyi ise şöyle açıklamıştır (Avşar, 2007):

İçsel kontrol, bireyin, olayların dış etkenler tarafından şekillenmesinden ziyade kendi davranışları sonucu şekillendiğine inanmasıdır (Mueller ve Thomas, 2001). İçsel kontrol, Rotter (1966) tarafından karakteristik bir girişimci özelliği olarak, kabul edilmiştir. İçsel kontrol düşüncesi, girişimciye, tüm olaylar senin davranışınla şekilleniyor düşüncesini vererek, şans ve diğer çevresel etkenlerin olaya etkisini, göz ardı etmesini sağlar. İçsel kontrol özelliği girişimciye, hareketlerinde bağımsız olma ve kendi önceliklerini belirleme imkânı vermektedir. Bu anlayış, girişimciye kararlarını kendisinin vermesini ve hareketlerini de bu kararlar doğrultusunda şekillendirmesini telkin eder.

Belirsizliğe tolerans, rahatsızlık ve tehdit oluşturan koşullara tahammül etmeyi, kabullenebilmeyi içeren, bir özelliktir (Brice,2002,38; Akt, Avşar, 2007).

Gözek (2006), başarılı bir girişimcinin risk alabilen, yenilikçi ve fırsatları değerlendiren, lider, planlı çalışma ve araştırma ruhuna sahip kişilerden oluştuğunu dile getirmektedir.

Kuvan, girişimciliğin sıradan insanlardan farklı özellikler ve beceriler gerektirdiğini, girişimcilik özelliğine sahip olan bireylerin giriştikleri işlerde karşılaşılabilecekleri güçlük ve başarısızlıklardan yılmayan ve hatta bu tür olumsuzluklardan ders çıkarabildiklerini dile getirmiştir. Kuvan'a (2008) göre girişimci kişilerin özellikleri diğer sayfada verilmiştir:

Şekil 2.3: Girişimci Bireylerin Temel Özellikleri

Girişimci bireylerin temel özellikleri genel hatlarıyla yukarıda özetlenmiştir. Bu özelliklerin farkında olup, bireylerin küçük yaştan itibaren girişimciliğini teşvik edecek ortam ve unsurları hayatlarına yerleştirerek, bireylerin girişimcilik becerisi geliştirilebilir. Yani bireylerin eğitimle girişimci olarak yetiştirilmesi mümkündür.

2.3.2. Öğretim Programları ve Girişimcilik

Daha girişimci bir toplum yaratma yönündeki stratejiler doğrultusunda girişimcilik kültürünün inşa edilmesinde eğitim kurumlarına büyük vazife düşmektedir. Çocuğun okul hayatında karşılaşacağı davranışlar girişimcilik özelliklerini köreltebileceği gibi (İraz, 2005: 176) girişimciliği özendirerek, yenilik ve yaratıcılığa da yöneltebilir. Bireyde girişimciliği belirleyen faktörlerin başında, daha bebeklik döneminden başlayan eğitim-öğretim sürecinin geldiği belirlenmiştir (Baysal ve Özkul, 2009). Eğitim her alanda olduğu gibi, girişimcilikte de sihirli bir anahtardır. Kişiler aldıkları eğitimle başarılı bir girişimci olma konusunda bilgi ve becerilerini arttırarak daha önce fark edemedikleri konulara karşı duyarlılık kazanacaklardır.

Eğitimle kararlılık, başarma arzusu, hedeflere ve fırsatlara odaklanma, ilk adımı atabilme ve sorumluluk, iç kontrol odaklılık gibi başarılı girişimcilere özgü bazı özellikler bireylere ve özellikle de girişimci adaylarına öğretilmektedir (Arıkan, 2002). Bu yönde

bir eğitim en azından var olan girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkarılmasını ve kullanılmasını tetikleyebilir. Yeni ilköğretim programının benimsediği ve üzerinde önemle durduğu becerilerden biri de bu sebeple girişimciliğidir.

MEB (2005), girişimcilik becerisini; “sosyal ilişkilerde, iletişimde, iş dünyasında ve benzeri alanlarda gerekli ve etkili davranışları uygun bir şekilde ve zamanda ortaya koymak veya talep görebilecek bir ürünü veya hizmeti daha iyi üretebilmek yada pazarlayabilmek amacıyla yeni bir sistem kurmak için gerekli olan beceriler” olarak, girişimciliği ise; “empati kurma, insan ilişkilerine uyumlu davranışları gösterebilme, plan yapma, planlarını uygulayabilme, risk alma, herhangi bir alanda ihtiyaç duyabilecek bir ürünün gerekliliğini sezme, ürünü planlama, üretme, pazar araştırması yapma ve pazarlayabilme gibi alt becerilerden oluşan temel bir beceri alanı olarak tanımlamıştır.

Iredale ve Motsa (2002: 1) ise girişimcilik becerilerini; problem çözme, yaratıcılık, ikna etme, plan yapma, doğru karar verme, kendine güven duyma, özerk olma, kendine yetebilme, başarıya yönelme, çok yönlü olma, becerikli ve dinamik olma şeklinde sıralamaktadır (Akt, Gömleksiz ve Kan, 2009).

Bireylerde girişimcilik becerisini geliştirmekle, onları geleceğe dair plan yapabilen ve planlarını amaca uygun ve etkili biçimde uygulayabilen bireyler haline getirmek mümkün olacaktır. Böylece günümüzün küreselleşen dünyasına uyum sağlayabilecek ve karmaşık iş yaşamında ayakta kalabilecek profilde bireyler yetişmesi sağlanacaktır (Gömleksiz ve Kan, 2009).

Girişimcilik kavramı genelde ekonomi alanına ait bir kavram olarak algılanmaktadır. Ancak, artık günümüz dünyasında öğretim programları içerisinde yerini almış, öğrencilerin girişimci bireyler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmiş, bu hedef doğrultusunda da programlarda bir beceri olarak yerini almıştır.

Öğretim programlarında yer alan kazanımların öğrencilerin girişimciliğini destekleyici olması öğrencilerde bu özelliğin gelişmesinde etkili olabilir. Öğretim programlarının geniş ve etkili yapısı ders kitaplarını, öğretmen davranışlarını, öğretim etkinliklerini de etkilemektedir. Bu etkileme alanlarından biri de öğrencilerin kişisel gelişimleridir. Çünkü kontrollü ortamlar olan sınıflarda öğretmenler öğretim programın gerektiği şekilde öğretim yapmaktadırlar. Buna göre öğrenciyi öğretim süreçlerinde aktif ve inisiyatif alan, yeni imkanları sezebilen öğrenci rolüne sokmada, öğrencilerde oluşacak

davranış örüntülerinin düzenlenmesinde program süreci stratejik olarak önemli bir role sahiptir. Öğretim süreçlerinde girişimci, inisiyatif alan ve grubu amaçlar doğrultusunda yönlendirme pratiklerine sahip olan öğrenciler yetiştirme özelliklerine sahip öğretim programları girişimciliğin oluşumunu ve gelişimi destekleyebilir (Eraslan, 2011).

Finkle ve Deeds' e göre girişimcilik eğitim programlarındaki gelişme; girişimcilik ilişkilerinin artan popülaritesiyle, girişimcilerin artan statüsüyle ve büyük ekonomiler için girişimciliğin önemli olduğunu vurgulayan iş dünyasının baskısıyla desteklenmektedir. Girişimcilik eğitimi alarak mezun olanların yapmış olduğu yeni iş atılımları, girişimciliğin gelişimine katkı sağlamaktadır (Hormozi, 2004).

Girişimcilik kavramı öğretim programlarında temel beceri olarak yer almasının yanı sıra, ara disiplin olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Ara disiplin kazanımları yeni öğretim programlarında aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (MEB, 2009: 15):

- İnsan Hakları ve Vatandaşlık
- Rehberlik ve Psikolojik Danışma
- Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim
- **Girişimcilik**
- Sağlık Kültürü
- Afet-Güvenli Yaşam
- Kariyer Bilinci Geliştirme
- Özel Eğitim.

Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı'nda girişimcilik ara disipliniyle öğrencilere toplumdaki ekonomik faaliyetlerin bir üyesi olarak günlük yaşamında bu faaliyetleri gerçekleştirebilmesi için gerekli bilgi ve becerileri kazandırılması amaçlanmıştır. Bununla birlikte meslekler hakkında bilgi verilerek çocukların her mesleğin önemli ve değerli olduğunu fark etmeleri hedeflenmiştir (Karabağ, Sezgin, 2009: 73-74).

Bu açıdan bakıldığında programın girişimcilik becerilerini kazandırmaya oldukça elverişli olduğu söylenebilir. Bu becerileri kazandırmada programın yanı sıra ders içi etkinlikler ile öğretmenin kullanacağı yöntem tekniklerde belirleyici rol oynayacaktır. Girişimciliği destekleyen kazanımlar, uygun strateji, yöntem ve teknikle buluşursa öğrencilerin bu becerileri benimsemesine ve geliştirmesine olanak sağlayabilir. Buluş yolu ile öğretim stratejisi, Araştırma ve inceleme yoluyla öğretim stratejisi, İşbirliğine dayalı öğrenme, Problem çözme, Proje, Rol oynama, Drama, Tartışma, Beyin fırtınası, Altı şapkalı düşünme, Münazara, Eğitsel oyun gibi strateji, yöntem ve teknikler kullanılarak öğrencilerin girişimcilik becerileri geliştirilebilir.

Girişimcilik ve eğitim arasında yer alan ilişkiye bakılacak olursa, toplumlar için eğitimin vazgeçilmez bir unsur olduğu gerçektir. Bunun yanında her toplum, her ülke ekonomik açıdan gelişmek ve ilerlemek gayretindedir. Ekonomik açıdan ilerlemede de nitelikli insan gücüne gereksinim duymaktadır. Fırsatları değerlendiren, risk alabilen insan modeli önem kazanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında da girişimcilik becerilerinin eğitimle kazandırılmak istenmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Programlara yerleştirilen bu becerilerin kazandırılmasında uygun yöntem tekniklerin bilinçli eğitimciler tarafından seçilerek doğru etkinliklerle öğrencilere kazandırılması beklenmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlere büyük bir sorumluluk düşmektedir.

Diğer sayfada yer alan tabloda (McLarty, 2005), girişimcilik eğitimi üzerine yapılan araştırmalarda, girişimcilik eğitiminde kullanılan öğretim yöntemlerinin neler olduğu sıralanmakta, girişimcilik hedeflerine ulaşmada uygulanabilecek yöntemlerin yıllara göre bir kronolojisi sunulmaktadır. Girişimci yetiştirmeye yönelik kullanılan bu yöntem ve teknikler, ilköğretimde kazanımlarla ilişkilendirilerek, küçük yaştaki çocukların girişimcilik becerilerini geliştirmede kullanılabilir.

Tablo 2.2. Girişimcilik Eğitim Araştırmaları

	ÖĞRETİM METODLARI	ÖĞRENME ALANLARI
HAINES (1988)	Konferans yoluyla öğretim	Teknoloji transferine odaklanmıştır
HILLS (1977)	Deneyisel ve uygulama odaklı.	İş oluşturma ve yeni iş yaratmanın farkındalığı Girişimcilik kariyer opsiyonlarının farkındalığı Girişimcilik kalitesinden anlama
HARWITZ (1977)	Deneyisel öğrenim, girişimcilik davranışlarını geliştirme bir anahtardır	Yaratıcılık Yenilikçilik Risk alma
MOHULLAN LONG (1987)	Hırs ve kompleksle başa çıkarak yaratıcılığı geliştirmek. Deneyimlere dayalı mevcut girişimcileri kullanmak	Yaratıcılık Hırs Kompleks Yetenekler
RICE (1985)	Davranışsal eğitim	Bilgi ve iş yeteneğini hareketlendirmek Teknik ve sosyal yetenekler Fiziksel hazırlık Kişisel özellikler Risk almaya teşvik eden değerler ve özellikler
RONSTADT (1985)	Davranışsal eğitim	Yetenekleri sorgulama Gerçeklik testi Yaratıcılık, Hırs, Tolerans Şans belirleyicisi Kariyer değerlendirme Çevresel değerlendirme Etnik değerlerdime
ROOT GALL (1981)	Bağımsız öğrencileri cesaretlendirmek için öneriler Toplantılar yaparak ölü noktaları canlandırma Yetenek pratikleri	
SEXTON SOWMAN (1983, 1984) SEXTON-UPTEK (1987)	Müfredat, girişimcilik öğrencilerine uygun şekilde düzenlenmeli, Grup analizlerinden çok bireysel analizler, Girişimcilere yaşanan gerçek sorun ve çözüm önerileri Risk ve hırs durumları	
VESPER (1988)	Hareket ihtiyacı, Girişimcilere sınıfta ikili çalışma imkanı, Tahsis edilen süre içerisinde zaman sıkışması yaratmadan iş başarısını değerlendirme	
VESPER MOHULLAN (1988)	Rol modelleri yaratma, Girişimcilik yetenek pratikleri.	Fikirleri kolay kavrama kabiliyeti, Hareket sıralarını iyi kavrama, Girişimcilik beden dili Yaratıcı düşünce ve sentez.
WHITEHEAD (1986) ZETHAML RICE (1987)	Karar verme yeteneğini geliştirmek, girişimcilik davranışlarını destekler küçük işverenlere başvurmak (endişe içinde olan ve krizlerle uğraşmış olan)	Karar verme Risk alma kabiliyetleri Yeni iş geliştirme Basit planlama Deneyim kazanım

2.3.2.1. Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi

Hayat Bilgisi Dersi öğretim programının vizyonuna göre, Hayat Bilgisi dersine ayrılan zamanın büyük bir bölümünde öğrencilerin kendi girişimleriyle gerçekleştirecekleri ve öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine sadece ve sadece yol göstereceği etkinlikler aracılığıyla,

- Öğrenmekten keyif alan,
- Kendisiyle, toplumsal çevresiyle ve doğa ile barışık,
- Kendini, milletini, vatanını ve doğayı tanıyan, koruyan ve geliştiren,
- Gündelik yaşamda gereksinim duyulan temel bilgilere, yaşam becerilerine ve çağın gerektirdiği donanıma sahip,
- Değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek,
- Mutlu bireyler yetiştirmek hedeflenir.

Girişimcilik becerisi ile ilgili olarak Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda şu noktalar verilmiştir (MEB, 2005, s. 19): grubun henüz fark edilmeyen ortak ihtiyaçlarına duyarlı olma, risk alma, yeni fikirlere, bilgi ve becerilere açık olma, kendini olası eleştirilere ve başarısızlıklara açık tutma, kaybetmeyi göze alarak yenilikleri deneme cesareti gösterme ve bundan zevk alma.

Hayat Bilgisi dersinde toplam 11 adet girişimcilik kazanımı bulunmaktadır. Ara disiplin bağlamında ise 12 kazanım bulunmaktadır.

Tablo 2.3. Hayat Bilgisi Dersi Tema, Ders Kazanımları, Girişimcilik Ara Disiplin Kazanımları (Eraslan, 2011):

I.SINIF		
TEMA	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK ARA DİSİPLİN KAZANIMLARI
Okul Heyecanım	<p>A.1.14. Kulüp ve diğer grup çalışmalarında olumlu değerleri gözetir.</p> <p>A.1.15. Kulüp ve diğer grup çalışmalarında bir görevin tamamlanması için işbirliği yapar ve sorumluluğu paylaşır.</p>	Grupla işbirliği yapar.
Benim Eşsiz Yuvam	<p>B.1.13. Ailedeki yardımlaşmayı ve görev dağılımını araştırır, dayanışmaya günlük hayattan örnekler gösterir.</p>	Dayanışmanın önemini kavrar.
	<p>B.1.23. Evlerde kullanılan kaynakların hayatımızdaki yerini ve önemini fark eder.</p>	Kaynakların verimli kullanılması ve bilinçli tüketilmesi gerektiğini kabul eder.
	<p>B.1.24. Paranın değişim aracı olarak işlevini fark eder.</p>	Parayı tarif eder.
	<p>B.1.25. Aile bütçesi hazırlama çalışmalarına katılarak paranın sınırlı bir kaynak olduğunu fark eder.</p>	Para biriktirmenin önemini tartışır. Paranın kullanım alanlarına yakın çevresinden örnekler verir
Dün, Bugün, Yarın	-	-

II. SINIF		
TEMA	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK KAZANIMLARI
Okul Heyecanım	A.2.13. Okulda, kendisinin ve arkadaşlarının güçlü yanlarını tanır.	Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
Benim Eşsiz Yuvam	B.2.12. Yakın çevresindeki kişilerin iş ve meslekleriyle ilgili gözlemler yaparak bu kişilerin hayatımızı kolaylaştırmak için neler yaptıklarını açıklar.	Çevredeki değişik meslekleri tanır.
	B.2.18. Ailesindeki yardımlaşmayı gözlemleyerek, aile içinde üstlenebileceği görevlerle ilgili yeni fikirler üretir.	Aile üyeleri arasındaki bağlılığı birlikte çalışmayı, sorumluluğunu açıklar. Birlikte çalışmanın önemini kavrar.
	B.2.19. Aile içinde görev paylaşımına katılır, üzerine düşen görevi yapmaktan mutluluk duyar.	
	B.2.16. Aileyi ilgilendiren konularda karar alınırken görüş bildirir, bunun insan hak ve hürriyetleriyle ilişkisini kurar.	Karar verme modelini kullanır. Kararları dikkatlice vermenin önemini kavrar.
	B.2.28. İnsanların niçin tasarruf yaptıklarını araştırır ve yeterli para biriktirinceye kadar isteklerini erteler.	Kendisi için para biriktirir ve sahip olmak istediği bir şeyi tanımlar.

Dün, Bugün, Yarın	-	-
III. SINIF		
TEMA	DERS KAZANIMLARI	GİRİŞİMCİLİK KAZANIMLARI
Okul Heyecanım	A.3.2. Öğrenciler arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların doğal olduğunu kabul eder.	1. Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
Benim Eşsiz Yuvam	-	-
Dün, Bugün, Yarın	-	-

Okullarda öğrencilere davranış kazandırmada öğretim programlarının, dolayısıyla kazanımların rolü önem kazanmaktadır. Yukarıdaki çizelgede de görüldüğü üzere, girişimcilik becerisini kazandırmada öğretim programlarında yer alan kazanımlar büyük önem taşımaktadır. Hayat bilgisi dersi öğretim programı da çocukların iyi insan, iyi vatandaş ve çevresine uyum sağlayabilen bireyler olarak yetiştirmeyi hedefler. Programda yer alan girişimcilik kazanımları, etkili strateji, yöntem ve tekniklerle öğrencilere kazandırılır.

2.3.2.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi

Girişimcilik becerisi ile ilgili olarak Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda şu noktalar verilmiştir (MEB, 2005, s. 18): meslekleri ve çevresindeki iş yerlerini tanıma, çevresindeki tanınmış ve başarılı girişimcileri tanıma, kişilerin ekonomi içinde, çalışan ve tüketici olarak oynadıkları rolleri keşfetme, eğitimin kendi gelecekleri üzerindeki önemli rolünü anlama, ekonominin temel kavramlarını edinme, girişimciliğin karşı karşıya olduğu zorlukları anlama, yenilikçi fikirler sunma ve ürünler tasarlayabilme.

Tablo 2.4 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer alan Girişimcilik Kazanımları

Sınıf	Öğrenme Alanı / Ünite	Ders Kazanımları	Girişimcilik Kazanımları
4.Sınıf	Birey ve Toplum: Kendimi Tanıyorum	Bireysel farklılıkları tanır ve kabul eder.	1. Kişiler arasındaki farklılıkları tanır.
	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Üretimden Tüketime	İstek ve ihtiyaçlarını ayırt eder.	7. Gereksinim ile istek arasındaki farkı açıklar.
		Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarını ilişkilendirir.	26. Kaynakları doğal, insan ve kapital olarak sınıflandırır.
		Kullandığı bazı ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını oluşturur.	13. Ürünlerin farklı üretim şekilleri olduğunu bilir.
5.Sınıf	Üretim, Dağıtım ve Tüketim: Ürettiklerimiz	Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetleri fark eder. Yaşadığı bölgedeki ekonomik ilişkin faaliyetlere meslekleri belirler.	27. Yaşadığı bölgedeki kaynakları araştırır. 28. Yaşadığı bölge içinde ekonomik dayanışmayı fark ederler.

2.3.2.3. Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi

Tablo 2.5. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer alan Girişimcilik Kazanımları

Sınıf	Öğrenme Alanı	Ders Kazanımları	Girişimcilik Kazanımları
5.Sınıf	Görsel Okuma	Şekil, sembol ve işaretlerin anlamlarını bilir.	İş yerlerini ve belli hizmetleri simgeleyen sembollerin anlamını bilir.
		Harita ve kroki okur.	Haritadaki sembollerin anlamını belirtir.
		Reklâmlarda verilen mesajları sorgular.	Reklâmın yaşamımızdaki önemini kavrar.
	Okuma	Gazete ve dergi okur.	Bir iletişim aracı olarak gazetelerin önemini kavrar.
	Konuşma	Üstlendiği role uygun konuşur.	Meslekleri tanır.

Baysal ve Özkul (2009) İlköğretim Türkçe ve Sosyal Bilgiler kitaplarını incelemişler, bu kitaplarda “Girişimcilik- Girişimci” ana kategorisi altında, “ıcat/buluş, işletme, lider, kar/zarar, hayal gücü, risk” kelimelerinin ne kadar yoğunlukta kullanıldıklarını şu şekilde tablolaştırarak göstermişlerdir:

Tablo 2.6: Türkçe ve Sosyal Bilgiler kitaplarında girişimcilik kavramlarının yer alma durumları

	Ana ve Alt Kategoriler	Sınıf Düzeyleri					Toplam	
		1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	5.sınıf	f	%
Türkçe	Girişimcilik- Girişimci	-	-	-	-	-	-	-

	Risk	-	-	-	-	-	-	-
	İcat/ Buluş	-	1	-	18	-	19	42,22
	İşletme	-	-	6	7	-	13	28,89
	Lider	-	-	-	1	-	1	2,22
	Kar/Zarar	-	7	2	-	-	9	20
	Hayal Gücü	-	-	-	3	-	3	6,67
Toplam		-	8	8	29	-	45	100
Sosyal Bilgiler	Girişimcilik- Girişimci	-	-	-	-	10	10	15,15
	Risk	-	-	-	-	-	-	-
	İcat/ Buluş	1	2	-	9	10	22	33,33
	İşletme	-	1	-	6	14	21	31,82
	Lider	1	7	-	-	1	9	13,64
	Kar/Zarar	-	-	-	-	-	-	-
	Hayal Gücü	-	-	-	-	4	4	6,06
Toplam		2	10	-	15	39	66	100
Genel Toplam		2	18	8	44	39	111	

Girişimci toplum oluşturma sürecinde İlköğretim Türkçe ve Sosyal Bilgiler kitaplarında girişimcilik kavramlarının yer alma durumları incelenmiş, yukarıdaki tabloda da bu durumlarına yer verilmiş. Bu tablodan yola çıkarak ilköğretim ders kitaplarında girişimcilikle ilgili konuların, anahtar kelimelerin yer alma sıklığının birinci sınıftan beşinci sınıfa doğru gittikçe arttığı gözlemlenmektedir. Girişimcilik kavramlarının kitaplarda yer alması ne kadar olumlu olsa da yeterli değildir. Çünkü girişimcilik sadece ders kitaplarında yer alma düzeyiyle doğru orantılı olacak şekilde kazanılacak bir beceri değildir. Öğretmenin ders işleyiş tarzı, kullandığı yöntem teknikler, öğrencinin ilgi ve merakını uyandırabilecek konular, dersin işlendiği ortam, öğrencinin öğrendiklerini günlük hayatına yansıtma durumu, ailesinin bakış açısı, tutumları, çocuğun yetiştiği ortamda girişimcilik becerilerini geliştirmede hem olumlu hem de olumsuz yönde etki edebilir.

Girişimcilik farklılıkları hissetmek ve tasarımılamak süreçleri ile gelişir ki bu beceriler sadece doğuştan ya da çevre etkisiyle gelişmez eğitimin, okulun, öğretmenlerin de destekleyici etkileri ile gerçekleşir. Bu yüzden özellikle programlardaki kazanımların öğrenci düzeyine uygun oluşturulması öğretmenlerin girişimciliği destekleyici öğrenme-öğretme ortamları hazırlaması, ailelerin de bu süreçlerin tamamlayıcısı olması gerekmektedir(Eraslan, 2011).

2.3.2.4. Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi

Fen ve Teknoloji dersiyle, öğrencilerin fen dersi ile ilgili olarak araştırma-sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri geliştirmeleri, yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları, çevreleri ve dünya hakkındaki merak duygusunu sürdürmeleri beklenmektedir. Bunun için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması hedeflenmektedir. Bu hedefler öğrencilerin girişimciliğini destekler. MEB (2005) programından yararlanılarak oluşturulan Tablo 2.7’de, Fen ve Teknoloji dersi öğretim programında yer alan girişimcilik becerileri verilmiştir. Fen ve Teknoloji dersi kazanımları incelendiğinde, girişimcilik kazanımına ilişkin 3 ders kazanımı yer almaktadır.

Tablo 2.7. Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programında Yer alan Girişimcilik Kazanımları

Sınıf	Öğrenme Alanı Tema/ Ünite	Ders Kazanımları	Girişimcilik Kazanımları
4.Sınıf	Madde Değişim/ ve Maddeyi Tanıyalım	1.4. Buğdaydan ekmeğe, pamuktan, kumaşa, demirden bıçağa vb. dönüşüm süreçlerini yazılı ifade ederek madde, malzeme, cisim ve eşya kavramlarını doğru olarak cümle içinde kullanır. 4.1. Doğal, işlenmiş ve yapay madde kavramlarını ayırt eder. 4.2. Doğal işlenmiş ve yapay tüketim maddelerine örnekler verir.	26.Kaynakları doğal, insan ve kapital olarak sınıflandırır.

2.3.2.5. Matematik Dersi Öğretim Programı ve Girişimcilik Becerisi

Girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin matematik kazanımları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Matematik; bilgiyi işlemeyi (düzenleme, analiz etme, yorumlama ve paylaşma), üretmeyi, tahminlerde bulunmayı ve bu dili kullanarak problem çözmeyi içerir. Matematik dersi ile öğrencilere, karşılaştıkları durumları analiz edebilecekleri, tahminde bulunacakları ve problem çözebilecekleri bir dil ve sistematik kazandırır. Bireylerin akıl yürütme becerilerini geliştirir. Tüm bunlar da girişimcilik becerilerinin kazandırılmasını

olumlu yönde etkiler. MEB (2005) programından yararlanılarak oluşturulan Tablo 2.8, matematik programında yer alan girişimcilik kazanımları ile ilgili olarak bizi bilgilendirmektedir.

Tablo 2.8. Matematik Öğretim Programında yer alan girişimcilik kazanımları:

Sınıf	Öğrenme Alanı/ Alt Öğrenme Alanı	Ders Kazanımları	Girişimcilik Kazanımları
1.Sınıf	Ölçme / Paralarımız	1.Paralarımızı tanır.	32.Para çeşidi olarak bozuk parayı tanır.
2.Sınıf	Ölçme / Paralarımız	1.Paralarımızı tanır.	32.Para çeşidi olarak bozuk parayı tanır.
3.Sınıf	Ölçme / Paralarımız	1.Paralarımızla ilgili problemleri çözer ve kurar.	33.Paranın biriktirildiği bir yer olduğunu fark eder. 34. Para biriktirme uygulamaları yapar. 16. Paranın mal ve hizmet karşılığı verildiği durumları fark eder. 17. Paranın kullanım alanlarına yakın çevresinden örnekler verir.
4.Sınıf	Sayılar/ Doğal Sayılarla Bölme İşlemi	7. Doğal sayılarla bölme işlemini gerektiren problemleri çözer ve kurar.	29. Gelir ve gideri tarif eder. 30. Basit bir iş problemini çözer.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve çözümlenmesi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, çalışma evrenindeki ilkökul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine dayalı olup, betimsel nitelikte bir çalışmadır. Betimsel nitelikteki araştırmalar olayların, varlıkların, kurumların, grupların, objelerin ve çeşitli alanların “ne” olduğu ortaya koymaya çalışır ve var olan durumların daha önceki koşullarla ilişkileri dikkate alınarak, olaylar arasındaki ilişkileri açıklar (Kaptan, 1989: 34; Balcı, 2001: 220; Karasar, 2003: 77).

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeye amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde, araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Tarama modellerinin en önemli amacı var olanı değiştirmeye kalkmadan gözlemleyebilmektir (Karasar 2009). Tarama (survey) araştırmaları, bir gurubun belli özelliklerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu tür araştırmalar verilen bir durumun olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde ele almayı gerektirmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri 2010).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı İstanbul il ve ilçelerindeki ilkökullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun evreni temsil edecek şekilde betimleyebilmesi amacıyla küme örnekleme tekniği kullanılmıştır. Küme örnekleme, örnekleme işlemi yapılırken elemanların değil, belirli grupların esas alınmasını gerektirmektedir. Bu örnekleme türünde her bir küme kendi içerisinde bir evren olarak kabul edilmektedir. Kümelerin oluşturulmasında ve katılımcıların belirlenmesinde tesadüfi yöntem tercih edilmiştir. Aşağıdaki tablo örneklem grubunu açıklamaktadır.

Tablo 3.1. Örneklem Grubuna İlişkin Faktörler

Bağımsız Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	170	64,6
	Erkek	93	35,4
	Toplam	263	100,0
Kıdem	0-5 yıl	5	1,9
	6-10 yıl	20	7,6
	11-15 yıl	64	24,3
	16-20 yıl	95	36,1
	21-25 yıl	35	13,3
	26 yıl ve üstü	44	16,7
	Toplam	263	100,0
Mezuniyet Durumu	Eğitim Enstitüsü	34	12,9
	Lisans Tamamlama	26	9,9
	Lisans	193	73,4
	Lisansüstü	10	3,8
	Toplam	263	100,0
Okuttuğu Sınıf	1. Sınıf	81	30,8
	2. Sınıf	65	24,7
	3. Sınıf	63	24,0
	4. Sınıf	54	20,5
	Toplam	263	100,0
Sınıf Mevcudu	1-20 öğrenci	8	3,0
	21-25 öğrenci	60	22,8
	26-30 öğrenci	85	32,3
	31-35 öğrenci	48	18,3
	36-40 öğrenci	40	15,2
	41 ve üzeri öğrenci	22	8,4
	Toplam	263	100,0
Okulun Bulunduğu Yerleşim	İl	84	31,9
	İlçe	179	68,1
	Toplam	263	100,0
Hizmet-içi Eğitim Alma Durumu	Evet	163	62,0
	Hayır	100	38,0
	Toplam	263	100,0

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere çalışmanın örneklemini oluşturan katılımcıların yüzde (%) 64,6’sını kadın öğretmenler, yüzde 35,4’ünü erkek öğretmenler oluşturmaktadırlar. Öğretmenlerin yüzde 1,9’u 0-5 yıl arası, yüzde 7,6’sı 6-10 yıl arası, yüzde 24,3’ü 11-15 yıl arası, yüzde 36,1’i 16-20 yıl arası, yüzde 13,3’ü 21-25 yıl arası ve yüzde 16,7’si 26 yıl ve üzeri kıdeme sahiptirler. Çalışmaya dahil olan sınıf öğretmenlerinin yüzde 12,9’u Eğitim Enstitüsü, yüzde 9,9’u lisans tamamlama, yüzde 73,4’ü lisans ve yüzde 3,8’i lisansüstü eğitim mezunudur. Öğretmenlerin okuttukları sınıflara bakıldığında, yüzde 30,8’inin 1. sınıfları, yüzde 24,7’sinin 2. sınıfları, yüzde 24,0’ünün 3. sınıfları ve yüzde 20,5’inin 4. sınıfları okuttuğu görülmektedir. Öğretmenlerin okuttukları sınıfların mevcut dağılımları şu şekildedir: Katılımcılardan yüzde 3,0’ü 1-20 arası sınıf mevcuduna, yüzde 22,8’i 21-25 arası sınıf mevcuduna, yüzde 32,3’ü 26-30 arası sınıf mevcuduna, yüzde 18,3’ü 31-35 arası sınıf mevcuduna, yüzde 15,’i 36-40 arası sınıf mevcuduna ve yüzde 8,4’ü 41 ve üzeri sayıda sınıf mevcuduna sahip oldukları görülmektedir. Görev yapılan okulun yerleşim yeri açısından katılımcıların dağılımına bakıldığında; yüzde 31,9’unun il merkezinde, yüzde 68,1’inin ilçede görev yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır. Katılımcıların yüzde 62,0’i hizmet-içi eğitim aldığını belirtirken, yüzde 38,0’i hizmet-içi eğitim almamıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın problem ve çözümünün detaylı olarak saptanması için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Tarama sürecinde araştırma konusuna benzer konularda daha önceden yapılmış araştırmalar incelenmiştir. Bu incelenen araştırmalardan yola çıkılarak problem şekillendirilmeye çalışılmıştır. Daha sonra ulaşılan araştırmaların, amaçları, yöntemleri, sonuçları ve yararlandıkları kaynaklar incelenerek, araştırmada nasıl bir yöntem izleneceği, hangi kaynaklardan yararlanılabileceği belirlenmiştir.

3.3.1. Veri Toplama Aracı

Ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde ilgili yurt içi ve yurt dışı literatür taranarak, belirtilen problem durumuna yönelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzu, alan uzmanları tarafından gözden geçirilmiş ve uygun olmayan sorular kapsam geçerliği göz önüne alınarak çıkarılmıştır. Saptanmış olan maddeler üzerinde

gerekli düzeltme ve ayrıştırma çalışmaları yapıldıktan sonra Tablo 3.2’de belirtilen faktörler altında 45 maddelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Tablo 3.2. Girişimcilik Becerisi Ölçme Aracının Faktör ve Örnek Maddeleri

Faktör	Madde Sayısı	Örnek Madde
Risk Alma	5	Öğrenciler yeni fikirler üretmede risk alma yaklaşımları geliştirebilir.
Yaratıcılık	4	Kaynakların sınırlı olduğu bir ortamda öğrencilerin yaratıcı olmaları teşvik edilmelidir.
Yenilikçilik	5	Girişimcilik becerisi, öğrencileri yeni fikirler üretmeye teşvik eder.
Karar Verme	4	Öğrenciler arkadaşlarıyla çalışırken, karar verme konusunda karşılıklı anlayış ve işbirliği içindedir.
Planlı Çalışma	3	Öğrenciler planlı, programlı olup, zamanını dikkatli kullanır.
Sabırlı Olma	2	Öğrenciler karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olmaları gerektiğini bilirler.
Özgüven	2	Öğrenciler verilen bir işi yapabilmeleri için kendilerine güvenmeleri (özgüven) gerektiğini bilirler.
Farklı Fikirlere Saygı	2	Öğrenciler farklı fikirleri saygıyla dinler.
Ders Programı	6	Türkçe dersi öğretim programı girişimcilik becerisini kazandırmada etkilidir.
Çevre	4	Girişimcilik becerisinin geliştirilmesi, okul-aile - öğretmen işbirliğini gerektirir.
Mesleki Yeterlilik	2	Öğretmenlerin girişimcilik becerisi düzeyleri düşüktür.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	2	Ders etkinlikleri, öğrencilerin girişimciliği kendi deneyimleri ile öğrenmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.
Ölçme Değerlendirme	4	Girişimcilik becerilerini kazanan öğrencilerde girişimciliğe ilişkin somut değişiklikler gözlemlenmektedir.
Toplam	45	

Tablo 3.2.'de anketteki maddelere öğretmenlerin ne derece katıldıklarını ortaya koymak amacıyla maddeler, “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “kararsızım”, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçme aracının ön uygulaması yapılmış ve güvenilirlik sonuçlarına bakılmıştır. Güvenirlik analizi sonuçları Tablo 3.3'te verilmektedir.

Tablo 3.3. Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktör	Cronbach Alpha Değeri
Risk Alma	,429
Yaratıcılık	,363
Yenilikçilik	,450
Karar Verme	,412
Planlı Çalışma	,749
Sabırlı Olma	,545
Özgüven	,260
Farklı Fikirlerle Saygı	,432
Ders Programı	,932
Çevre	,680
Mesleki Yeterlilik	,467
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	,620
Ölçme Değerlendirme	,480
Toplam	,916

Tablo 3.3'te Cronbach alfa katsayılarının faktörler ve ölçeğin geneli için yüksek olması, ölçek maddelerinin belli bir amacı ölçmek için bir araya getirildiğinin ve bütün içinde eşit ağırlıklara sahip olduklarının bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Bu sonuç

her bir madde ile bütün arasındaki ilişkinin yüksek olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak Cronbach alfa katsayılarının yüksek olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizi sürecinde SPSS13.0 programından yararlanılmıştır. Her bir ölçek kodlanarak verilerin girişi yapılmış, ardından veri temizleme (data screening) tekniği ile veriler analize hazır hale getirilmiştir. Olumsuz maddelere verilen değerler tersine dönüştürülerek maddelerin ilgili faktörler altında toplam puanlarının hesaplanması yapılmıştır. Bu işlem sürecinde olumlu ifadeli maddeler 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz ifadeli maddeler ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 olarak puanlanmıştır. Olumlu ve olumsuz tutum maddelerine verilen cevapların farklı bir puanlama ile değerlendirilmesinin nedeni; eşit aralıklı ölçeklerde deneklerin katılım düzeylerinin maddelere verilen puanların toplamı ile hesaplanmasından kaynaklanmaktadır. Deneklerin maddede belirtilen yargıya katılma düzeyinden katılmama düzeyine doğru değişen beşli bir derecelendirme kullanıldığından ve bu beşli derecelendirmenin dört eşit aralıktan oluşması nedeni ile $4/5=0,80$ katsayısı bulunmuş ve bu katsayı ölçek puanlarının gerçek aralıklarını belirlemede kullanılmıştır (1-1,79 kesinlikle katılmıyorum; 1,80-2,59 katılmıyorum; 2,60-3,39 kararsızım; 3,40-4,19 katılıyorum; 4,20-5,00 kesinlikle katılıyorum). Katılımcıların anket formunda yer alan maddelere ilişkin görüşlerinin derecelerini belirlemede, ortalama puan içinde kaldığı ölçek aralığına göre yorumlanmıştır.

Verilerin analizinde hangi testin uygun olacağına karar vermek amacı ile dağılımın **normalligine** bakılmış ve dağılımın normal olduğu histogram analizi ile skewness ve kurtosis değerlerine bakılarak varsayılmıştır. Skewness ve kurtosis değerlerinin -1 ile +1 arasında yer alması ve sifıra yakın değerler göstermesi normallik varsayımına temel oluşturmaktadır. Ayrıca her bir boyuta göre, değişkenlerin belirlenmiş olan kategorilerine düşen puanların **varyanslarının homojenlik** koşulunun sağlanıp sağlanmadığı test edilmesi gereği bulunmaktadır. Fakat, sonucun homojen çıkmaması parametrik testlerin uygulanmasında sorun çıkarmamaktadır. Varyansların homojen olup olmaması, bakılacak olan t-testi ve varyans analizinde uygulanan çoklu karşılaştırma testlerinin seçimini etkilemektedir. Sonuç olarak, verilerin analizinde grup büyüklüğünün 20 ve üzeri olduğu durumlarda parametrik testler, 20'nin altında olduğu durumlarda ise parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Güvenirlilik analizinde Cronbach Alpha değerine bakılmıştır. Güvenirlilik analizi sonuçları değerlendirilirken güven aralıkları şu şekilde tanımlanmıştır:

- 0,00 ile 0,39 arası, ölme aracı güvenilir değildir.
- 0,40 ile 0,59 arası, ölçme aracının güvenirliliği düşüktür.
- 0,60 ile 0,79 arası, ölçme aracı güvenilirdir.
- 0,80 ile 1,00 arası ise ölçme aracı yüksek düzeyde güvenilirdir.

Tanımlayıcı analizlerde betimsel istatistik teknikleri (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Parametrik testlerde, değişkenler arasındaki anlamlı farklılığın analizinde t-testi ve varyans analizi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak alınmıştır. Varyans analizi sonuçlarında anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğunu belirlemek için Levene testi sonuçlarına bakılmıştır. Levene testi sonuçlarında p değerinin anlamlı olmadığı ($p > .05$) durumlarda varyansların eşit olduğu varsayılmış ve Tukey testi sonuçları dikkate alınmış, p değerinin anlamlı olduğu durumlarda ($p < .05$) varyansların eşit dağılmadığı varsayılmış ve Dunnett C sonuçları dikkate alınmıştır.

Parametrik olmayan testlerde Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak alınmıştır. Anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Mann Whitney U testini yorumlamak için Bonferroni düzeltmesi uygulanmış ve mevcut anlamlılık düzeyi grup sayısına bölünerek p değerinin anlamlılık düzeyi tekrar hesaplanmış ve ikili karşılaştırmaların anlamlılık düzeyi bu değere göre yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu aşamasında alt amaçlar doğrultusunda istatistiki analizlerin sonuçları sunulmakta ve yorumlanmaktadır.

4.1. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine yönelik görüşleri 13 faktör altında ele alınarak sunulmaktadır.

4.1.1. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Risk Alma Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.1 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Risk Alma Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Öğrenciler yeni fikirler üretmede risk alma yaklaşımları geliştirebilir.	2	6	49	149	57	3,962	0,75062	
	0,8	2,3	18,6	56,7	21,7			
Öğrenciler gerektiğinde risk almayı bilir.	2	25	67	135	34	3,6616	0,84907	
	0,8	9,5	25,5	51,3	12,9			
Öğrenciler verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceği zorlukların farkındadır.	3	48	78	120	14	3,3574	0,87894	
	1,1	18,3	29,7	45,6	5,3			
Öğrenciler yeni bir şeyi deneme riskini göze almak yerine, daha önce denenmiş olanları tercih eder.	2	29	60	144	28	3,635	0,84474	
	0,8	11	22,8	54,8	10,6			
Öğrenciler üzerinde çalıştığı bir konuda hata yapabileceğini bilirler.	2	26	49	156	30	3,7072	0,82531	
	0,8	9,9	18,6	59,3	11,4			

Tablo 4.1' e göre, öğretmenler, öğrencilerin yeni fikir üretmeye yönelik risk alma yaklaşımlarının geliştirilebileceğine yönelik görüşleri bulunmaktadır ($\bar{X}=3,96$). 57 öğretmen (% 21,7) “kesinlikle katılıyorum”, 149 öğretmen (% 56,7) “katılıyorum” şeklinde cevap vermekte ve grup eğilimi bu yönde olmaktadır. “Öğrenciler gerektiğinde risk almayı bilir” maddesine grubun yarısından fazlası katılıyorum lehine görüş belirtmektedir ($\bar{X}=3,66$). 34 öğretmen (% 12,9) “kesinlikle katılıyorum”, 135 öğretmen (%

51,3) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 67 öğretmenin (% 25,5) kararsız olması dikkat çekicidir. Öğretmenler, öğrencilerin verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceği zorlukların farkında olduklarını ifade etmektedirler ($\bar{X}=3,36$). 14 öğretmen (% 5,3) “kesinlikle katılıyorum”, 120 öğretmen (% 45,6) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 78 öğretmenin (% 29,7) kararsız olması dikkat çekicidir. Öğretmenlerin öğrencilerin risk eğilimlerine yönelik olumlu görüşlerinin aksini ifade eden “Öğrenciler yeni bir şeyi deneme riskini göze almak yerine, daha önce denenmiş olanları tercih eder.” maddesine olumlu görüş belirlemektedirler ($\bar{X}=3,64$). Bu durum öğrencilerin risk alma tutumlarında bir sınırlılığın olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir. Alternatif çözümler, öğrencilerin risk almalarına ket vurabilmektedir. 28 öğretmen (% 10,6) “kesinlikle katılıyorum”, 144 öğretmen (% 54,8) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin üzerinde çalıştıkları bir konuda hata yapabileceklerini bildiklerini ifade etmektedirler ($\bar{X}=3,71$). Dolayısıyla öğrenciler, herhangi bir çalışma konusuna girişimci bir yaklaşımla dahil olmaktadır. 30 öğretmen (% 11,4) “kesinlikle katılıyorum”, 156 öğretmen (% 59,3) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar.

İlkokul öğretmenlerine göre öğrenciler yeni fikirler üretirken risk alma yaklaşımları geliştirebilirken, öğretmenlerin önemli bir kısmı ise öğrencilerin gerektiğinde risk almalarında kararsız kalmışlardır. Öğretmenlerin bir kısmı, öğrencilerin yeni bir şeyi deneme riskini göze almak yerine denenmiş olanları denemeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin, risk alma konusunda çok cesaretli olmadıklarını göstermektedir.

4.1.2. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yaratıcılık Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.2. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yaratıcılık Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Zaman baskısı olduğunda öğrenciler problemlere yaratıcı çözümler sunamaz.	3	22	36	132	70		3,9278	0,91557
	% 1,1	8,4	13,7	50,2	26,6			
Kaynakların sınırlı olduğu bir ortamda öğrencilerin yaratıcı olmaları teşvik edilmelidir.	3	7	18	148	87		4,1749	0,76156
	% 1,1	2,7	6,8	56,3	33,1			
Öğrenciler başarmak istedikleri hayallerini gerçekleştirmeye çalışır.	2	22	63	147	29		3,6806	0,80829
	% 0,8	8,4	24,0	55,9	11,0			
Matematik dersi öğretim programı öğrencilerin karşılaşılabileceği olası problemleri çözmeleri konusunda olumlu etkiler.	8	35	48	136	36		3,597	0,98321
	% 3	13,3	18,3	51,7	13,7			

Tablo 4.2' ye bakıldığında, öğretmenler, öğrencilerin probleme yaratıcı çözümler sunmalarında zaman baskısının önemli bir belirleyici olduğunu belirtmektedirler. Zaman baskısının, öğrencilerin karşılaştıkları problemlere yaratıcı çözümler bulmalarında engel olduğunu ifade etmektedirler ($\bar{X}=3,93$). 70 öğretmen (% 26,6) “kesinlikle katılıyorum”, 132 öğretmen (% 50,2) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, kaynakların sınırlı olduğu ortamlarda öğrencilere yaratıcı olmalarının teşvik edilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadırlar ($\bar{X}=4,18$). Girişimciliğin alt boyutu olarak yaratıcılığın bu anlamda işlevsel bir çözüm olarak işe koşulması önemlidir. İmkanların sınırlı olduğu ortamlarda alternatif çözüm önerilerinin işe koşulması önemlidir. 87 öğretmen (% 33,1) “kesinlikle katılıyorum”, 148 öğretmen (% 56,3) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin başarmak istedikleri hayalleri gerçekleştirmeye çalıştıklarına vurgu yapmaktadırlar ($\bar{X}=3,68$). 29 öğretmen (% 11,0) “kesinlikle katılıyorum”, 147 öğretmen (% 55,9) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 63 öğretmenin (% 24,0) “kararsızım” şeklinde görüş belirtmesi dikkat çekicidir. Öğretmenler, matematik dersinin öğrencilerin problem çözmelerine olumlu katkısının olacağını belirtmektedirler ($\bar{X}=3,60$). 36 öğretmen (% 13,7) “kesinlikle katılıyorum”, 136 öğretmen (% 51,7) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar.

İlkokul öğretmenlerine göre öğrenciler zaman baskısında olumsuz etkilenmekte, sınırlı kaynaklar ile çalışmalar gerektiğinde yaratıcılık noktasında sıkıntılı oldukları görülmektedir. Girişimciliğe teşvik noktasında öğrencilerin yaratıcılıklarının geliştirilmesi gerekmektedir.

4.1.3. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yenilikçilik Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.3. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Yenilikçilik Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Girişimcilik becerisi, öğrencileri yeni fikirler üretmeye teşvik eder.	f	4	5	6	145	103	4,2852	0,74036
	%	1,5	1,9	2,3	55,1	39,2		
Öğrenciler karşısına çıkan fırsatları değerlendirebilir.	f	4	21	63	141	34	3,6844	0,85339
	%	1,5	8	24	53,6	12,9		
Öğrenciler yeni düşünceler üretmeye ve bunları gerçekleştirmeye isteklidir.	f	2	27	56	159	19	3,6312	0,79412
	%	0,8	10,3	21,3	60,5	7,2		
Öğrenciler kaybetme veya başarısız olma olasılığını göze alarak, yenilikleri deneme cesareti gösterir.	f	2	46	90	107	18	3,3536	0,87395
	%	0,8	17,5	34,2	40,7	6,8		
Öğrenciler yenilik ve gelişmeleri takip etmenin zaman kaybı olduğuna inanır.	f	23	98	80	49	13	2,7376	1,02058
	%	8,7	37,3	30,4	18,6	4,9		

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi; öğretmenler, girişimcilik becerisinin öğrencilere yeni fikirler üretmelerine teşvik ettiğini belirtmektedirler ($\bar{X}=4,29$). 103 öğretmen (% 39,2) “kesinlikle katılıyorum”, 145 öğretmen (% 55,1) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin karşısına çıkan fırsatları değerlendirebileceğine yönelik eğilimleri mevcuttur ($\bar{X}=3,68$). 34 öğretmen (% 12,9) “kesinlikle katılıyorum”, 141 öğretmen (% 53,6) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin yeni düşünceler üretmeye ve bunları gerçekleştirmeye istekli olduğunu belirtmektedirler ($\bar{X}=3,63$). 19 öğretmen (% 7,2) “kesinlikle katılıyorum”, 159 öğretmen (% 60,5) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin kaybetme veya başarısız olma olasılığını göze alarak yenilikleri deneme cesareti gösterdiklerini belirtmektedirler ($\bar{X}=3,35$). 18 öğretmen

(% 6,8) “kesinlikle katılıyorum”, 107 öğretmen (% 40,7) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 90 öğretmenin (% 34,2) “kararsızım”, 46 öğretmenin (% 17,5) “katılmıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. “Öğrenciler yenilik ve gelişmeleri takip etmenin zaman kaybı olduğuna inanır.” maddesine yönelik öğretmenlerin görüşlerinin farklılaştığı, fakat olumsuz görüş belirtenlerin sayısının öne çıkmasının önemli olduğu söylenebilmektedir ($\bar{X}=2,74$). 23 öğretmen (% 8,7) “kesinlikle katılmıyorum”, 98 öğretmen (% 37,3) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 80 öğretmenin (% 30,4) “kararsızım”, 49 öğretmenin (% 18,6) “katılıyorum” ve 13 öğretmenin (% 4,9) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

İlkokul öğretmenlerine göre, öğrenciler karşılıklarına çıkan fırsatları değerlendirebilir, yeni fikirler üretmeye isteklidir. Ancak öğretmenlere göre öğrencilerin yenilik ve gelişmeleri takip etme konusunda farklı cevaplar sunmaları, öğretmenlerin bu konu hakkında kararsız olduklarını gösterebilir.

4.1.4. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Karar Verme Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.4 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Karar Verme Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
Öğrenciler karar verirken hızlı düşüncüler.	f	2	56	78	98	29	3,365	0,96298
	%	0,8	21,3	29,7	37,3	11,0		
Öğrenciler, başarıya ulaşmak için aldığı karara uyması gerektiğini bilirler.	f	0	26	77	141	19	3,5817	0,76665
	%	,0	9,9	29,3	53,6	7,2		
Öğrenciler arkadaşlarıyla çalışırken, karar verme konusunda karşılıklı anlayış ve işbirliği içindedir.	f	3	45	82	121	12	3,3574	0,85695
	%	1,1	17,1	31,2	46	4,6		
Öğrenciler topluca yapılması gereken konularda kararları başkasına bırakır.	f	7	55	80	102	19	3,27	0,96074
	%	2,7	20,9	30,4	38,8	7,2		

Tablo 4.4' e göre, öğretmenler, öğrencilerinin karar verirken hızlı düşündüklerine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=3,37$). 2 öğretmen (% 0,8) “kesinlikle katılmıyorum”, 56 öğretmen (% 21,3) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 78

öğretmenin (% 29,7) “kararsızım”, 98 öğretmenin (% 37,3) “katılıyorum” ve 29 öğretmenin (% 11,0) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğretmenler, öğrencilerin başarıya ulaşılması için aldıkları kararlara uyulması gerektiğinin farkında olduklarını ifade etmektedirler ($\bar{X}=3,58$). 19 öğretmen (% 7,2) “kesinlikle katılıyorum”, 141 öğretmen (% 53,6) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 77 öğretmenin (% 29,3) “kararsızım” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğretmenlerin “Öğrenciler arkadaşlarıyla çalışırken, karar verme konusunda karşılıklı anlayış ve işbirliği içindedir.” maddesine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=3,36$). 3 öğretmen (% 1,1) “kesinlikle katılmıyorum”, 45 öğretmen (% 17,1) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 82 öğretmenin (% 31,2) “kararsızım”, 121 öğretmenin (% 46,0) “katılıyorum” ve 12 öğretmenin (% 4,6) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Bu sonuç öğrencilerin karar verme süreçlerinde yeterli donanıma sahip olmadıkları şeklinde yorumlanabilmektedir. Öğretmenlerin “Öğrenciler topluca yapılması gereken konularda kararları başkasına bırakır.” maddesine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=3,27$). 7 öğretmen (% 2,7) “kesinlikle katılmıyorum”, 55 öğretmen (% 20,9) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 80 öğretmenin (% 30,4) “kararsızım”, 102 öğretmenin (% 38,8) “katılıyorum” ve 19 öğretmenin (% 7,2) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Bu sonuç öğrencilerin karar mekanizmalarında sorumluluğa dahil olmama yaklaşımlarının olabildiğinin ve girişimcilik anlamında olumsuz bir çıktının söz konusu olduğunu vurgulamaktadır.

İlkokul öğretmenlerine göre öğrenciler karar verirken hızlı düşünmektedirler. Ancak topluca yapılması gereken konularda kararları bir başkasına bırakmayı tercih ettikleri, sorumluluk almak istemedikleri söylenebilir. Karar verme, girişimcilik becerisi için önemli bir etkidir. Bu yüzden öğrencilerin sorumluluk almaları teşvik edilmelidir.

4.1.5. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Planlı Çalışma Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.5. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Planlı Çalışma Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		%	%	%	%	%		
Öğrenciler, başladığı işi bitirmesi gerektiğinin farkındadır.	1	32	80	126	24	3,5323	0,83683	
	0,4	12,2	30,4	47,9	9,1			
Öğrenciler planlı, programlı olup, zamanını dikkatli kullanır.	10	104	82	56	11	2,8251	0,94899	
	3,8	39,5	31,2	21,3	4,2			
Öğrenciler çalışmalarında plan yapar ve yaptığı planı uygular.	11	94	89	61	8	2,8517	0,92715	
	4,2	35,7	33,8	23,2	3,0			

Tablo 4.5 incelendiğinde, öğretmenler, öğrencilerin başladığı işi bitirmesi gerektiğinin farkında olduklarını belirtmektedirler ($\bar{X}=3,53$). 24 öğretmen (% 9,1) “kesinlikle katılıyorum”, 126 öğretmen (% 47,9) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 80 öğretmenin (% 30,4) “kararsızım” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğretmenlerin “Öğrenciler planlı, programlı olup, zamanını dikkatli kullanır.” maddesine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=2,83$). Olumlu görüş belirten olduğu kadar olumsuz görüş belirten öğretmenler de bulunmaktadır. 10 öğretmen (% 3,8) “kesinlikle katılmıyorum”, 104 öğretmen (% 39,5) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 82 öğretmenin (% 31,2) “kararsızım”, 56 öğretmenin (% 21,3) “katılıyorum” ve 11 öğretmenin (% 4,2) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğretmenlerin “Öğrenciler çalışmalarında plan yapar ve yaptığı planı uygular.” maddesine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=2,85$). Olumlu görüş belirten olduğu kadar olumsuz görüş belirten öğretmenler de bulunmaktadır. 11 öğretmen (% 4,2) “kesinlikle katılmıyorum”, 94 öğretmen (% 35,7) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 89 öğretmenin (% 33,8) “kararsızım”, 61 öğretmenin (% 23,2) “katılıyorum” ve 8 öğretmenin (% 3,0) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

İlkokul öğretmenlerine göre, öğrenciler plan yapıp, yaptığı plana uyma noktasında pek başarılı değildirler. Bu durum öğrencilerin planlı programlı çalışma açısından yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadıklarını göstermektedir.

4.1.6. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Sabırlı Olma Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.6. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Sabırlı Olma Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
Öğrenciler karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olmaları gerektiğini bilirler.	f	7	53	93	103	7	3,1901	,87914
	%	2,7	20,2	35,4	39,2	2,7		
Öğrenciler beklenmedik olaylar karşısında oldukça toleranslıdır.	f	12	72	105	62	12	2,9620	,93617
	%	4,6	27,4	39,9	23,6	4,6		

Tablo 4.6' ya göre, öğretmenlerin “Öğrenciler karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olmaları gerektiğini bilirler.” maddesine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=3,19$). Olumlu görüş belirten olduğu kadar olumsuz görüş belirten öğretmenler de bulunmaktadır. 7 öğretmen (% 2,7) “kesinlikle katılmıyorum”, 53 öğretmen (% 20,2) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 93 öğretmenin (% 35,4) “kararsızım”, 103 öğretmenin (% 39,2) “katılıyorum” ve 7 öğretmenin (% 2,7) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Sonuç olarak, öğrencilerin herhangi bir problemi, engeli aşma konusunda sabırlı olma konusunda eksiklikleri bulunmaktadır. Öğretmenlerin “Öğrenciler beklenmedik olaylar karşısında oldukça toleranslıdır.” maddesine yönelik görüşleri farklılaşmaktadır ($\bar{X}=2,96$). Olumlu görüş belirten olduğu kadar olumsuz görüş belirten öğretmenler de bulunmaktadır. 12 öğretmen (% 4,6) “kesinlikle katılmıyorum”, 72 öğretmen (% 27,4) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 105 öğretmenin (% 39,9) “kararsızım”, 62 öğretmenin (% 23,6) “katılıyorum” ve 12 öğretmenin (% 4,6) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

Sonuç olarak, öğrencilerin tolerans gösterme eğilimlerinin düşük olduğu, bu anlamda desteğe ihtiyaçları oldukları söylenebilmektedir. İlkokul öğretmenlerine göre, öğrencilerin

sabırsız oldukları, karşılaştıkları problemleri çözme noktasında sabırlı olup, doğru kararlar verebilmeye ilişkin yetersiz kaldıkları söylenebilir.

4.1.7. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Özgüven Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.7 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Özgüven Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Öğrenciler verilen bir işi yapabilmeleri için kendilerine güvenmeleri (özgüven) gerektiğini bilirler.	f	0	15	39	143	66	3,9886	,79350
	%	,0	5,7	14,8	54,4	25,1		
Kendine güven duygusunu geliştiren kazanımlar girişimcilik becerisine olumlu katkı sağlamaktadır.	f	2	9	19	152	81	4,1445	,75288
	%	0,8	3,4	7,2	57,8	30,8		

Tablo 4.7'ye bakıldığında, öğretmenler, öğrencilerin verilen bir işi yapabilmeleri için kendilerine güvenmeleri gerektiğini bildiklerini belirtmektedirler ($\bar{X}=3,99$). 66 öğretmen (% 25,1) “kesinlikle katılıyorum”, 143 öğretmen (% 54,4) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 39 öğretmenin (% 14,8) “kararsızım” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğrenciler yeterli özgüvene sahiptirler. Öğretmenler, özgüven duygusu kazandıran kazanımların girişimcilik becerisine gelişmesine olumlu katkı sağladığını belirtmektedirler ($\bar{X}=4,15$). 81 öğretmen (% 30,8) “kesinlikle katılıyorum”, 152 öğretmen (% 57,8) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 19 öğretmenin (% 7,2) “kararsızım” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

İlkokul öğretmenlerine göre, öğrenciler bir işi yapmaya yönelik kendilerine güvenmektedirler. Ancak, öğrencilerin özgüven duyguları geliştirilirse girişimcilik becerisinin kazandırılmasına katkı sağlanmış olmaktadır.

4.1.8. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Farklı Fikirlerle Saygı Gösterme Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.8 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Farklı Fikirlerle Saygı Gösterme Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Öğrenciler farklı fikirleri saygıyla dinler.	f	4	47	82	119	11	3,3270	,86906
	%	1,5	17,9	31,2	45,2	4,2		
Öğrenciler yeni fikirlere önyargılı değildir.	f	3	28	65	138	29	3,6160	,86097
	%	1,1	10,6	24,7	52,5	11,0		

Tablo 4.8 incelendiğinde, öğrencilerin farklı fikirleri saygıyla dinlediğine katılan öğretmen adayı sayısı katılmayanlara göre daha fazla iken, kararsız olanlar da mevcuttur ($\bar{X}=2,96$). 4 öğretmen (% 1,5) “kesinlikle katılmıyorum”, 47 öğretmen (% 17,9) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 82 öğretmenin (% 31,2) “kararsızım”, 119 öğretmenin (% 45,2) “katılıyorum” ve 11 öğretmenin (% 4,2) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğretmenler, öğrencilerin yeni fikirlere önyargılı olmadıklarını ifade etmektedirler ($\bar{X}=3,62$). 29 öğretmen (% 11,0) “kesinlikle katılıyorum”, 138 öğretmen (% 52,5) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. 65 öğretmenin (% 24,7) “kararsızım” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

İlkokul öğretmenlerine göre, Öğrencilerin farklı fikirleri saygıyla dinlemeleri konusunda kısmen yeterli oldukları söylenebilmekte; fakat bu konuda desteğe ihtiyacı oldukları da göz ardı edilmemelidir. Öğrencilerin yeni fikirlere önyargılı olmadıkları söylenebilmektedir.

4.1.9. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ders Programı Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.9 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ders Programı Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Türkçe dersi öğretim programı girişimcilik becerisini kazandırmada etkilidir.	18	59	55	105	26	3,2357	1,11442	
	6,8	22,4	20,9	39,9	9,9			
Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programı girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.	16	55	64	103	25	3,251	1,07972	
	6,1	20,9	24,3	39,2	9,5			
Fen ve Teknoloji Dersi öğretim programı girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.	14	45	73	102	29	3,3308	1,05248	
	5,3	17,1	27,8	38,8	11,0			
Matematik dersi öğretim programı girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.	12	59	54	112	26	3,308	1,06659	
	4,6	22,4	20,5	42,6	9,9			
Hayat Bilgisi dersi öğretim programı öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.	16	49	48	116	34	3,3916	1,11318	
	6,1	18,6	18,3	44,1	12,9			
Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı diğer programlara göre girişimcilik becerisini kazandırmada daha elverişlidir.	9	39	61	105	49	3,5551	1,06102	
	3,4	14,8	23,2	39,9	18,6			

Tablo 4.9'a göre, öğretmenler, girişimcilik becerisine katkısı olacağını düşündükleri ders programlarına ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir. Ortalamalar dikkate alındığında, Hayat Bilgisi ($\bar{X}=3,39$), Fen ve Teknoloji ($\bar{X}=3,33$), Matematik ($\bar{X}=3,31$), Sosyal Bilgiler ($\bar{X}=3,25$) ve Türkçe ($\bar{X}=3,24$) derslerini girişimcilik becerisinin kazandırılmasında en etkiliden başlayarak sıralandığı görülmektedir.

İlkokul öğretmenlerinin görüşleri değerlendirildiğinde, hayat bilgisi dersinin girişimcilik becerisini kazandırma noktasında en etkili ders olduğu görülmektedir. Bu durum, girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılabilmesi için ilkokulda ilk üç yılın daha da önemini artırmıştır. Diğer dersler açısından bakıldığında, öğretmenlerin öğrenciyi merkeze alan, bireyselleştirilmiş, çoklu zeka anlayışına uygun etkili bir ders ile öğrencilerin girişimciliği desteklenebilir.

4.1.10. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Çevre Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.10 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Çevre Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Girişimcilik becerisinin geliştirilmesi, okul- aile - öğretmen işbirliğini gerektirir.	f	2	5	13	113	130	4,384	0,73675
	%	0,8	1,9	4,9	43,0	49,4		
Öğrencilerin sosyoekonomik yetersizliği girişimcilik becerilerini kazanma önündeki engellerdendir.	f	7	22	35	127	72	3,8935	0,98659
	%	2,7	8,4	13,3	48,3	27,4		
Öğretmen tutumları öğrencilerin girişimcilik becerilerini etkilemektedir.	f	5	20	24	141	73	3,9772	0,92022
	%	1,9	7,6	9,1	53,6	27,8		
Aile tutumları öğrencilerin girişimcilik becerilerini etkilemektedir.	f	2	4	11	143	103	4,2966	0,69036
	%	0,8	1,5	4,2	54,4	39,2		

Tablo 4.10' a bakıldığında, öğretmenler, girişimcilik becerisinin geliştirilmesinde okul-aile-öğretmen işbirliğinin gereğine vurgu yapmaktadırlar ($\bar{X}=4,39$). 130 öğretmen (% 49,4) “kesinlikle katılıyorum”, 113 öğretmen (% 43,0) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Girişimcilik becerisinin kazandırılmasında okul-aile-öğretmen işbirliğinin işlevsel olarak sürece dahil edilmesi önemlidir. Öğretmenler, sosyo-ekonomik yetersizliğin girişimcilik becerisinin gelişmesinde bir engel olarak görmektedirler ($\bar{X}=3,89$). 72 öğretmen (% 27,4) “kesinlikle katılıyorum”, 127 öğretmen (% 48,3) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Bu bulgudan hareketle sosyo-ekonomik eşitsizlikler girişimcilik becerisinin gelişimine yönelik önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenler, kendi tutumlarının öğrencilerin girişimcilik becerileri üzerinde etkiye sahip olduğunu belirtmektedirler ($\bar{X}=3,98$). 73 öğretmen (% 27,8) “kesinlikle katılıyorum”, 141 öğretmen (% 53,6) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar.

Öğretmenler, öğrencilerin girişimcilik becerilerini olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacak olan öğretmen tutumlarına dikkat etmeli ve bunları süreçte etkili kullanmalıdırlar.

Öğretmenler, aile tutumlarının öğrencilerin girişimcilik becerileri üzerinde etkiye sahip olduğunu belirtmektedirler ($\bar{X}=4,30$). 103 öğretmen (% 39,2) “kesinlikle katılıyorum”, 143 öğretmen (% 54,4) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Aileler, öğrencilerin girişimcilik becerilerini olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacak olan aile tutumlarına dikkat etmeli ve bu tutumları girişimcilik becerisinin kazandırılmasında etkili şekilde sürece dahil etmelidirler.

4.1.11. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Mesleki Yeterlilik Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.11 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Mesleki Yeterlilik Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
Öğretmenlerin girişimcilik becerisi düzeyleri düşüktür.	f	18	76	59	92	18	3,0608	1,08955
	%	6,8	28,9	22,4	35,0	6,8		
Girişimcilik becerilerini kazandırmada öğretmenler zorlanmaktadırlar.	f	13	51	58	103	38	3,3878	1,10246
	%	4,9	19,4	22,1	39,2	14,4		

Tablo 4.11’e göre, öğretmenlerin girişimcilik becerisi düzeylerinin düşük olduğunu ve yüksek olduğunu belirten cevaplayıcıların sayıları dikkat çekmektedir ($\bar{X}=2,96$). 18 öğretmen (% 6,8) “kesinlikle katılmıyorum”, 76 öğretmen (% 28,9) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 59 öğretmenin (% 22,4) “kararsızım”, 92 öğretmenin (% 35,0) “katılıyorum” ve 18 öğretmenin (% 6,8) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Sonuç olarak, öğrencilere model olan ve onlara rehberlik eden öğretmenlerin girişimcilik becerilerinin zayıf olma durumu önemlidir. Öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi sürecinde, öğretmenlerinin de girişimci nitelik taşımasının önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerden, girişimcilik becerisinin kazandırılmasında zorlandıklarını belirtenler olduğu kadar zorlanmadıklarını belirtenler de mevcuttur ($\bar{X}=3,06$). 13 öğretmen (% 4,9) “kesinlikle katılmıyorum”, 51 öğretmen (% 19,4) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 58 öğretmenin (% 22,1) “kararsızım”, 103 öğretmenin (% 39,2) “katılıyorum” ve 38 öğretmenin (% 14,4) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

Bu bulgudan hareketle, öğretmenlerin bir bölümünün girişimcilik becerisini kazandırmada zorlanması, önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Bu zorlanmanın nedenleri araştırılarak, problem tanımlanmalı ve çözüm bulunmalıdır. Öğretmenler, öğrencilerin girişimcilik becerisinin kazandırılmasında önemli bir sorumluluğa sahiptirler.

4.1.12. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.12 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
Ders etkinlikleri, öğrencilerin girişimciliği kendi deneyimleri ile öğrenmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.	3	7	17	143	93		4,2015	,76747
Bireysel farklılıkları dikkate alan etkinlikler, öğrencilerin girişimci davranışlar sergilemesine katkı sağlar.	3	10	23	162	65		4,0494	,76756

Tablo 4.12'ye bakıldığında, öğretmenler, ders etkinliklerinin öğrencilerin girişimciliği kendi deneyimleri ile öğrenmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmesi gereğine vurgu yapmaktadırlar ($\bar{X}=4,20$). 93 öğretmen (% 35,4) “kesinlikle katılıyorum”, 143 öğretmen (% 54,4) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Öğretmenler, bireysel farklılıkları dikkate alınan etkinliklerin öğrencilerin girişimci davranışlar sergilemelerine katkı sağladığına vurgu yapmaktadırlar ($\bar{X}=4,05$). 65 öğretmen (% 24,7) “kesinlikle katılıyorum”, 162 öğretmen (% 61,6) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar.

İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre, ders etkinliklerinin iyi planlanması gerektiği, öğrenci aktifliğinin artırılması gerektiği, bireysel farklılıkları dikkate alan etkinliklerin düzenlenmesinin yanı sıra 2005 ilköğretim programının “öğrenmeyi öğrenme” kavramını ön plana alıp, çocukları soru sormaya, araştırmaya, incelemeye, düşünmeye yönelten, haklarını ve sorumluluklarını bilen, demokrasi bilincine sahip bireyler olmaya teşvik eden yapısına uygun ders ortamının hazırlanması girişimci bireyler yetişmesine katkı sağlar.

4.1.13. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ölçme ve Değerlendirme Faktörüne Yönelik Görüşleri

Tablo 4.13 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Ölçme ve Değerlendirme Faktörüne Yönelik Görüşleri

Madde	f	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$	s
		%	%	%	%	%		
Öğretim programları girişimcilik becerisinin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde eksik kalmaktadır.	6	24	41	138	54	3,7985	0,9457	
	% 2,3	% 9,1	% 15,6	% 52,5	% 20,5			
Girişimcilik becerilerini kazanan öğrencilerde girişimciliğe ilişkin somut değişiklikler gözlenebilmektedir.	4	12	49	163	35	3,8099	0,77778	
	% 1,5	% 4,6	% 18,6	% 62,0	% 13,3			
Öğrenciler, programdaki girişimcilik becerilerini hayata uygulama noktasında başarılı değillerdir.	8	48	72	105	30	3,384	1,00801	
	% 3,0	% 18,3	% 27,4	% 39,9	% 11,4			
Proje- performans ödevleri öğrencilerin girişimcilik becerilerine katkı sağlamaktadır.	18	45	46	110	44	3,4449	1,15737	
	% 6,8	% 17,1	% 17,5	% 41,8	% 16,7			

Tablo 4.13'te görüldüğü gibi, öğretmenler, öğretim programlarının girişimcilik becerisini ölçmede ve değerlendirmede yeterli olmadığını belirtmektedirler ($\bar{X}=3,80$). 54 öğretmen (% 20,5) “kesinlikle katılıyorum”, 138 öğretmen (% 52,5) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Ayrıca 41 öğretmenin (% 15,6) “kararsızım” olarak görüş belirtmesi dikkat çekicidir. Öğretmenler, girişimcilik becerisi kazanan öğrencilerde girişimciliğe ilişkin somut değişikliklerin gözlenebildiğini belirtmektedirler ($\bar{X}=3,81$). 35 öğretmen (% 13,3) “kesinlikle katılıyorum”, 163 öğretmen (% 62,0) “katılıyorum” olarak görüşlerini sunmaktadırlar. Ayrıca 49 öğretmenin (% 18,6) “kararsızım” olarak görüş belirtmesi dikkat çekicidir. Öğretmenlerden, öğrencilerin programdaki girişimcilik becerilerini hayata uygulama noktasında başarılı olduklarını belirtenler olduğu kadar başarılı olmadıklarını belirtenler de mevcuttur ($\bar{X}=3,38$). 8 öğretmen (% 3,0) “kesinlikle katılmıyorum”, 48 öğretmen (% 18,3) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 72 öğretmenin (% 27,4) “kararsızım”, 105 öğretmenin (% 39,9) “katılıyorum” ve 30 öğretmenin (% 11,4) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir. Öğretmenlerden, proje-performans ödevlerinin öğrencilerin girişimcilik becerilerine katkı sağladığını belirtenler olduğu kadar katkı sağlamadığını belirtenler de

mevcuttur ($\bar{X}=3,45$). 18 öğretmen (% 6,8) “kesinlikle katılmıyorum”, 45 öğretmen (% 17,1) “katılmıyorum” olarak olumsuz görüş belirtirken; 46 öğretmenin (% 17,5) “kararsızım”, 110 öğretmenin (% 41,8) “katılıyorum” ve 44 öğretmenin (% 16,7) “kesinlikle katılıyorum” şeklinde görüşlerini sunmaları dikkat çekicidir.

İlkokul öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, girişimcilik becerisinin ölçme ve değerlendirilmesinde çağdaş yaklaşımlar kullanılmalıdır. Proje ve performans ödevleri öğrenci seviyesine uygun, iyi yönergelerle donatılmış bir şekilde hazırlanmalıdır.

4.2. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin cinsiyet, kıdem, mezuniyet durumu, okutulan sınıf, sınıf mevcudu, okulun yerleşim birimi ve hizmet-içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

4.2.1. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

Tablo 4.14 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşması (Bağımsız İki Grup Arası Farkların Testi)

	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p																																																																																																																																												
Risk Alma	Kadın	170	3,4200	,41887	261	,493	,622																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,3935	,41014				Yaratıcılık	Kadın	170	3,8618	,53086	261	,716	,474	Erkek	93	3,8145	,47334	Yenilikçilik	Kadın	170	3,6282	,44764	261	,714	,476	Erkek	93	3,6710	,49312	Karar Verme	Kadın	170	3,2309	,54597	261	1,102	,272	Erkek	93	3,3091	,55950	Planlı Çalışma	Kadın	170	3,0235	,74806	261	1,373	,171	Erkek	93	3,1541	,71822	Sabırlı Olma	Kadın	170	3,0382	,77307	261	1,102	,272	Erkek	93	3,1452	,71316	Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631	Erkek	93	4,0430	,52469	Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835
Yaratıcılık	Kadın	170	3,8618	,53086	261	,716	,474																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,8145	,47334				Yenilikçilik	Kadın	170	3,6282	,44764	261	,714	,476	Erkek	93	3,6710	,49312	Karar Verme	Kadın	170	3,2309	,54597	261	1,102	,272	Erkek	93	3,3091	,55950	Planlı Çalışma	Kadın	170	3,0235	,74806	261	1,373	,171	Erkek	93	3,1541	,71822	Sabırlı Olma	Kadın	170	3,0382	,77307	261	1,102	,272	Erkek	93	3,1452	,71316	Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631	Erkek	93	4,0430	,52469	Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104								
Yenilikçilik	Kadın	170	3,6282	,44764	261	,714	,476																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,6710	,49312				Karar Verme	Kadın	170	3,2309	,54597	261	1,102	,272	Erkek	93	3,3091	,55950	Planlı Çalışma	Kadın	170	3,0235	,74806	261	1,373	,171	Erkek	93	3,1541	,71822	Sabırlı Olma	Kadın	170	3,0382	,77307	261	1,102	,272	Erkek	93	3,1452	,71316	Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631	Erkek	93	4,0430	,52469	Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																				
Karar Verme	Kadın	170	3,2309	,54597	261	1,102	,272																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,3091	,55950				Planlı Çalışma	Kadın	170	3,0235	,74806	261	1,373	,171	Erkek	93	3,1541	,71822	Sabırlı Olma	Kadın	170	3,0382	,77307	261	1,102	,272	Erkek	93	3,1452	,71316	Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631	Erkek	93	4,0430	,52469	Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																
Planlı Çalışma	Kadın	170	3,0235	,74806	261	1,373	,171																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,1541	,71822				Sabırlı Olma	Kadın	170	3,0382	,77307	261	1,102	,272	Erkek	93	3,1452	,71316	Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631	Erkek	93	4,0430	,52469	Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																												
Sabırlı Olma	Kadın	170	3,0382	,77307	261	1,102	,272																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,1452	,71316				Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631	Erkek	93	4,0430	,52469	Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																								
Özgüven	Kadın	170	4,0794	,61864	261	,481	,631																																																																																																																																												
	Erkek	93	4,0430	,52469				Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439	Erkek	93	3,5161	,64036	Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																				
Farklı Fikirlerle Saygı	Kadın	170	3,4471	,71759	261	,775	,439																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,5161	,64036				Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060	Erkek	93	3,1989	,93968	Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																																
Ders Programı	Kadın	170	3,4255	,92557	261	1,888	,060																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,1989	,93968				Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401	Erkek	93	4,1801	,55213	Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																																												
Çevre	Kadın	170	4,1147	,62794	261	,842	,401																																																																																																																																												
	Erkek	93	4,1801	,55213				Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926	Erkek	93	2,7688	,89248	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																																																								
Mesleki Yeterlilik	Kadın	170	2,7794	,88371	261	,093	,926																																																																																																																																												
	Erkek	93	2,7688	,89248				Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224	Erkek	93	4,0591	,67506	Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																																																																				
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Kadın	170	4,1618	,64037	261	1,219	,224																																																																																																																																												
	Erkek	93	4,0591	,67506				Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																																																																																
Ölçme Değerlendirme	Kadın	170	3,0132	,51477	261	,209	,835																																																																																																																																												
	Erkek	93	3,0269	,49104																																																																																																																																															

*P<,05

Tablo 4.14'e bakıldığında, öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırılmasına yönelik görüşlerinin alındığı risk alma ($t_{(261)}=,493$; $p>,05$), yaratıcılık ($t_{(261)}=,716$; $p>,05$), yenilikçilik ($t_{(261)}=,714$; $p>,05$), karar verme ($t_{(261)}= 1,102$; $p>,05$), planlı çalışma ($t_{(261)}= 1,373$; $p>,05$), sabırlı olma ($t_{(261)}= 1,102$; $p>,05$), özgüven

($t_{(261)}=,481$; $p>,05$), farklı fikirlere saygı ($t_{(261)}=,775$; $p>,05$), ders programı ($t_{(261)}=1,888$; $p>,05$), çevre ($t_{(261)}=,842$; $p>,05$), mesleki yeterlilik ($t_{(261)}=,093$; $p>,05$), öğretim yöntem ve teknikleri ($t_{(261)}=1,219$; $p>,05$) ve ölçme ve değerlendirme ($t_{(261)}=,209$; $p>,05$) faktörlerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet değişkeni önemli bir belirleyici değildir.

4.2.2. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin kıdem değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

**Tablo 4.15 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri–
Kıdem Değişkenine İlişkin İstatistikler-Ranks**

	n	Sıra Ortalaması	Kıdem	n	Sıra Ortalaması	
Risk Alma	5	139,80	0-5 yıl	5	142,60	Farklı Fikirlere Saygı
	20	118,90	6-10 yıl	20	119,95	
	64	130,22	11-15 yıl	64	134,02	
	95	138,87	16-20 yıl	95	131,37	
	35	132,41	21-25 yıl	35	133,57	
	44	124,49	26 yıl ve üstü	44	133,43	
	263		Toplam	263		
Yaratıcılık	5	104,00	0-5 yıl	5	89,90	Ders Programı
	20	108,75	6-10 yıl	20	119,08	
	64	136,74	11-15 yıl	64	134,63	
	95	135,57	16-20 yıl	95	133,98	
	35	133,56	21-25 yıl	35	143,23	
	44	129,91	26 yıl ve üstü	44	125,63	
	263		Toplam	263		
Yenilikçilik	5	160,80	0-5 yıl	5	182,20	Çevre
	20	118,00	6-10 yıl	20	126,20	
	64	126,21	11-15 yıl	64	138,48	
	95	135,04	16-20 yıl	95	141,04	
	35	143,20	21-25 yıl	35	98,17	
	44	128,05	26 yıl ve üstü	44	126,89	
	263		Toplam	263		

Karar Verme	5	134,30	0-5 yıl	5	117,10	Mesleki Yeterlilik
	20	112,30	6-10 yıl	20	110,45	
	64	118,70	11-15 yıl	64	127,64	
	95	130,98	16-20 yıl	95	134,51	
	35	149,60	21-25 yıl	35	135,31	
	44	148,25	26 yıl ve üstü	44	141,77	
	263		Toplam	263		
Planlı Çalışma	5	92,90	0-5 yıl	5	182,40	Öğretim Yöntem ve Teknikleri
	20	122,83	6-10 yıl	20	129,53	
	64	119,97	11-15 yıl	64	144,44	
	95	136,44	16-20 yıl	95	131,77	
	35	137,73	21-25 yıl	35	123,66	
	44	143,98	26 yıl ve üstü	44	116,43	
	263		Toplam	263		
Sabırlı Olma	5	84,30	0-5 yıl	5	143,50	Ölçme Değerlendirme
	20	109,45	6-10 yıl	20	134,98	
	64	129,46	11-15 yıl	64	135,03	
	95	133,35	16-20 yıl	95	118,53	
	35	132,33	21-25 yıl	35	161,97	
	44	148,18	26 yıl ve üstü	44	130,17	
	263		Toplam	263		
Özgüven	5	211,30	0-5 yıl			
	20	131,75	6-10 yıl			
	64	124,01	11-15 yıl			
	95	129,76	16-20 yıl			
	35	142,06	21-25 yıl			
	44	131,56	26 yıl ve üstü			
	263		Toplam			

Tablo 4.15 incelendiğinde, çalışma süresindeki artış tecrübe ile doğru orantılıdır. Buna paralel olarak öğretmenin bilgi ve uygulama donanımında da gelişiminin artması beklenmektedir. Bu durumun gözlenmediği durumlarda, yani kıdem artışının sadece tecrübeyi desteklediği, fakat yeniliklerin takip edilmediği, bilgi ve uygulamaya yönelik gelişimin durağanlaştığı durumlarda, göreve yeni başlayan öğretmenlerin yeni eğitim yaklaşımları anlamında daha donanımlı olduğu düşünülmektedir. Her iki varsayımda da kıdem değişkenine göre bir farklılaşma olması öngörülmekteydi. Fakat, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırılmasına yönelik görüşleri farklı kıdem aralıklarına göre incelendiğinde bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu sonuçtan

hareketle, öğrencilerin girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik kıdem değişkeni dahilinde dikkate alınan, tecrübe, yeni eğitimsel yaklaşımlara hakim olma, bilgi ve uygulama boyutunda kendini geliştirme etkenleri herhangi bir farklılık oluşturmamaktadır.

Tablo 4.16 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri ile Kıdem Değişkeni Arasındaki Farklılığın İncelenmesi - Kruskal- Wallis H Test Statistics(a,b)

	Risk Alma	Yaratıcılık	Yenilikçilik	Karar Verme	Planlı Çalışma	Sabırlı Olma	Özgüven
Ki- Kare	1,931	3,128	2,856	7,394	4,933	6,114	7,508
Serbestlik Derecesi	5	5	5	5	5	5	5
Anlamlılık	,859	,680	,722	,193	,424	,295	,186
Anlamlı Farklılık	--	--	--	--	--	--	--
	Farklı Fikirlere Saygı	Ders Programı	Çevre	Mesleki Yeterlilik	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme Değerlendirme	
Ki-Kare	,729	3,340	10,571	3,017	6,966	8,961	
Serbestlik Derecesi	5	5	5	5	5	5	
Anlamlılık	,981	,648	,051	,697	,223	,111	
Anlamlı Farklılık	--	--	--	--	--	--	

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: Kıdem

*p<.05

Tablo 4.16’da test sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik görüşleri risk alma ($x^2=1,931$; $p>.05$), yaratıcılık ($x^2=3,128$; $p>.05$), yenilikçilik ($x^2=2,8568$; $p>.05$), karar verme ($x^2=7,394$; $p>.05$), planlı çalışma ($x^2=4,933$; $p>.05$), sabırlı olma ($x^2=6,114$; $p>.05$), özgüven ($x^2=7,508$; $p>.05$), farklı fikirlere saygı ($x^2=,729$; $p>.05$), ders programı ($x^2=3,340$; $p>.05$), çevre ($x^2=10,571$; $p>.05$), mesleki yeterlilik ($x^2=3,017$; $p>.05$), öğretim yöntem ve teknikleri ($x^2=6,966$; $p>.05$) ve ölçme ve değerlendirme ($x^2=8,961$; $p>.05$) faktörlerinde kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Kıdem değişkeni, öğretmenlerin öğrencilere

girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin farklılaşmasına yönelik belirleyici değildir.

4.2.3. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Mezuniyet Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin mezuniyet durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

Tablo 4.17 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri– Mezuniyet Durumu Değişkenine İlişkin İstatistikler-Ranks

	n	Sıra Ortalaması	Mezuniyet Durumu	n	Sıra Ortalaması	
Risk Alma	34	147,81	Eğitim Enstitüsü	34	138,94	Farklı Fikirlere Saygı
	26	105,65	Lisans Tamamlama	26	135,44	
	193	132,41	Lisans	193	129,31	
	10	138,75	Lisansüstü	10	151,40	
	263		Toplam	263		
Yaratıcılık	34	134,12	Eğitim Enstitüsü	34	143,82	Ders Programı
	26	129,44	Lisans Tamamlama	26	128,63	
	193	131,64	Lisans	193	132,20	
	10	138,40	Lisansüstü	10	96,60	
	263		Toplam	263		
Yenilikçilik	34	127,18	Eğitim Enstitüsü	34	116,09	Çevre
	26	119,81	Lisans Tamamlama	26	125,79	
	193	134,32	Lisans	193	133,83	
	10	135,35	Lisansüstü	10	167,00	
	263		Toplam	263		
Karar Verme	34	138,16	Eğitim Enstitüsü	34	161,82	Mesleki Yeterlilik
	26	135,44	Lisans Tamamlama	26	133,46	
	193	131,22	Lisans	193	126,18	
	10	117,10	Lisansüstü	10	139,20	
	263		Toplam	263		
Planlı Çalışma	34	138,29	Eğitim Enstitüsü	34	113,94	Öğretim Yöntem ve Teknikleri
	26	121,04	Lisans Tamamlama	26	130,48	
	193	132,88	Lisans	193	132,57	
	10	122,15	Lisansüstü	10	186,35	
	263		Toplam	263		

Sabırlı Olma	34	142,82	Eğitim Enstitüsü	34	143,34	Ölçme Değerlendirme
	26	128,42	Lisans Tamamlama	26	138,48	
	193	130,01	Lisans	193	128,51	
	10	142,95	Lisansüstü	10	144,05	
	263		Toplam	263		
Özgüven	34	134,37	Eğitim Enstitüsü			
	26	124,37	Lisans Tamamlama			
	193	132,83	Lisans			
	10	127,70	Lisansüstü			
	263		Toplam			

Tablo 4.17'ye bakıldığında, farklı mezuniyet derecesinde olan bireylerin farklı eğitimsel donanıma sahip oldukları varsayımından hareketle, farklı mezuniyet durumunda olan öğretmenlerin öğrencilerin girişimcilik becerilerine yönelik farklı değerlendirmeler yapmaları beklenmekteydi. Fakat öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde farklı mezuniyet durumundaki öğretmenlerin öğrencilerin girişimcilik becerilerinin kazandırılmasına yönelik görüşlerinin benzer olduğu görülmektedir. Dolayısıyla eğitimsel donanımın farklılaşması, girişimcilik becerisinin kazandırılması konusundaki değerlendirmelerde bir farklılaşma oluşturmamaktadır.

Tablo 4.18 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri ile Mezuniyet Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılığın İncelenmesi - Kruskal- Wallis H Test Statistics(a,b)

	Risk Alma	Yaratıcılık	Yenilikçilik	Karar Verme	Planlı Çalışma	Sabırlı Olma	Özgüven
Ki - Kare	4,782	,134	1,026	,698	,988	1,141	,384
Serbestlik Derecesi	3	3	3	3	3	3	3
Anlamlılık	,188	,987	,795	,874	,804	,767	,943
Anlamlı Farklılık	--	--	--	--	--	--	--

	Farklı Fikirlere Saygı	Ders Programı	Çevre	Mesleki Yeterlilik	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme Değerlendirme
Ki - Kare	1,315	3,056	4,010	6,709	7,923	1,654
Serbestlik Derecesi	3	3	3	3	3	3
Anlamlılık.	,726	,383	,260	,082	,050	,647
Anlamlı Farklılık	--	--	--	--	--	--

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: Mezuniyet Durumu

*p<.05

Tablo 4.18'de görüldüğü gibi test sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik görüşleri risk alma ($x^2=4,782$; $p>.05$), yaratıcılık ($x^2=,134$; $p>.05$), yenilikçilik ($x^2=1,026$; $p>.05$), karar verme ($x^2=,698$; $p>.05$), planlı çalışma ($x^2=,988$; $p>.05$), sabırlı olma ($x^2=1,141$; $p>.05$), özgüven ($x^2=,384$; $p>.05$), farklı fikirlere saygı ($x^2=1,315$; $p>.05$), ders programı ($x^2=3,056$; $p>.05$), çevre ($x^2=4,010$; $p>.05$), mesleki yeterlilik ($x^2=6,709$; $p>.05$), öğretim yöntem ve teknikleri ($x^2=7,923$; $p>.05$) ve ölçme ve değerlendirme ($x^2=1,654$; $p>.05$) faktörlerinde mezuniyet durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Mezuniyet durumu değişkeni, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin farklılaşmasına yönelik belirleyici değildir.

4.2.4. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okutulan Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin okutulan sınıf değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

Tablo 4.19 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşması (Varyans Analizi)

	Okutulan Sınıf	n	$\bar{X}$	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Risk Alma	1.sınıf	81	3,4272	,44917	Gruplararası	,267	3	,089	,514	,673	--
	2.sınıf	65	3,4031	,42646							
	3.sınıf	63	3,3619	,36075	Gruplariçi	44,903	259	,173			
	4.sınıf	54	3,4519	,41333							
	Toplam	263	3,4106	,41522	Genel	45,170	262				
	Levene: ,645	P= ,587									
Yaratıcılık	1.sınıf	81	3,8642	,46946	Gruplararası	,644	3	,215	,821	,483	--
	2.sınıf	65	3,8846	,54321							
	3.sınıf	63	3,7579	,47724	Gruplariçi	67,729	259	,262			
	4.sınıf	54	3,8704	,56789							
	Toplam	263	3,8451	,51085	Genel	68,374	262				
	Levene: 1,160	P= ,325									
Yenilikçilik	1.sınıf	81	3,6420	,43671	Gruplararası	,141	3	,047	,217	,884	--
	2.sınıf	65	3,6123	,48072							
	3.sınıf	63	3,6444	,44785	Gruplariçi	56,204	259	,217			
	4.sınıf	54	3,6815	,50882							
	Toplam	263	3,6433	,46375	Genel	56,346	262				
	Levene: ,151	P= ,929									
Karar Verme	1.sınıf	81	3,2500	,50467	Gruplararası	1,093	3	,364	1,203	,309	--
	2.sınıf	65	3,3654	,56263							
	3.sınıf	63	3,2143	,58692	Gruplariçi	78,450	259	,303			
	4.sınıf	54	3,1944	,55726							
	Toplam	263	3,2586	,55100	Genel	79,543	262				
	Levene: ,387	P= ,762									
Planlı Çalışma	1.sınıf	81	3,0206	,76257	Gruplararası	,821	3	,274	,498	,684	--
	2.sınıf	65	3,1641	,70248							
	3.sınıf	63	3,0582	,67079	Gruplariçi	142,234	259	,549			
	4.sınıf	54	3,0432	,82682							
	Toplam	263	3,0697	,73893	Genel	143,055	262				
	Levene: 1,339	P= ,262									
Sabırlı	1.sınıf	81	3,1667	,68007	Gruplararası	2,050	3	,683	1,208	,307	--
	2.sınıf	65	3,0846	,77343							

	3.sınıf	63	3,0873	,61918	Gruplariçi	146,429	259	,565				
	4.sınıf	54	2,9167	,94545								
	Toplam	263	3,0760	,75280	Genel	148,479	262					
	Levene: 5,156		P= ,002									
Özgüven	1.sınıf	81	4,0062	,56731	Gruplararası		,772	3	,257			
	2.sınıf	65	4,0769	,62644								
	3.sınıf	63	4,1508	,54355	Gruplariçi	89,314	259	,345	,746	,526	--	
	4.sınıf	54	4,0463	,61635								
	Toplam	263	4,0665	,58638	Genel	90,086	262					
	Levene: ,180		P= ,910									
Farklı Fikirlerle Saygı	1.sınıf	81	3,4691	,63907	Gruplararası	1,656	3	,552				
	2.sınıf	65	3,5846	,72116								
	3.sınıf	63	3,3571	,67459	Gruplariçi	123,380	259	,476	1,159	,326	--	
	4.sınıf	54	3,4722	,74236								
	Toplam	263	3,4715	,69082	Genel	125,036	262					
	Levene: ,221		P= ,882									
Ders Programı	1.sınıf	81	3,3765	,86473	Gruplararası	1,035	3	,345				
	2.sınıf	65	3,3974	,93527								
	3.sınıf	63	3,2354	,93739	Gruplariçi	228,066	259	,881	,392	,759	--	
	4.sınıf	54	3,3642	1,04414								
	Toplam	263	3,3454	,93511	Genel	229,101	262					
	Levene: ,932		P= ,426									
Çevre	1.sınıf	81	4,1111	,53765	Gruplararası	1,351	3	,450				
	2.sınıf	65	4,0385	,74113								
	3.sınıf	63	4,2222	,52385	Gruplariçi	93,590	259	,361	1,246	,293	--	
	4.sınıf	54	4,1991	,58757								
	Toplam	263	4,1378	,60197	Genel	94,941	262					
	Levene: 1,275		P= ,283									
Mesleki Yeterlilik	1.sınıf	81	2,6481	,84204	Gruplararası	3,357	3	1,119				
	2.sınıf	65	2,8308	1,00498								
	3.sınıf	63	2,9365	,78541	Gruplariçi	201,908	259	,780	1,435	,233	--	
	4.sınıf	54	2,7130	,89338								
	Toplam	263	2,7757	,88513	Genel	205,264	262					
	Levene: 1,495		P= ,216									
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	1.sınıf	81	4,1049	,59538	Gruplararası		,238	3	,079			
	2.sınıf	65	4,0923	,77001								
	3.sınıf	63	4,1508	,63268	Gruplariçi	111,622	259	,431	,184	,907	--	
	4.sınıf	54	4,1667	,62193								
	Toplam	263	4,1255	,65341	Genel	111,859	262					
	Levene: ,153		P= ,928									
Ölçme Değerlend	1.sınıf	81	2,9599	,51910	Gruplararası	1,097	3	,366				
	2.sınıf	65	3,1269	,41487								
	3.sınıf	63	3,0040	,49492	Gruplariçi	65,879	259	,254	1,438	,232	--	

4.sınıf	54	2,9907	,58472			
Toplam	263	3,0181	,50560	Genel	66,977	262
Levene: 1,080		P= ,358				

*P<,05

Tablo 4.19 incelendiğinde, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik görüşleri risk alma (F=,514; p>,05), yaratıcılık (F=,821; p>,05), yenilikçilik (F=,217; p>,05), karar verme (F=1,203; p>,05), planlı çalışma (F=,498; p>,05), sabırlı olma (F=1,208; p>,05), özgüven (F=,746; p>,05), farklı fikirlere saygı (F=1,159; p>,05), ders programı (F=,392; p>,05), çevre (F=1,246; p>,05), mesleki yeterlilik (F=1,435; p>,05), öğretim yöntem ve teknikleri (F=,184; p>,05) ve ölçme ve değerlendirme (F=1,438; p>,05) faktörlerinde okutulan sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Okutulan sınıf değişkeni, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin farklılaşmasına yönelik belirleyici değildir.

4.2.5. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Sınıf Mevcudu Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin sınıf mevcudu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

Tablo 4.20 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri- Sınıf Mevcudu Değişkenine İlişkin İstatistikler-Ranks

	n	Sıra Ortalaması	Sınıf Mevcudu	n	Sıra Ortalaması	
Risk Alma	8	119,13	1-20 öğrenci	8	119,94	Farklı Fikirlere Saygı
	60	114,18	21-25 öğrenci	60	149,33	
	85	144,02	26-30 öğrenci	85	133,58	
	48	140,90	31-35 öğrenci	48	131,29	
	40	132,23	36-40 öğrenci	40	121,44	
	22	119,02	41 ve üzeri öğrenci	22	103,80	
	263		Toplam	263		
Yaratıcılık	8	115,06	1-20 öğrenci	8	120,94	Ders Programı
	60	119,79	21-25 öğrenci	60	122,93	
	85	139,96	26-30 öğrenci	85	134,39	
	48	130,20	31-35 öğrenci	48	127,73	
	40	139,71	36-40 öğrenci	40	163,38	

	22	130,59	41 ve üzeri öğrenci	22	103,80	
	263		Toplam	263		
Yenilikçilik	8	138,88	1-20 öğrenci	8	136,13	Çevre
	60	130,82	21-25 öğrenci	60	134,19	
	85	139,02	26-30 öğrenci	85	128,54	
	48	136,42	31-35 öğrenci	48	135,02	
	40	115,85	36-40 öğrenci	40	127,83	
	22	125,34	41 ve üzeri öğrenci	22	138,91	
	263		Toplam	263		
Karar Verme	8	111,94	1-20 öğrenci	8	130,75	
	60	123,57	21-25 öğrenci	60	120,45	
	85	144,51	26-30 öğrenci	85	133,38	
	48	128,68	31-35 öğrenci	48	126,71	
	40	120,70	36-40 öğrenci	40	154,95	
	22	141,75	41 ve üzeri öğrenci	22	128,43	
	263		Toplam	263		
Planlı Çalışma	8	95,25	1-20 öğrenci	8	146,69	Öğretim Yöntem ve Teknikleri
	60	122,03	21-25 öğrenci	60	127,33	
	85	139,12	26-30 öğrenci	85	128,22	
	48	134,71	31-35 öğrenci	48	135,21	
	40	135,70	36-40 öğrenci	40	132,85	
	22	132,39	41 ve üzeri öğrenci	22	145,45	
	263		Toplam	263		
Sabırlı Olma	8	80,13	1-20 öğrenci	8	103,13	
	60	120,03	21-25 öğrenci	60	132,48	
	85	137,50	26-30 öğrenci	85	147,97	
	48	149,73	31-35 öğrenci	48	124,41	
	40	120,08	36-40 öğrenci	40	126,66	
	22	145,27	41 ve üzeri öğrenci	22	105,75	
	263		Toplam	263		
Özgüven	8	145,75	1-20 öğrenci			
	60	124,92	21-25 öğrenci			
	85	133,26	26-30 öğrenci			
	48	127,16	31-35 öğrenci			
	40	137,73	36-40 öğrenci			
	22	141,59	41 ve üzeri öğrenci			
	263		Toplam			

Tablo 4.20 incelendiğinde, ideal sınıf mevcudu olarak nitelendirilebilecek 1-20 öğrenci ile 21-25 öğrenci arası mevcudu olan sınıflarda görev yapan öğretmenler ile daha yüksek mevcudu olan sınıflarda görev yapan öğretmenlerin öğrencilerin girişimcilik becerilerinin gelişimine yönelik görüşlerinde herhangi bir farklılık görülmemektedir. Bu

bağlamda ele alındığında girişimcilik becerisinin geliştirilmesine yönelik hazırlanacak programlarda sınıf mevcudunun önemli bir belirleyici olmadığı sonucu dikkate alınabilir. Sınıf mevcudunun az ya da kalabalık olması girişimcilik becerisinin ele alınan faktörleri altında gelişmesinde katalizör ya da ket vurucu etkisi bulunmamaktadır.

Tablo 4.21 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşleri ile Sınıf Mevcudu Değişkeni Arasındaki Farklılığın İncelenmesi - Kruskal- Wallis H Test Statistics(a,b)

	Risk Alma	Yaratıcılık	Yenilikçilik	Karar Verme	Planlı Çalışma	Sabırlı Olma	Özgüven
Ki - Kare	7,103	3,403	3,002	5,061	3,884	10,418	1,731
Serbestlik Derecesi	5	5	5	5	5	5	5
Anlamlılık	,213	,638	,700	,409	,566	,064	,885
Anlamlı Farklılık	--	--	--	--	--	--	--
	Farklı Fikirlere Saygı	Ders Programı	Çevre	Mesleki Yeterlilik	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme Değerlendirme	
Ki - Kare	7,652	11,148	,647	5,544	1,702	8,459	
Serbestlik Derecesi	5	5	5	5	5	5	
Anlamlılık.	,176	,050	,986	,353	,889	,133	
Anlamlı Farklılık	--	--	--	--	--	--	

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: Sınıf Mevcudu

*p<.05

Tablo 4.21’de test sonuçlarına göre, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik görüşleri risk alma ($x^2=7,103$; $p>.05$), yaratıcılık ($x^2=3,403$; $p>.05$), yenilikçilik ($x^2=3,002$; $p>.05$), karar verme ($x^2= 5,061$; $p>.05$), planlı çalışma ($x^2= 3,884$; $p>.05$), sabırlı olma ($x^2=10,418$; $p>.05$), özgüven ($x^2=1,731$; $p>.05$), farklı fikirlere saygı ($x^2=7,652$; $p>.05$), ders programı ($x^2=11,148$; $p>.05$), çevre ($x^2=,647$; $p>.05$), mesleki yeterlilik ($x^2=5,544$; $p>.05$), öğretim yöntem ve teknikleri ($x^2=1,702$; $p>.05$) ve ölçme ve değerlendirme ($x^2=8,459$; $p>.05$) faktörlerinde sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Sınıf mevcudu değişkeni, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin farklılaşmasına yönelik belirleyici değildir.

4.2.6. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

Tablo 4.22 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Okulun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Farklılaşması (Bağımsız İki Grup Arası Farkların Testi)

	Yerleşim Yeri	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Risk Alma	İl	84	3,4476	,41143	261		
	İlçe	179	3,3933	,41700			
Yaratıcılık	İl	84	3,9167	,50200	261	1,562	,120
	İlçe	179	3,8115	,51289			
Yenilikçilik	İl	84	3,7238	,43343	261	1,938	,054
	İlçe	179	3,6056	,47378			
Karar Verme	İl	84	3,3690	,52852	261	2,245	,026*
	İlçe	179	3,2067	,55512			
Planlı Çalışma	İl	84	3,1389	,77305	261	1,040	,299
	İlçe	179	3,0372	,72229			
Sabırlı Olma	İl	84	3,1488	,80578	261	1,074	,284
	İlçe	179	3,0419	,72645			
Özgüven	İl	84	4,0952	,53479	261	,543	,588
	İlçe	179	4,0531	,61006			
Farklı Fikirlerle Saygı	İl	84	3,5536	,72817	261	1,322	,187
	İlçe	179	3,4330	,67122			
Ders Programı	İl	84	3,4028	,97430	261	,681	,496
	İlçe	179	3,3184	,91769			
Çevre	İl	84	4,2083	,52186	261	1,303	,194
	İlçe	179	4,1047	,63478			
Mesleki Yeterlilik	İl	84	2,7143	,86875	261	,770	,442
	İlçe	179	2,8045	,89366			
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	İl	84	4,2143	,58745	261	1,514	,131
	İlçe	179	4,0838	,67973			

Ölçme Değerlendirme	İl	84	3,0298	,46310	261	,257	,798
	İlçe	179	3,0126	,52552			

*P<,05

Tablo 4.22'ye göre, öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırılmasına yönelik görüşlerinin alındığı risk alma ($t_{(261)}=,989$; $p>,05$), yaratıcılık ($t_{(261)}=1,562$; $p>,05$), yenilikçilik ($t_{(261)}=1,938$; $p>,05$), planlı çalışma ($t_{(261)}= 1,040$; $p>,05$), sabırlı olma ($t_{(261)}= 1,074$; $p>,05$), özgüven ($t_{(261)}=,543$; $p>,05$), farklı fikirlere saygı ($t_{(261)}=1,322$; $p>,05$), ders programı ($t_{(261)}=,681$; $p>,05$), çevre ($t_{(261)}=1,303$; $p>,05$), mesleki yeterlilik ($t_{(261)}=,770$; $p>,05$), öğretim yöntem ve teknikleri ($t_{(261)}=1,514$; $p>,05$) ve ölçme ve değerlendirme ($t_{(261)}=,257$; $p>,05$) faktörlerinde okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinde, okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkeni önemli bir belirleyici değildir.

Tablo 4.22'ye göre, öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırılmasına yönelik görüşlerinin alındığı karar verme ($t_{(261)}= 2,245$; $p<,05$), faktöründe, okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Karar verme faktörüne göre değerlendirildiğinde, il merkezinde görev yapan öğretmenlerin ortalama puanları ($\bar{X} = 3,37$) ilçelerde görev yapan öğretmenlere ($\bar{X} = 3,21$) göre daha yüksektir. Öğrencilerin karar vermeye yönelik girişimcilik becerilerinin gelişimine yönelik il merkezinde görev yapan öğretmenlerinin görüşlerinin daha olumlu yönde olması, mevcut öğrenci profilinden, eğitimin niteliğinden ve çevre etkisi değişkenlerinden kaynaklanabilmektedir. Karar verme sürecinde, öğrenci belirli bir sorumluluk üstlenmekte, demokratik bir sürece uyum sağlamakta ve kendi düşüncesini iletme fırsatını yakalamaktadır. Bu bağlamda ele alındığında, öğrenciler karar verme sürecine ilişkin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, empati vb. bazı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Belirtildiği gibi eğitimin niteliği ve çevre etkisi öğrencinin profilini etkilemektedir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, il merkezinde görev yapan öğretmenler, mevcut öğrenci profilinden hareketle karar vermeye yönelik girişimcilik becerilerinin daha olumlu yönde çıkması beklenen bir sonuçtur.

4.2.7. İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Hizmet-içi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre İncelenmesi

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin alt faktörlere yönelik görüşlerinin hizmet-içi eğitim alma durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir.

Tablo 4.23 İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine Yönelik Görüşlerinin Hizmet-içi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Farklılaşması (Bağımsız İki Grup Arası Farkların Testi)

	Hizmet-içi Eğitim	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p																																																																																																																																												
Risk Alma	Evet	163	3,3877	,40655	261	1,143	,254																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,4480	,42841				Yaratıcılık	Evet	163	3,8574	,46062	261	,498	,619	Hayır	100	3,8250	,58549	Yenilikçilik	Evet	163	3,6356	,46926	261	,346	,730	Hayır	100	3,6560	,45667	Karar Verme	Evet	163	3,2500	,55486	261	,321	,749	Hayır	100	3,2725	,54714	Planlı Çalışma	Evet	163	3,0266	,74165	261	1,209	,228	Hayır	100	3,1400	,73272	Sabırlı Olma	Evet	163	3,0215	,71654	261	1,505	,134	Hayır	100	3,1650	,80420	Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369	Hayır	100	4,0250	,64108	Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671
Yaratıcılık	Evet	163	3,8574	,46062	261	,498	,619																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,8250	,58549				Yenilikçilik	Evet	163	3,6356	,46926	261	,346	,730	Hayır	100	3,6560	,45667	Karar Verme	Evet	163	3,2500	,55486	261	,321	,749	Hayır	100	3,2725	,54714	Planlı Çalışma	Evet	163	3,0266	,74165	261	1,209	,228	Hayır	100	3,1400	,73272	Sabırlı Olma	Evet	163	3,0215	,71654	261	1,505	,134	Hayır	100	3,1650	,80420	Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369	Hayır	100	4,0250	,64108	Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464								
Yenilikçilik	Evet	163	3,6356	,46926	261	,346	,730																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,6560	,45667				Karar Verme	Evet	163	3,2500	,55486	261	,321	,749	Hayır	100	3,2725	,54714	Planlı Çalışma	Evet	163	3,0266	,74165	261	1,209	,228	Hayır	100	3,1400	,73272	Sabırlı Olma	Evet	163	3,0215	,71654	261	1,505	,134	Hayır	100	3,1650	,80420	Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369	Hayır	100	4,0250	,64108	Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																				
Karar Verme	Evet	163	3,2500	,55486	261	,321	,749																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,2725	,54714				Planlı Çalışma	Evet	163	3,0266	,74165	261	1,209	,228	Hayır	100	3,1400	,73272	Sabırlı Olma	Evet	163	3,0215	,71654	261	1,505	,134	Hayır	100	3,1650	,80420	Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369	Hayır	100	4,0250	,64108	Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																
Planlı Çalışma	Evet	163	3,0266	,74165	261	1,209	,228																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,1400	,73272				Sabırlı Olma	Evet	163	3,0215	,71654	261	1,505	,134	Hayır	100	3,1650	,80420	Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369	Hayır	100	4,0250	,64108	Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																												
Sabırlı Olma	Evet	163	3,0215	,71654	261	1,505	,134																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,1650	,80420				Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369	Hayır	100	4,0250	,64108	Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																								
Özgüven	Evet	163	4,0920	,55064	261	,900	,369																																																																																																																																												
	Hayır	100	4,0250	,64108				Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177	Hayır	100	3,5450	,65171	Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																				
Farklı Fikirlere Saygı	Evet	163	3,4264	,71196	261	1,354	,177																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,5450	,65171				Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739	Hayır	100	3,3700	,97631	Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																																
Ders Programı	Evet	163	3,3303	,91164	261	,334	,739																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,3700	,97631				Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828	Hayır	100	4,1275	,65472	Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																																												
Çevre	Evet	163	4,1442	,56920	261	,218	,828																																																																																																																																												
	Hayır	100	4,1275	,65472				Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823	Hayır	100	2,7600	,88614	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																																																								
Mesleki Yeterlilik	Evet	163	2,7853	,88710	261	,224	,823																																																																																																																																												
	Hayır	100	2,7600	,88614				Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705	Hayır	100	4,1450	,66399	Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																																																																				
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Evet	163	4,1135	,64860	261	,379	,705																																																																																																																																												
	Hayır	100	4,1450	,66399				Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																																																																																
Ölçme Değerlendirme	Evet	163	3,0077	,51925	261	,425	,671																																																																																																																																												
	Hayır	100	3,0350	,48464																																																																																																																																															

*P<,05

Tablo 4.23'e bakıldığında öğretmenlerin, öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırılmasına yönelik görüşlerinin alındığı risk alma ($t_{(261)}=1,143$; $p>,05$), yaratıcılık ($t_{(261)}=,498$; $p>,05$), yenilikçilik ($t_{(261)}=,346$; $p>,05$), karar verme ($t_{(261)}=,321$; $p>,05$), planlı çalışma ($t_{(261)}= 1,209$; $p>,05$), sabırlı olma ($t_{(261)}= 1,505$; $p>,05$), özgüven ($t_{(261)}=,900$; $p>,05$), farklı fikirlere saygı ($t_{(261)}=1,354$; $p>,05$), ders programı ($t_{(261)}=,334$; $p>,05$), çevre ($t_{(261)}=,218$; $p>,05$), mesleki yeterlilik ($t_{(261)}=,224$; $p>,05$), öğretim yöntem ve teknikleri ($t_{(261)}=,379$; $p>,05$) ve ölçme ve değerlendirme ($t_{(261)}=,425$; $p>,05$) faktörlerinde hizmet-içi eğitim alma durumu değişkenine göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinde, hizmet-içi eğitim alma durumu değişkeni önemli bir belirleyici değildir. Hizmet- içi eğitimlerin içeriklerinin yanında uygulama zamanı ve anlatıcıların etkili seçilmesi gerekmektedir.

4.3. İlkokul Öğretmenlerine Göre Girişimcilik Becerisinin Yeterli Düzeyde Kazandırılmamasının Nedenleri

İlkokul öğretmenlerinin görüşlerine göre girişimcilik becerisinin yeterli düzeyde kazandırılmamasının nedenleri incelenmektedir.

Tablo 4.24 İlkokul Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Girişimcilik Becerisinin Yeterli Düzeyde Kazandırılmamasının Nedenleri

Sıralama	Nedeni	$\bar{X}$	S
1	Öğrenci velilerinin ilgisiz olması	3,6992	2,59852
2	Okullardaki öğrenci sayısının fazla olması	4,0873	2,91587
3	Okulun kütüphane, laboratuvar, spor salonu, toplantı ve gösteri salonu gibi destek hizmet unsurlarının yetersiz olması	4,7800	2,34298
4	Okulun eğitim araç-gereçlerinin yetersiz olması	4,9317	2,49987
5	Okulun ekonomik olarak yetersiz kalması	5,1275	2,38489
6	Okul binasının fiziki açıdan (sınıfların küçük olması, ısı, aydınlatma vb. özellikleri gibi) eğitim-öğretim gereksinimlerini karşılamada yetersiz olması	5,7222	3,03269
7	Öğretmen yeterliklerinin düşük olması	5,9079	2,90897
8	Okul yöneticilerinin ilgisiz olması	6,3292	2,77240
9	Okulun bilgisayar, internet gibi iletişim ve bilgi kaynaklarından yoksun olması	6,6217	2,72309
10	Okulun personel bakımından yetersiz olması (Rehber öğretmen, ölçme	6,7191	2,51276

ve değerlendirme uzmanı gibi)			
11	Diğer	7,3158	3,95885

Tablo 4.24'te öğretmenlerin görüşlerine göre girişimcilik becerisinin yeterli düzeyde kazandırılmamasının nedenlerini sıralama yapılarak sunulmaktadır. Öğrenci velilerinin ilgisiz olması en önemli neden olarak belirmektedir. Bu sonuç girişimcilik becerisinin geliştirilmesinde okul-aile-öğretmen işbirliğinin vurgulanmasını destekler niteliktedir. Ardından okulda öğrenci sayısının fazla olması gelmektedir. Girişimcilik becerisinin kazandırılması öğrenci merkezli ve öğrenciye daha çok vakit ve ilgi ayrılabilirdiği zaman başarılı olmaktadır. Dolayısıyla öğrenci sayısının fazlalığı bu durum için olumsuz niteliktedir. Destek hizmet unsurlarının yetersizliği, okulun eğitim araçlarının yetersizliği, okulun ekonomik yetersizliği ve fiziki açıdan eğitim öğretim gereksinimlerini karşılamadaki yetersizliği de diğer nedenler arasında yer almaktadır. Öğretmen yeterliliklerinin düşük olmasının neden olarak sıralamaya dahil olması bu konu üzerine dikkat çekmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde anketten elde edilen verilerin analizi sonucunda İstanbul ilinde görev yapan İlkokul Öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Analizlerden elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

İlkokul öğretmenlerinin öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin risk alma eğilimlerinin olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin risk alma faktörüne yönelik görüşleri itibariyle öğrenciler yeni fikirler üretirken risk alabilir, risk alırken karşılaşılabileceği zorlukların farkındadır, herhangi bir çalışma konusunda girişimci bir ruhla hareket edebileceği sonucuna varılmasına rağmen öğrencilerin risk alma tutumlarının sınırlı olduğu görülmektedir.

İlkokul öğretmenlerinin ankette yer alan yaratıcılık faktörüne yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin girişimciliğini desteklemeye yönelik olarak yaratıcı olmaları noktasında, alternatif çözüm yolları üretmelerini sağlayacak eğitim- öğretim faaliyetlerinin yapılması gerektiği sonucuna varılabilir. Bununla birlikte öğrencilerin sınırlı zaman çerçevesinde yaratıcı çözümler üretme noktasında sıkıntı yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Girişimcilik becerisi öğrencileri yeni fikirler üretmeye, öğrencilerin ürettiği fikirleri gerçekleştirmelerine teşvik ettiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca anket verilerinden hareketle, yenilikleri deneme cesaretine ilişkin öğretmen görüşleri farklılaşmış, yenilik ve gelişmeleri takip etmenin zaman kaybı olmadığı sonucuna varılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin karar verme faktörüne yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin karar verme noktasında sıkıntılı olduğu sonucuna varılmıştır. Hızlı karar verebilme, aldığı karara uyabilme, topluca alınması gereken kararlarda karşılıklı saygı çerçevesinde ortak bir karar alabilme gibi noktalarda öğrencilerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin karar verme hususunda sorumluluk alma eğilimi içinde olmadıkları sonucuna ulaşılabilir. Girişimci bireylerin hızlı ve mantıklı karar verebilme becerisine sahip olmaları beklenmektedir. Bu durum itibariyle öğretmenler öğrencilerin karar verme noktasında eksik olduklarını belirtmişlerdir.

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilerin planlı çalışma yapip yapamadığına ilişkin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde, öğrencilerin planlı- programlı olup, zamanını dikkatli kullandıkları, herhangi bir çalışma öncesinde plan yapip, yaptığı plana uydukları hususunda olumsuz görüş belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin başladıkları bir işi bitirmesi gerektiğinin farkında olduklarını ancak bunu bir plan çerçevesinde uygulamaya koyamadıkları görüşündedir.

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilerin sabırlı olmalarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin karşılaştıkları bir problem karşısında sabırlı olmadıkları, beklenmedik olaylar karşısında tolerans göstermedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilerin özgüvenlerine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin yeterli özgüvene sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Öğretmenler, öğrencilerin özgüven duygularını geliştiren kazanımların, girişimcilik becerisine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin özgüven duygularının gelişimi, girişimcilik becerisi açısından önemlidir. Ancak özgüveni eksik bir öğretmenin, öğrencilerin özgüvenini geliştirmesi beklenemez. Özgüveni artırabilecek bütün etkinlikler girişimcilik becerisine katkı sağlayacağından, öğretmenlerin de özgüven düzeylerini geliştirmesi beklenebilir.

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilerin farklı fikirlere saygı gösterip göstermediğine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, öğrencilerin yeni fikirlere önyargılı olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, öğrencilerin farklı fikirleri saygıyla dinlemeleri konusunda öğretmen görüşleri farklılaşmıştır. Bu hususta öğrencilerin kısmen yeterli oldukları söylenebilir.

İlkokul öğretmenlerinin, ders programlarına ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, girişimcilik becerisine olumlu katkı yapan ilk dersin Hayat Bilgisi dersi olduğu, bunu sırayla Fen ve Teknoloji, Matematik, Sosyal Bilgiler ve Türkçe derslerinin takip ettiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu görüşlerinden yola çıkarak, günlük yaşam becerilerimizin gelişmesinde önemli role sahip olan Hayat Bilgisi dersinin girişimcilik becerilerinde etkili olduğu, öğrencilerin girişimcilik becerilerinin gelişmesinde ilkokulda ilk 3 yılın etkili olduğu sonucuna varılabilir.

İlkokul öğretmenlerinin, girişimcilik becerilerinin gelişmesinde katkısı olan çevre faktörüne yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, okul- aile – öğretmen işbirliğinin çok önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen ve aile tutumlarının öğrencilerin

girişimcilik becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerin sosyoekonomik yetersizliği ise öğretmenler tarafından girişimcilik becerilerinin gelişmesi önündeki engellerden biri olduğu belirtilmiştir.

İlkokul öğretmenlerinin mesleki yeterlilik faktörüne yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğretmenlerin görüşlerinin farklılaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin önemli bir kısmı girişimcilik beceri düzeylerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak öğretmenlerin girişimcilik beceri düzeyleri düşüktür. Ayrıca öğretmenlerin girişimcilik becerisi kazandırılma sürecinde zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma da anketleri cevaplayan öğretmenlerin önemli bir kısmı girişimcilik becerisi kazandırılmasında zorlandıklarını belirtmişlerdir. Mesleki yeterlilik açısından görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin girişimcilik beceri düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bu açıdan öğretmenlerin öz yeterliğinin düşük olduğu sonucuna varılabilir. Öğretmenin belirli bir konuda veya alanda öğretmenlik görevini başarması için gerekli olan eylemi gerçekleştirmeye ve organize etmeye yönelik kapasitesi ile ilgili inançlarına öğretmen öz-yeterliği denilmektedir (Tschannen-Moran, Hoy ve Hoy, 1998). Öğretmenin öz-yeterliğinin artması, engellerin üstesinden gelmeyi ve başarısızlığa karşı sabır göstermeyi artırır (Goddard, Hoy ve Hoy, 2004). Başarısızlıklar karşısında yılmadan çalışan, sabır gösteren, çaba harcayan, öz yeterlilik anlamında kendini geliştirmiş bir öğretmenin yetiştireceği öğrenciler de benzer donanımlara sahip olacaktır. Öğretmenlerin her açıdan öz yeterliliğinin yüksek olması, girişimcilik becerilerine olumlu yönde katkı sağlar. Girişimcilik beceri düzeyi yüksek olan öğretmenler de girişimci öğrenciler yetiştirebilir. Öğretmen tutumları öğrencilerin girişimcilik becerisi kazanmalarında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tutumlar doğuştan getirilmez, farklı kaynaklardan etkilenecek sonradan oluşturulurlar. Tutumların erken yaşta oluştuğunu, ancak yeni tecrübeler, yeni öğrenmelerle değişikliğe uğrayabileceğini gösteren araştırmalar bulunmaktadır. (Kağıtçıbaşı, 1985). Tutumların oluşturulmasında bir bireyin gelişmesinde önemli bir rolü bulunan okulun ve sınıfın ortamı büyük bir önem taşır. Bu nedenle öğretmenlerin sahip olduğu bireysel özellikleri, kişiye özgü yargı ve değerleri, öğretmenlerin tutumlarını belirlediğinden, girişimcilik becerisi algılarını da etkilemektedir. Öğretmenlerin mesleğine karşı olan tutumları davranışlarına ve sınıf atmosferine yansıtılarak öğrencilerinin kişilik geliştirmelerinde, öğretmen öğrenci ilişkilerinin niteliğinde ve öğrenmenin sağlanmasında belirgin bir rol oynamaktadır (Küçükahmet,

1986: 107; Morgan, 1984: 363). Bu nedenle öğretmenlerin girişimciliğe ilişkin tutumlarının olumlu yönde olması beklenmektedir.

İlkokul öğretmenlerinin, girişimcilik becerisine ilişkin öğretim yöntem ve teknikleri faktörüne ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, ders etkinliklerinin öğrencilerin girişimciliği kendi deneyimleri ile öğrenmelerine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmesi, bireysel farklılıkları dikkate alan etkinliklerin yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin, ölçme değerlendirme faktörüne yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, öğretmenler öğretim programlarının girişimcilik becerilerini ölçme-değerlendirmede yeterli bulmamaktadırlar. Öğretmenler girişimcilik becerilerini kazanan öğrencilerde somut değişikliklerin gözlenebildiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin programdaki girişimcilik becerilerini hayata uygulama noktasında başarılı bulmamış, proje- performans ödevlerinin ise girişimcilik becerilerine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine ilişkin görüşleri bazı değişkenlere göre değerlendirildiğinde, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin, girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşleri, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyetin önemli bir belirleyici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin kıdem yılının girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerini etkileyip etkilemediği değerlendirildiğinde, kıdem değişkenine yönelik anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Mesleğe yeni başlamış bir öğretmenle, mesleki tecrübesi fazla olan bir öğretmen arasında bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Mesleki doyum, yıpranma payı, ilerlemiş yaş, tecrübesizlik gibi unsurların öğretmenlerin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinde belirleyici olmadığı söylenebilir.

İlkokul öğretmenlerinin, öğrencilere kazandırılması amaçlanan girişimcilik becerisine ilişkin görüşleri ile mezun olunan okul türü açısından anlamlı bir fark görülmemiştir. Mezuniyet durumu değişkeni, öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin farklılaşmasına yönelik belirleyici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin okuttukları sınıfların girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerini etkileyip etkilemediğine bakıldığında, anlamlı bir fark görülmemiş, okutulan sınıf değişkeni öğretmenlerin girişimcilik becerisi ile ilgili görüşlerini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerini, sınıf mevcutlarının etkileyip etkilemediği değerlendirildiğinde, anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Öğretmenlere göre sınıf mevcudu, öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinde etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Okulun bulunduğu yerleşim yeri, İlkokul öğretmenlerinin Girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinde karar verme faktörüne ilişkin anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

İlkokul öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alma durumlarının girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinde etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

İlkokul öğretmenlerine göre girişimcilik becerisinin yeterli düzeyde kazandırılmamasının nedenleri değerlendirildiğinde, öğrenci velilerinin ilgisiz olması ilk sırada yer almış, okullardaki öğrenci sayısının fazla olması, okulun kütüphane, laboratuvar, spor salonu, toplantı ve gösteri salonu gibi destek hizmetlerinin yetersiz olması, okulun eğitim araç- gereçlerinin yetersiz olması, okulun ekonomik olarak yetersiz olması, okul binasının fiziki açıdan yetersiz olması, öğretmen yeterliliklerinin düşük olması, okul yöneticilerinin ilgisiz olması, okulun iletişim ve bilgi kaynaklarından yoksun olması ve son olarak okulun personel bakımından yetersiz olması şeklinde sıralanmıştır. Sonuç olarak, öğretmenler girişimcilik becerisinin yeterli düzeyde kazandırılabilmesi için okul-aile-öğretmen işbirliğinin sağlanmasının yanı sıra okulun eğitim araç gereçlerinin, ekonomik ve fiziki unsurlarının kısaca çevre şartlarının olumlu yönde iyileştirilmesi gerektiğine ulaşılabilir. Birey hem eğitimin hem de toplumun merkezini oluşturmaktadır. Bu nedenle bireyi geliştirecek her türlü fiil aynı zamanda toplumun gelişmesi demektir. Bireylerin okul, aile ve çevre üçgeninde geliştiği düşünülürse bu alanların düzenlenmesi ve geliştirilmesi bireyi doğrudan pozitif yönde etkileyecektir. Bireyin sahip olduğu becerileri destekleme ve geliştirme çabasına girme yerine baskılayan ve fırsat tanımayan bir ortam oluşturulursa kişinin bu özelliğinin ortaya çıkaramayacağı düşünülmektedir. Bu durum girişimcilik özelliğinin kazanılması ve gelişmesi bağlamında da geçerlidir. Örneğin; aile özelliklerinin baskın olduğu bir kültürde bağımsızlığa önem verilmiyorsa çocuklarının

girişimcilik özelliği taşımaları zor olacaktır (Hisrich ve Peters, 2002). İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerine bakıldığında, okul-aile-öğretmen işbirliğinin, aile tutumlarının öğrencilerin girişimciliğini etkilediği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik özelliklerini destekleyici, geliştirici ve fırsat tanıyan bir ortam, girişimci bireylerin yetişmesine katkı sağlar.

5.2. ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- İlkokul öğretmenleri, öğrencilerin risk alma tutumlarını geliştirmeye yönelik etkinlikler hazırlayabilir. Öğretim yöntem ve teknikleri, öğrenciyi merkeze alan bir şekilde düzenlenmelidir.
- Öğrenciler zaman baskısı altında yaratıcı çözümler bulmada sıkıntı yaşadıklarından, zamanını etkili kullanma becerisi kazandırmaya yönelik destek eğitimi sağlanabilir. Böylelikle alternatif çözüm yolları üretmeleri, yaratıcı olmaları sağlanabilir ve girişimcilik becerileri geliştirilebilir.
- İlkokul öğretmenleri, öğrencilerin karar verme konusunda sıkıntılı olduklarını belirtmişlerdir. Buda öğrencilerin karar verme süreci hakkında yeterli donanıma sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu konuda ailelere alınması gereken kararlarda çocuklarına da söz hakkı tanımalarını sağlamaya yönelik seminerler düzenlenebilir. Okullarda Demokrasi İnsan Hakları ve Yurttaşlık kulübü gibi sosyal kulüplerde demokrasi kültürünün de bir gerekliliği olan herhangi bir konu hakkında ortaklaşa karar verebilmelerini sağlayacak uygulamalar yapılabilir. Ayrıca ilkokul öğretmenlerine göre öğrenciler karar vermede sorumluluk almak istememektedirler. Sorumluluk almak istememeleri girişimcilik becerilerinin de gelişimini olumsuz etkileyecektir. Sorumluluk duygusu çocuklara okul çağından önce verilmeye başlanmalıdır, daha sonra bu okul ortamında eğitimle şekillendirilmelidir. Bu sebeple aileler bilinçlendirilmeli, anne- baba okulları ile çocuk yetiştirme üzerine kurslar düzenlenmelidir, okullarda rehberlik hizmetlerinin çalışmalarında sorumluluk duygusunu artıran etkinliklerin sayısı arttırılmalıdır.

- İlkokul öğretmenleri, öğrencilerin planlı – programlı olmadıkları, plan yapsalar dahi plana uymakta sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Planlı çalışma alışkanlığı öncelikle zamanı verimli kullanma ile alakalıdır. Planlı çalışma alışkanlığı ise okuldan önce evde kazandırılması gereken bir alışkanlıktır. Aileler evde küçük aktiviteler ile çocuklarına bu alışkanlığı kazandırabilir, öğretmenler öğrencilerine küçük görevler verebilir, bu görevleri belli bir zamana kadar belli aşamaları geçecek şekilde uygulamasını isteyebilir. Öğretmen ve aile işbirliği içinde bulunmalı, her çocuk bireysel olarak iyi tanımlanmalı, iyi yapılandırılmış proje – performans ödevleri ile çocuk belli bir plana dahil olup, uygulamaya teşvik edilmelidir.
- Öğrencilerin, girişimcilik becerisi eğitiminde ve gelişiminde, okul-aile işbirliği sağlanmalıdır. Okul içerisinde ve evde kazanılan davranışlar birbirleri ile tutarlılık göstermesi sağlanmalıdır. Bu konuda aile ve öğretmen arasındaki gerekli iletişimi, karşılıklı olarak sağlama konusunda, rehberlik servislerinin anlamlı katkıları olabilir.
- İlkokul öğretmenleri tarafından öğrencilerin sabırlı olmadıkları, beklenmedik olaylar karşısında tolerans göstermedikleri belirtilmiştir. Bu açıdan öğrencilere tolerans gösterme eğilimi üzerine eğitim verilmelidir. Yalnız çocuklardan sabırlı olmaları beklenmemelidir, gerek aile gerekse öğretmenler de benzer şekilde karşılaştıkları problemleri aşma sürecinde sabırlı olma davranışı göstermelidir.
- Sosyoekonomik yetersizlik öğretmenler tarafından öğrencilerin girişimcilik becerisinin gelişimi üzerinde oldukça etkili olduğu belirtilmiştir. Toplumdaki sosyoekonomik yetersizliklerin öğrenciler için bir dezavantaj oluşturmak yerine, bir fırsata dönüştürmek lazımdır. Bunu sağlamanın en kolay yolu ise okulların maddi, fiziki, eğitimsel donanımının tam olarak yapılandırılmasıdır.
- Öğretmen tutumlarının öğrencilerin girişimciliği üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak öğretmen adaylarının eğitimi esnasında girişimcilik üniversitelerde ders olarak okutulabilir. Ayrıca öğretmenlere girişimcilik becerisi ile ilgili hizmet-içi eğitim, konferanslar, seminerler aracılığıyla eğitimler yapılabilir. Hizmet içi eğitimlerin etkili olması için uzman kişilerce, aktif katılımı da öne çıkaran ve katılımı cazip kılan eğitimler planlanmalıdır. Öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırma

yöntemlerini nasıl uygulayacakları üzerine destek sağlanabilir. Böylelikle öğretmenlerin girişimci nitelik taşımaları sağlanabilir, girişimcilik beceri düzeyleri artırılabilir.

- İlkokul öğretmenleri, öğrencilerin programda yer alan girişimcilik becerilerini günlük hayata uygulama noktasında eksik kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında girişimcilik becerisini içeren kazanımlar kontrol edilmeli, günlük hayatla ilişkilendirilecek boyuta getirilmelidir. Ayrıca öğretmenlerin bu kazanımları doğru öğretim- yöntem ve tekniklerini kullanarak, öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme ortamı oluşturarak vermesini sağlamak için üniversitelerle işbirliğine gidilip, seminer dönemlerinde öğretmenlere eğitim verilebilir.
- İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre değerlendirildiğinde, anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Girişimci ruha sahipse bir öğretmen, kaç yaşında olursa olsun girişimcilik becerisini yitirmez. Bu yüzden girişimcilik becerisi ile ilgili olarak, mesleğe yeni başlamış ya da kıdem yılı çok fazla olan bir öğretmen arasında mesleki tecrübe belirleyici olmamaktadır, belirleyici olan öğretmen tutumları olduğundan, öğretmenler girişimcilik becerisi hakkında bilinçlendirilmelidir.
- İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin sınıf mevcudu değişkenine göre değerlendirildiğinde, sınıf mevcudunun belirleyici olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak girişimcilik becerisinin yeterli düzeyde kazandırılmamasının nedenleri sıralandığında, okullardaki öğrenci sayısının fazla olması ikinci sırada yer almıştır. Bu çalışmada öğrencilerin girişimcilik beceri düzeyleri ölçülmemiş, öğretmen görüşlerine dayanarak dolaylı bir ölçme yapılmıştır. Bu konu hakkında yapılacak olan bir başka çalışmada öğrencileri doğrudan ölçme yoluna gidilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Kamile Ün. *Aktif Öğrenme*, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir 2004.
- Akyüz, Kadri Cemil, Tarık Gedik, İlker Akyüz, İbrahim Yıldırım. "Rize İlindeki Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Yeteneklerinin İncelenmesi", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1),2006, 233-246.
- Ali, Akhtar, Keith J. Topping, Riaz H. Tariq, "Entrepreneurial Inclinations of Prospective Teachers", *New Horizons in Education*, Vol.56, No.2, 2009.
- Antonites, A. J., Wordsworth, R. "Risk Tolerance: A Perspective on Entrepreneurship Education". *Southern African Business Review*, Volume 13, Number 3, 2009.
- Arıkan, Semra. *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara 2002.
- Arkün, Selay, Aşkar, Petek. "Yapılandırmacı Öğrenme Ortamlarını Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi". *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 2010,32-43.
- Arslan, Mehmet. "Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1),2007,41-61.
- Arslan, Akif. "Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımına Göre Hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum 2008.
- Arslan, Mehmet. "Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1),2007,41-61.
- Aslan, Kahraman. "Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri". *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6, 2002,1-11.
- Aslan, Rabia. "Öğretmen Görüşlerine Göre İlköğretim I. Basamaktaki Öğrencilerin Temel Bilgi, Beceri ve Değerleri Kazanma Düzeyleri". *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir 2007.
- Avşar, Mustafa. "Yüksek öğretimde öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin araştırılması, Çukurova üniversitesinde bir uygulama". *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana 2007.
- Aytaç, Kemal. *Avrupa Eğitim Tarihi*, Marmara Üniversitesi İlahiyat, İstanbul 1992.
- Bacanak, Ahmet, Muhammet Ali Ülküdür, Feda Öner. " Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisi Ve Etkisi İle İlgili Görüşleri: Nitel Bir Araştırma", *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, 27- 30 Haziran 2012, Niğde 2012.

- Bagheri, Afsaneh ve Pihie, Zaidatol Akmaliah Lope. Entrepreneurial Leadership Learning: In Search of Missing Links, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 7(C), 2010,470–479.
- Balaban, Özlem, Yasemin Özdemir. “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*,3(2),2008, 133-147.
- Baysal, Hatice, Ahmet Sait Özkul. “Türkiye’de Girişimcilik Eğitiminde İlköğretimin Rolü Ders Kitapları Üzerine Bir İçerik Analizi”. *I. Uluslar arası Davraz Kongresi*, Isparta, 24-27 Eylül 2009.
- Berk, Ertuğrul. *Girişimcilik dersinin etkililiğinin değerlendirilmesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı EARGED, Ankara 2009.
- Borasi, Raffaella ve Finnigan, Kara. “ Entrepreneurial Attitudes and Behaviors That Can Help Prepare Successful Change-Agents in Education”, *The New Educator*, 6, 2010,1–29.
- BOZKURT, Dr. Rüştü. “Girişimci ve Rol Bilinci”.*İş Fikirleri Dergisi*, Aralık, Sayı:2000/12, 2000.
- Brown, Carolyn., “Entrepreneurial Education Teaching Guide”, <http://www.celcee.edu/products/digest/Dig00-7.html>. Erişim. 20.06.2013.
- Demirel, Özcan. *Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem A Yayınevi, Ankara 2000.
- Demirel, Özcan. *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem Yayıncılık, Ankara 2006.
- Deryakulu, Deniz. Yapıcı öğrenme. *Sınıfta demokrasi*, A. Şimşek (Editör), Ankara: Eğitim Sen Yayınları, 2001, 53-77.
- Döm, Serpil. *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Detay Yayıncılık, Ankara 2006. 307s.
- Eraslan, Levent. “İlköğretim Programlarında Girişimcilik Öğretimi (Hayat Bilgisi Dersi Örneği)”. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*,27, 2011,82-94.
- Erden, Münire, Yasemin Akman, *Eğitim Psikolojisi*. Onuncu Baskı. Arkadaş Yayınevi, Ankara 1995.
- Ergün, Mustafa. *Eğitim ve Toplum Eğitim Sosyolojisine Giriş*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 1. Malatya 1987.
- Erkan, Hüsnü. *Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1993, s.111.

- Evrekli, Ertuğ, Didem İnel, Ali Günay Balım, Teoman Kesercioğlu. “Fen Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapılandırmacı Yaklaşım Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması”, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*,6(2), 2009, 134-148.
- Fidan, Nurettin. *Okulda Öğrenme Ve Öğretme*. Kadıoğlu Matbaası, Ankara 1996.
- Goddard, Rodger. D., Wayne K. Hoy, Anita Woolfolk Hoy. Collective Efficacy Beliefs: Theoretical Developments, Empirical Evidence, and Future Directions. *Educational Researcher*, 33(3), 2004, 3–13.
- Gömlüksiz, Mehmet Nuri, Ayşe Ülkü Kan, Serav Biçer, Alper Yetkiner. “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Girişimcilik Becerisini Kazandırmadaki Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri”. *I. Ulusal Eğitim Programları Kongresi*. 13 – 15 Mayıs 2010, Balıkesir 2010.
- Gömlüksiz, Mehmet Nuri, Ayşe Ülkü Kan. “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme Ve Girişimcilik Becerilerini Kazandırmadaki Etkililiğinin Belirlenmesi”. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*,2009.
- Gözek, Sadık. “Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler”. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Kahramanmaraş 2006.
- Hisrich, Robert. D., Micheal P. Peters, Dean A. Shepherd *Entrepreneurship*. Mc Graw – Hill Irwin, USA 2002.
- Hormozı, Amır M. , “Becoming An Entrepreneur: How To Start A Small Business”, *International Journal Of Management*, Vol: 21, No: 3, Sep.2004.
- Hotaman, Davut. “Yeni İlköğretim Programının Kazandırmayı Öngördüğü Temel Becerilerin Öğretmen, Veli ve Öğrenci Algıları Doğrultusunda Değerlendirilmesi”. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul 2008.
- İlgen, Hamdullah. “Sınıf Öğretmenlerinin ve İlköğretim Öğrencilerinin Yapılandırmacı Öğrenme Ortamını Değerlendirmeleri”. *Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü. İstanbul 2010.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem. *İnsan ve İnsanlar*. Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., Sermet Matbaası. İstanbul 1985.
- Karabağ, G. ve Sezgin, İ. *Hayat Bilgisi Dersi İlköğretim Programlarının Tanıtımı, İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen El Kitabı* (ed: Selahaddin Öğülmüş), Pegem A Yayıncılık. Ankara 2009.

- Karabulut, Tuğba A. Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,26(1), 2009, 331-356.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (13. baskı). Nobel Yayın Dağıtım. Ankara 2003.
- Kaya, Zeki, Serap Tüfekçi. Yapılandırmacı Yaklaşımın Erişiyeye Etkisi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*,23, 2008, 79-90.
- Keskin, Halit, Alpkın. L; Zehir. C. “Girişimcilik Hisleriyle Girişimcilik Potansiyeli Arasındaki İlişki: Gebze ve Civarındaki Girişimciler Üzerine Bir Saha Araştırması”, *Doğu Akdeniz Üniversitesi 21. Yüzyılda Kobiler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyum Bildirileri, Ocak 2002*.
- Kınay, Hasan Fehmi. Girişimcilik, Kalkınma Ve Rekabet İlişkisi: Kütahya’da Kobilerin Girişimcilik Profili. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir 2006.
- Koç, Gürcü. Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Duyuşsal Ve Bilişsel Öğrenme Tercihlerini Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri 05-07/09/2007.
- Koç, Gürcü, Melek Demirel. Davranışçılıktan Yapılandırmacılığa: Eğitimde Yeni Bir Paradigma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 2004, 174-180.
- Koç, Gürcü Erdamar, Melek Demirel. “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Duyuşsal ve Bilişsel Öğrenme Ürünlerine Etkisi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,6(4), 2008, 629-661.
- Köken, Nevzat. Sosyal bilgiler öğretiminde problem çözme becerilerinin çoktan seçmeli testlerle ölçülmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,(4)2, 2003, 55-68.
- Kurtdede Fidan, Nuray. “Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşımın Gerektirdiği Niteliklere Sahip Olma Düzeylerinin Değerlendirilmesi(Afyon Karahisar İli Örneği)”.*Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara 2010.
- Kuvan, Hakan. “Örgün ve yaygın eğitimin girişimciler üzerindeki etkileri”. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya 2008.
- Kuzgun, Yıldız. İlgiler. *Eğitimde Bireysel Farklılıklar*. (Edt. Yıldız Kuzgun ve Deniz Deryakulu) Nobel Yayın Dağıtım. Ankara 2004, 71-94.

- Küçükahmet, Leyla. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 152, A.Ü. Basımevi. Ankara 1986.
- Mc Larty R. , “Entrepreneurship Among Graduates :Towards A Measured Response”, *The Journal Of Management Development*, Vol:24, No:3, 2005.
- MEB. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. *İlköğretim 1.-5. Sınıf Programları Tanıtım Kitapçığı*. Milli Eğitim Yayınları, Ankara 2005.
- Morgan, Clifford T. *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı* (Yayın Sorumlusu: Siner Karakaş), Meteksan Limited Şirketi. Ankara 1984
- Mueller, Stephan; Thomas, Anisya S. “Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness”, *Florida International University, Miami, National Academy of Management, Journal of Business Venturing*, Volume 16, Issue 1, January 2001, p. 51-75.
- Müftüoğlu, Tamer. "Kobi ve Girişimcilik", KOSGEB, *Sanayicinin Sesi*, Aralık 2000, Sayı1, 2000,10-11.
- Mümeyyizoğlu, Erhan Lütfi “Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Geliştirilmesi ve Türk Küçük Ve Orta Boy İşletmeler İçin Dış Satıma Yönelik Bir Geliştirme Modeli”. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul 1995.
- Naktiyok, Atılhan. *İç Girişimcilik*, Beta Yayınevi. İstanbul 2004.
- Ofsted-Better Education ve Care, (2005). *Developing enterprising young people*. <http://www.ofsted.gov.uk/resources/developing-enterprising-young-people>) adresinden 28 Mayıs 2013 tarihinde edinilmiştir.
- Okurkan, Filiz. “Yapılandırmacı Programlara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları ve Önerileri: Sivas İli Örneği”. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas 2010.
- Özatalay, Hülya. “İlköğretim I. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Temel Becerilerin ders Kitaplarında Kullanılmasına İlişkin Durum Çalışması”. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul 2007.
- Özden, Yüksel. *Öğrenme ve Öğretme*. 5. Baskı. Pegem A Yayınevi. Ankara 2003.
- Özden, Yüksel. *Öğrenme ve Öğretme*. (7. Baskı). Pegem A Yayıncılık. Ankara 2005.
- Özer, Kadir. *İletişimsizlik Becerisi*. Sistem Yayıncılık. İstanbul 2008.
- Saban, Ahmet. *Öğrenme Öğretme Sürecinde Yeni Teori ve Yaklaşımlar*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara 2000.

- Saban, Ahmet. *Öğrenme-öğretme süreci yeni yaklaşımlar*. (4. Baskı) . Nobel Yayın Dağıtım. Ankara 2005.
- Sağiroğlu, A. Z. “Yapıcı öğrenme modelinin (constructivist teaching model) Sosyal Bilgiler Dersindeki Tarih Ünitelerine Uygulanması”. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2002.
- Savaş, Behsat. “İlköğretim 4.Sınıfta Bütünleştirilmiş Ünite ve Yapılandırmacı Yaklaşımın Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine, Öğrenmeye Karşı Yutumlarına, Akademik Özgüvenlerine Etkisi”. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir 2006.
- Semerci, Nuriye, Tuğba Yanpar Yelken. İlköğretim Programlarındaki Ortak Temel Becerilere İlişkin Öğretmen Görüşleri (Elazığ İli Örneği), *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları (DAUM)*, 8(2), 2010, 47-54.
- Sünbül, Ali Murat. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, I. Baskı, Çizgi Kitapevi. Konya 2007.
- Şahin Yanpar, T. “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Oluşturmacı Yaklaşımın Devlet ve Özel Okul Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmelerine Etkisi”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, Aralık 2001, 463-482.
- Şahin, C. Kişilik, Ahlak, Duygusal ve Sosyal Gelişim. S. Akbaba, ve ş. Anlık,(Edit.), *Eğitim Psikolojisi*(s.105-145), Arı Matbaacılık. İstanbul 2007.
- Şahin, Çavuş, Yasemin Boyacı Altınay. İlköğretimde Ev Ödevlerine Yönelik Etüt Çalışmaları: Kavramsal Bir Analiz. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Aralık 2008, 41-52
- Şaşan, Hasan. Yapılandırmacı Öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 2002, 49–52.
- Taşpınar, Mehmet. *Kuramdan Uygulamaya Öğretim Yöntemleri*. Üniversite Kitabevi. Elazığ 2005.
- TDK, (2012).*Büyük Türkçe Sözlük*. www.tdk.gov.tr adresinden 05.02.2012 tarihinde edinilmiştir.
- Tezci, Erdoğan, Aysun Gürol. Oluşturmacı öğrenme tasarımı ve yaratıcılık, The Turkish Online Journal of Education Technology, Vol.2, Issue.1, Article 8, 16.04.2013 tarihinde <http://www.tojet.net/articles/218.htm> adresinden alınmıştır.
- Titiz, Tınaz. *Girişimcilik, Ulusça Zenginliğe Açılan Kapı*. İnkılap Yayınevi. İstanbul 1994.
- Titiz, Tınaz. *Genç Girişimcilere Öneriler*, İnkılap Kitapevi, İstanbul 1999, s. 11
- Tschannen-Moran, M., Anita Woolfolk Hoy, Wayne K. Hoy. Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68, 1998, 202–248.

- TTKB. *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1,2 ve 3. Sınıflar)*. Ankara 2005.
- Türkoğlu, Adil. Milli eğitimin günlük değişen politikaları, programları ve çağa uymayan içerik. *Yaşadıkça Eğitim*, 83/84, 2004, 29-30.
- Yaşar, Şefik. Yapılandırmacı kuram ve öğrenme-öğretme süreci. *Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 8,Sayı 1-2,1998, 68 - 75.
- Yelken Tuğba Yanpar, Işıl Tanrıseven, Lütfi Üredi, Figen Kılıç. İlköğretim müfettişlerinin yapılandırmacı program ile öğretmenlerin yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturma düzeylerine ilişkin görüşleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,19(2), 2010, 31-46.
- Yelkikalan, Nazan, Ayten Akatay, Hacı Mehmet Yıldırım, Yasin Karadeniz, Can Köse, Öznur Koncagül, Eray Özer. Dünya ve Türkiye üniversitelerinde girişimcilik eğitimi: karşılaştırmalı bir analiz. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*,12(19), 2010, 51-59.
- Yıldırım, Seçil. “İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersi kitabının öğretim boyutunu yapılandırmacı yaklaşıma göre değerlendirmeleri”. *Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü. Konya 2010.
- Yıldız, Seçkin. “Girişimcilik”. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kahramanmaraş 2007.
- Yılmaz, Ercan, Ali Murat Sünbül. Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,21, 2009, 195-203.

EKLER

04 Nisan 2013

Sayı : 93130991- 044-613

4784

Konu : Anket Çalışması

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgili : 12.02.2013 tarih ve 33813216.044-181 sayılı yazınız.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi İsem AKYÜREK'in, "**İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi**" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere İstanbul'un Kartal İlçesinde bulunan okullarda görev yapan İlköğretim Öğretmenlerine anket uygulayabilmesi ile ilgili İstanbul Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 08.03.2013 tarih ve 59090411-605.01-302.72 sayılı yazısı ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mustafa YOLLU
Genel Sekreter

K:
Yazı (9 sayfa)

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-605.01- 30272
Konu : Anket (Çisem AKYÜREK)

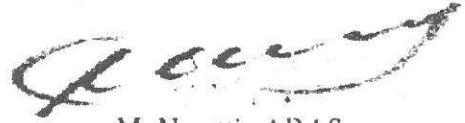
08/03/2013

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

İlgi : a) 19.02.2013 gün ve 2328 sayılı yazınız.
b) İst. Valilik Makamının 07.03.2013 tarihli ve 29893 sayılı onayı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Çisem AKYÜREK'in "İlkokul Öğretmenlerin Girişimcilik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu tezine ilişkin anket çalışması istemi hakkında ilgi (a) yazınız ilgi (b) Valiliğimiz Onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda gerekli duyurunun araştırmacı anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER:

Ek-1 Valilik Onayı.
2 Anket Soruları.

Sayılı Kanuna Göre MEHMET NURETTİN ARAS tarafından Elektronik Olarak İmzalanmıştır. <http://istanbul.meb.gov.tr/evraksorgu/> adresinden kontrol edebilirsiniz.

NOT: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarasının yazılması rica olunur.
STRATEJİ GELİŞTİRME BÖLÜMÜ E-Posta: sgb34@meb.gov.tr
ADRES: İl Millî Eğitim Müdürlüğü D Blok Bab-ı Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
Telefon: Snt.212 455 04 00 Dahili: 239

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-020- 29893
Konu : Anket (Çisem AKYÜREK)

07/03/2013

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Çanakkale OnSekiz Mart Üniversitesinin 19.02.2013 gün ve 2328 sayılı yazısı.
b) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07.03.2012 tarihli ve 3616 sayılı ve 2012/13 No'lu Genelgesi.
c) Millî Eğitim Komisyonunun 05.03.2013 tarihli tutanağı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Çisem AKYÜREK'in "İlkokul Öğretmenlerin Girişimcilik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu Anket çalışmasını ekli listede bulunan ilkokullarda, anket uygulama isteği hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Çisem AKYÜREK'in söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, Eğitim ve Öğretimi aksatmaması koşuluyla, okul icarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
... /03/2013

Harun KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

ANKET FORMU

Değerli Öğretmenler,

Bu anket formu, "İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" ile ilgili bir araştırmaya temel oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevapların samimi olması, anketin güvenilirliği için son derece önemlidir. Bu nedenle sizin için en uygun olan cevabın yanındaki kutucuğa (X) şeklinde işaret koyarak anketi cevaplandırabilirsiniz. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Anketin doldurulmasında göstereceğiniz duyarlılığa şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Çisem Akyürek

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

A. KİŞİSEL BİLGİLERE AİT SORULAR

1. Okulunuzun Adı:.....
2. Cinsiyetiniz:
 Kadın
 Erkek
3. Okuttuğunuz Sınıf:
 1. Sınıf   2. Sınıf   3. Sınıf   4. Sınıf
4. Sınıf Mevcudunuz:
 1 - 20
 21- 25
 26- 30
 31- 35
 36- 40
 41 ve üzeri

Handwritten initials or marks.

5. Mezun Olduğunuz Okul:

( ) Eğitim Enstitüsü

( ) Lisans

( ) 2+2 Lisans Tamamlama

( ) Lisans Üstü (Y. Lisans -- Doktora)

6. Öğretmenlikteki Hizmet Yılıınız:

( ) 1- 5 yıl

( ) 6- 10 yıl

( ) 11- 15 yıl

( ) 16- 20 yıl

( ) 21- 25 yıl

( ) 26 yıl ve üstü

7. Okulunuzun Bulunduğu Yerleşim Yeri:

( ) İl

( ) İlçe

( ) Belde

( ) Köy

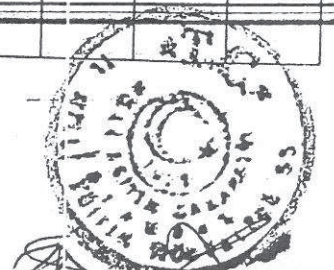
8. Yeni program ile ilgili hizmet içi eğitim programına katıldınız mı?

( ) Evet

( ) Hayır

B. GİRİŞİMCİLİK BECERİSİ İLE İLGİLİ SORULAR

Eğitim programında yer alan girişimcilik becerilerine dayanarak, yukarıdaki önermelerden hangisine ne derece katıldığınızı belirtiniz.	1= Kesinlikle Katılmıyorum	2= Katılmıyorum	3= Kararsızım	4= Katılıyorum	5= Kesinlikle Katılıyorum
Eğitim sayesinde öğrencilerin girişimcilik potansiyelleri gelişir.					
Girişimcilik becerisi, öğrencileri yeni fikirler üretmeye teşvik eder.					
Girişimcilik becerileri kazandırılırken öğrencilere iyi model olunmalıdır.					
Kaynakların sınırlı olduğu bir ortamda öğrencilerin yaratıcı olmaları teşvik edilmelidir.					
Öğrenciler yeni fikirler üretmede risk alma yaklaşımları geliştirebilir.					
Öğrenciler gerektiğinde risk almayı bilir.					
Zaman baskısı olduğuunda öğrenciler problemlere yaratıcı çözümler üretirler.					

8.	Geçmişteki başarısızlıklar öğrencilerin gelecekteki performansını olumsuz etkiler.				
9.	Öğrenciler karşısına çıkan fırsatları değerlendirebilir.				
10.	Öğrenciler verilen bir işi yapabilmeleri için kendilerine güvenmeleri (özgüven) gerektiğini bilirler.				
11.	Öğrenciler aldığı sorumluluğu yerine getirme becerisine sahiptir.				
12.	Öğrenciler başarmak istedikleri hayallerini gerçekleştirmeye çalışır.				
13.	Öğrenciler çalışırken kendi kendisini yönlendirirler.				
14.	Öğrenciler karar verirken hızlı düşünürler.				
15.	Öğrenciler, başarıya ulaşmak için aldığı karara uyması gerektiğini bilirler.				
16.	Öğrenciler, başladığı işi bitirmesi gerektiğinin farkındadır.				
17.	Öğrenciler karşılaştığı engelleri aşmak için sabırlı olmaları gerektiğini bilirler.				
18.	Öğrenciler arkadaşlarıyla çalışırken, karar verme konusunda karşılıklı anlayış ve işbirliği içindedir.				
19.	Öğrenciler farklı fikirleri saygıyla dinler.				
20.	Öğrenciler yeni düşünceler üretmeye ve bunları gerçekleştirmeye isteklidir.				
21.	Öğrenciler farklı meslekleri ve bu mesleklerle uğraşanların neler yaptıklarını öğrenmeye isteklidir.				
22.	Öğrenciler verilen bir görevi yerine getirirken karşılaşılabileceği zorlukların farkındadır.				
23.	Öğrenciler kaybetme veya başarısız olma olasılığını göze alarak, yenilikleri deneme cesareti gösterir.				
24.	Öğrenciler beklenmedik olaylar karşısında oldukça toleranslıdır.				
25.	Öğrenciler planlı, programlı olup, zamanını dikkatli kullanır.				
26.	Öğrenciler çalışmalarında plan yapar ve yaptığı planı uygular.				
27.	Öğrenciler insanlarla olan ilişkilerde uyumlu davranışlar sergiler.				
28.	Öğrenciler yeni fikirlere önyargılı değildir.				
29.	Öğrenciler yeni bir şeyi deneme riskini göze almak yerine, daha önce denenmiş olanları tercih eder.				
30.	Öğrenciler topluca yapılması gereken konularda kararları başkasına bırakır.				
31.	Öğrenciler yenilik ve gelişmeleri takip etmenin zaman kaybı olduğuna inanır.				
32.	Öğrenciler üzerinde çalıştığı bir konuda hata yapılabileceğini bilirler.				
33.	Öğrenciler başarısız olma ihtimalini göze alarak yenilikleri deneme cesareti gösterir.				
34.	Öğretmenlerin girişimcilik becerisi düzeyleri düşüktür.				
35.	Ders içerikleri girişimcilik becerisini kazandırmaya uygun değildir.				
36.	Ders kitapları ve içerikleri girişimcilik becerisini kazandırmada etkilidir.				
37.	İlköğretim çağından başlayarak okullarda girişimcilik eğitimi verilmesi				

	gereklidir.								
38.	Türkçe dersi öğretim programı girişimcilik becerisini kazandırmada etkilidir.								
39.	Hayat Bilgisi dersi öğretim programı öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.								
40.	Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programı girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.								
41.	Fen ve Teknoloji Dersi öğretim programı girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.								
42.	Matematik dersi öğretim programı girişimcilik becerisi kazandırmada etkilidir.								
43.	Hayat Bilgisi Dersi öğretim programı diğer programlara göre girişimcilik becerisini kazandırmada daha elverişlidir.								
44.	Matematik dersi öğretim programı öğrencilerin karşılaşılabileceği olası problemleri çözmeleri konusunda olumlu etkiler.								
45.	Girişimcilik becerilerini kazandırmada öğretmenler zorlanmaktadırlar.								
46.	Kendine güven duygusunu geliştiren kazanımlar girişimcilik becerisine olumlu katkı sağlamaktadır.								
47.	Öğretim programları girişimcilik becerisinin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde eksik kalmaktadır.								
48.	Girişimcilik becerilerini kazanan öğrencilerde girişimciliğe ilişkin somut değişiklikler gözlenebilmektedir.								
49.	Öğrenciler, programdaki girişimcilik becerilerini hayata uygulama noktasında başarılı değillerdir.								
50.	Öğrencilerin sosyoekonomik yetersizliği girişimcilik becerilerini kazanma önündeki engellere neden olur.								
51.	Öğretmen tutumları öğrencilerin girişimcilik becerilerini etkilemektedir.								
52.	Proje- performans ödevleri öğrencilerin girişimcilik becerilerine katkı sağlamaktadır.								
53.	Bireysel farklılıkları dikkate alan etkinlikler, öğrencilerin girişimci davranışlar sergilemesine katkı sağlar.								
54.	Aile tutumları öğrencilerin girişimcilik becerilerini etkilemektedir.								
55.	Ders etkinlikleri, öğrencilerin girişimciliği kendi deneyimleri ile öğrenmelerini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.								
56.	Girişimcilik becerisinin geliştirilmesi, okul- aile - öğretmen işbirliğini gerektirir.								

1. Girişimcilik becerisinin öğrencilere etkili biçimde kazandırılması için neler yapılması gerektiğini düşünürsünüz?

.....

.....

.....

.....

.....

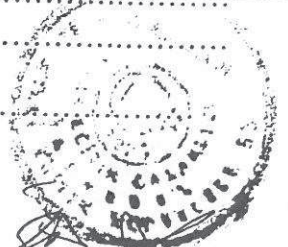
.....

.....

.....

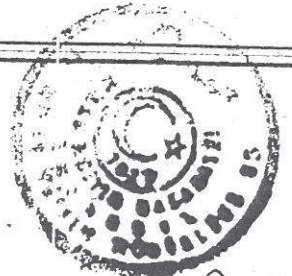
.....

.....

2. Girişimcilik becerisinin yeterince kazandırılmadığını düşünüyorsanız size göre bunun nedenleri nelerdir?
(Lütfen önem sırasına göre 1'den 10'a doğru maddeleri sıralayınız).

- Okul binasının fiziki açıdan (sınıfların küçük olması, ısı, aydınlatma vb. özellikleri gibi) eğitim-öğretim gereksinimlerini karşılamada yetersiz olması
- Okulun eğitim araç-gereçlerinin yetersiz olması
- Okulun bilgisayar, internet gibi iletişim ve bilgi kaynaklarından yoksun olması
- Okulun kütüphane, laboratuvar, spor salonu, toplantı ve gösteri salonu gibi destek hizmet unsurlarının yetersiz olması
- Öğretmen yeterliklerinin düşük olması
- Okullardaki öğrenci sayısının fazla olması
- Öğrenci velilerinin ilgisiz olması
- Okulun ekonomik olarak yetersiz kalması
- Okulun personel bakımından yetersiz olması (Rehber öğretmen, ölçme ve değerlendirme uzmanı gibi)
- Okul yöneticilerinin ilgisiz olması.
- Diğer (Lütfen belirtiniz)

"İlkokul Öğretmenlerinin Girişimcilik Becerisine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışmasına ilişkin anket formları bu okullara 25 Şubat -6 Nisan 2013 tarihleri arasında uygulanacaktır.

100 Yıl Ali Rıza Efendi İlkokulu

50 Yıl General Refet Bele İlkokulu

Bedri Rahmi Eyüboğlu İlkokulu

Cevizli İlkokulu

Cumhuriyet İlkokulu

Çakabey İlkokulu

Ege Sanayi İlkokulu

Emine ve Hasan Aytaçman İlkokulu

Emir Sencer İlkokulu

Ergenekon İbrahim Şakir İlkokulu

Eyyup Genç İlkokulu

Hasan Paşa İlkokulu

Hesna Gündeş İlkokulu

Hüseyin Saim Ekim İlkokulu

İbrahim Saime Zıpkın İlkokulu

İhsan Bayrakçı İlkokulu

İhsan Zakiroğlu İlkokulu

Kartal Atatürk İlkokulu

Kartal Gürbüz Bora İlkokulu

Kartal Kutlu Aktaş İlkokulu

Kartal Milli Eğitim Vakfı İlkokulu

Kartal Soğanlık İlkokulu

Mahmut Kemal İnal İlkokulu

Medine Tayfur Sökmen İlkokulu

